

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\H\Harrison
Harry\Harrison_Harry-Válka_s_roboty.pdb

PDB Name: Valka s roboty
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 11.1.2004
Modification Date: 11.1.2004
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Harry Harrison
VÁLKA S ROBOTY
Version: Palm.1.0
Corrections: N/A
ISBN 80-85601-78-8

OBSAH

-SLOVO AUTORA – ČLOVĚKA
-SIMULOVANÝ TRÉNINK
-HEDVÁBNÁ RUKAVIČKA
-RUKA ZÁKONA
-ROBOT, KTERÝ CHTĚL ZNÁT VŠECHNO
-VIDÍM TĚ
-OPRAVÁŘ
-PŘEŽÍVAJÍCÍ PLANETA
-VÁLKA S ROBOTY

JE TO SVĚT LIDÍ ALE BUDOUCNOST ROBOTŮ

Jednou budou obtížné, nebezpečné a špinavé práce dělat roboti:

nadlidsky silní a nezranitelní vojáci s přirozeným instinktem zabíjet
horníci pracující na vzdálené planetě smrtelně nebezpečné pro lidi
nepodplatitelní soudci, nepodléhající politickému tlaku ani strachu z pomsty odsouzených
knihovníci s absolutními a komplexními znalostmi kdykoliv k dispozici

H. Harrison vykreslil chladný a pronikavě prorocký obraz Věku Robotů, doby, kdy stroje otrocky slouží lidem v rámci neomezených možností; přejímají ale i slabosti svých pánů a tak se stávají jejich zrcadlem.

SLOVO AUTORA – ČLOVĚKA

Většinu lidí se při zaslechnutí slova robot vybaví před očima obrázek, představující mechanického člověka. Skřípajícího a se svítícíma očima. Je to dokonalý protiklad toho, co pod tímto názvem popsal ve svém románu R.U.R. Karel Čapek. Bylo to hned po skončení I. světové války. Jeho roboti – Rozumoví Univerzální Roboti – byli z masa a krve. I když byli vyrobeni uměle, od lidí se odlišovali jen jedním – zcela jim chyběly city. Nové slovo robot vyplnilo mezeru v literatuře SF, kde se jeho objevení setkal s nadšeným ohlasem. Zakrátko se cestou komplikovaných mutací stalo synonymem pro mechanického člověka s ocelovou kůží. (Čapkovým robotům z masa a krve se nyní říká androidi). Ve stejné době se úměrně s rozvojem techniky stal robot označením celého nově vzniklého druhu mechanických zařízení.

Stejně jako zbraně a nářadí – různá kladiva, meče, atd. – jsou konkrétním pomocníkem a násobitelem fyzických možností člověka, tak i roboty jsou jejich zástupci, konstruovanými pro komplikovanější a abstraktní úkoly. Autopilot, řídicí letadlo po mnohem delší část letu než člověk, má zatím jen nevelké možnosti hodnocení a výběru. Přesto i ty první nejjednodušší modely měly možnost objevit a opravit nepravdivosti výšky a směru letu dřív, než si člověk uvědomil, že se něco takového vůbec stalo. Nové modely již dokáží obrátit letadlo o stoosmdesát stupňů pouhým stiskem jednoho tlačítka. Právě tento proces kontroly a rozhodování odlišuje roboty od automatů a jiných, jednodušších

strojů. Budík je přístroj, ale již automatické rádio s budíkem je robot. Možná na to nevypadá, ale plní jeho funkci. Uspává majitele tichou hudbou a pak vypíná zvuk až do doby, kdy se má spáček probudit. Není to ale jediná možnost. Místo rádiových programů může rovněž přehrávat kazety: v noci Brahms, ráno Souse. A místo vypínání hudby v konkrétní době může tiše hrát, dokud majitel zcela neusne. Robot to zjistí uje termočlánkem v lůžku, který registruje ochladnutí těla, které doprovází usnutí. Pokud chce člověk vstávat za svítání, nemusí pokaždé znovu nastavovat čas buzení. Postačí jednoduchá fotobuňka, reagující na světlo a umístěná proti oknu. Všechna tato zařízení – místo v černé skřínce – mohou být uložena v kovovém trupu. Teplotní čidla na konci jednoho z prstů, fotobuňky místo očí. Nemusí se přerušovat proud, stačí sáhnout rukou a hudbu vypnout. A dokonce i spícího přikrýt, kdyby bylo třeba.

Já osobně necítím žádnou potřebu, aby se nad mým lůžkem v noci skláněl kovový tvor, zkoumal prstem teplotu mého těla, neúnavným zrakem vyhlížel světlo. I když by to bylo v podstatě stejné zařízení jako to, které mě nyní uspává hudbou.

Můžete to nazvat nenormálním, ale nikdo nebude polemizovat s faktem, že pocit, jako takový, je vždy s tímto tématem svázán. Máme velmi často tendenci polidšťovat naše mechanická zařízení. Dáváme autům jména, ale jakmile se pokazí, tak jim nadáváme a někdy do nich dokonce i kopeme. Začínáme si už zvykat na existenci a služby robotů. Což není malé dítě neustále fascinováno pitomoučkým robotem, který vždy po zavření dveří lednice zhasne vnitřní osvětlení? Jestlipak zhasne pokaždé? Tento myšlenkový pochod nedá jednomu spát, dokud nepřijde na to, jak to vlastně funguje.

Jeli jste již některým ze zcela automatizovaných výťahů, které se začínají instalovat v mrakodrapech? Jediný panel ovládá celou soustavu výťahů. Programuje intervaly jízd podle intenzity provozu. Pasažéři jsou početní a dveře se automaticky zavírají, jakmile je výťah plný. Rychlost a brzdění jsou přizpůsobeny okamžitému zatížení tak, aby se dveře vždy otevřely do chodby a ne v mezipatře. Některé mají nahraný hlas (vždy příjemný), který vyzývá nepozorného pasažéra k odstoupení od dveří. Robot, kontrolující výťah, je v tomto případě zabudovaný do stěny a vysílá příkazy elektronickou cestou. Klasický robot by ale mohl tuto činnost vykonávat mechanicky, používaje pro to svou mechanickou ruku. Vypadalo by to zajímavěji, ale nijak by to nezměnilo hlavní zásady činnosti nebo užívání takových výťahů.

Nastala doba robotů a jsou již nerozlučně spjati jak s válkou, tak i s mírem. Malý, antispoločenský robot se sebevražedným pudem si jede v dělostřeleckém náboji a nesnese v blízkosti ničí přítomnost, jinak exploduje. Jiný umí ztlumit světla tvého automobilu v době, kdy míjíš jiný vůz, a pak je znovu zesílit. Ten ale patří mezi hlupáky. Reaguje na světelnou signalizaci stejně jako na jiný automobil. Roboty v telefonních ústřednách jsou lepší, rychlejší a přesnější než operátoři – lidé. Je ale nesnadnější jim vynadat za špatné spojení. Roboty na parkovištích, které mají být v blízké budoucnosti instalovány, odvezou tvůj vůz (po zaplacení parkovného) a přivezou ho (doufejme) po předložení správné identifikační karty. Robot ovládající domácí vytápění je tak běžná věc, že to považujeme za samozřejmé.

Roboty mají právo na to, aby zůstaly zde – jaký však budou mít vliv na naše lidské společenství? Přinesou smrt a zkázu jako výtvar Victor Frankenstein? Nebo ovládnou svět jako jejich předkové v R.U.R.? Budou dobrými sluhami nebo zlými pány? Nebo nenápadněji – budou tak dokonale uspokojovat naše potřeby, že lidská rasa zdegeneruje a vymře? Všechno je možné; proto povídky v této knížce vyprávějí o různých možnostech. Některé z nich jsou milé, jiné přesně naopak. Vyberte si...

První bytost, vyslaná ze Země na Měsíc, bude zcela určitě robot. Nyní, pravda, jsme teprve v době příprav, ale už teď je vidět, že na výzkumy čistě informační, takové jako geologické, hledání forem života nebo zkoumání povrchu či měření radiace, jsou mnohem vhodnější než lidé. No, a samozřejmě na posílání nasbíraných informací domů. Kromě toho, na rozdíl od člověka, si robot po skončení úkolu klidně sedí a může tak zůstat celou věčnost a bez emocí civět na rodnou planetu na obloze. Samozřejmě, pokud nedostává nové instrukce. Tyto výhody robotů jsou tak očividné, že vysílání lidí na Měsíc se zcela mýjí účinkem. Já osobně jsem ale toho mínění, že je to chybný názor, protože nezohledňuje jeden problém. Žádný automat nemůže překročit svůj zabudovaný program, a žádný program nemůže obsahovat všechny možnosti, které se mohou vyskytnout v době plnění úkolu. A právě tehdy je stroj, na rozdíl od člověka, bezradný. Takže si myslím, že rakety, které poletí na Měsíc nebo i do jiných planetárních soustav, budou kromě soustav univerzálních robotů obsahovat také lidskou bytost, o kterou je sice třeba se starat a obklopotvat ji pohodlím – ale přesto nezbytnou...

SIMULOVANÝ TRÉNINK

Mars byl zaprášeným, chladným peklem. Suchý jako kost a červený jako krev. Překopávali se sypkým pískem, sahajícím po kolena, a shodně proklínali inženýra, který zkonstruoval fyziologický systém skafandrů. Při testech byly skafandry ideální. Šlak je málem trefil teprve ve skutečných podmínkách. Při stálém používání po několik týdnů šly k čertu absorpční systémy tekutin. Atmosféra Marsu se držela na teplotě mínus šedesát stupňů Celsia. Uvnitř kombinéz pro změnu plavali ve vlastním potu a pozvolna se ve vysoké teplotě vařili.

Morley našťavaně potřásl hlavou ve snaze zbavit se tvrdohlavé kapky potu, která se mu nejdržeji na světě usadila právě na špičce nosu. Ve stejném okamžiku na něj skočilo cosi rezatého a chlupatého a bylo to bleskově rychlé. Trefilo ho to přímo do prsou. Byla to první forma zdejšího života, kterou potkali. Místo vědeckého zájmu pocítil zlost. Vzteklym kopnutím poslal omámené zvířátko vysoko do vzduchu.

On sám, vyvedený z rovnováhy, upadl na záda a roztrhl si bok kombinézy o vyčnívající úlomek obsidiánu, ostrý jako břitva.

Tony Bannerman zaslechl ve sluchátkách zděšený výkřik svého druha a bleskově se otočil. Morley ležel v prachu a oběma rukama si držel okraje rozervaného skafandru, z něhož se sykotem utíkal vzduch a bleskově se měnil v krystalky ledu. Tony k němu přiskočil a pokoušel se utěsnit trhlinu rukavicemi. Průzory přileb se téměř dotkly a Tony viděl na

Morleyově tváři zděšení – ale i modravý nádech cyanózy.

„Pomoc – Pomoz mi!“

Křik mu téměř trhal bubínky. Neměl ale žádnou možnost, jak Morleyovi pomoci. Záchrané balíčky si s sebou nevzal. Všechny byly v raketě, vzdálené na čtvrt míle. Než by tam stačil doběhnout a vrátit se, z Morleye by byla již jen zmrzlá mumie.

Tony se pomalu narovnal a povzdechl. Na Marsu byli jen oni dva. Morleyovi nemohl pomoci nikdo. Morley zachytil výraz v Tonyho očích a ztichl.

„Není žádná naděje, Tony? Jsem mrtvý?“

„Jakmile ti unikne kyslík; nanejvýš třicet vteřin. Nemůžu dělat nic.“

Morley vychrlil šťavnatou nadávku a stiskl červené tlačítko NOUZE, umístěné na rukávu těsně nad zápěstím. Kousek od nich se v písku otevřela zem. Tony poodstoupil a z díry vyskočili dva muži v bílých skafandrech. Na přilbách měli červené kříže a v rukou nosítka. Převalili na ně Morleye s rychlostí, prozrazující dlouhou praxi a v mžiku se vrhli zpátky do díry.

Vyhodili z ní figurínu v kosmickém skafandru a pískem zakryté dveře se uzavřely. Nezůstala po nich nejmenší stopa.

Figurína vážila přesně tolik co Morley a některými rysy mu byla i trochu podobná. Nějaký pitomec jí načmáral černé X přes oči. Děsně vtipný, pomyslel si Tony, když si tu neforemnou věc nakládal na záda a zamířil k raketě. Cestou minul nehybné ležící zvířátko – příčinu neštěstí. Kopl do něj a spustil tím lavinu pružin, koleček a elektronických drobností.

Než dorazil k lodi, o tolik menší sluníčko se již téměř ukrylo za vrcholky rudých hor. Pohřeb bude muset odložit na zítra. Zanechal zavazadla v přechodové komoře a vešel do obytné části; cestou si rozepínal skafandr.

V tu dobu už byla tma, a věci, kterým říkali noční sůvy, začaly klapat a škrábat na trupu lodi. Nikdy se jim nepodařilo je alespoň zahlédnout; o to víc je ty zvuky znervózňovaly. Při přípravě večeře Tony schválně třiskal pánví, aby je přehlušil. Když se najedl a umyl nádoby, poprvé si uvědomil náhlou osamělost. Dokonce ani žvýkání tabáku nepomáhalo; této noci mu naopak připomnělo chuť zelených Havana doutníků, čekajících na něj doma na Zemi.

Jediným kopnutím do tenké nohy poslal k čertu jídelní stůl s kovovými miskami, pánví a stříbrnými přístroji. Způsobily dostatečně uspokojivý kravál, aby s jistým zadostiučiněním opustil nepořádek, který tak vyrobil, a uložil se na lůžko.

Tentokrát byli tak blízko! Proč jen Morley nedával větší pozor! Vypustil z hlavy výčitky a usnul.

Ráno pochoval Morleye. Dva dny zbývající do odstartování rakety proběhly v neradostných starostech. Většina měření byla provedena a odběry vzorků vzduchu a zaznamenávání radiace probíhalo automaticky.

Poslední den posbíral pásky s posledními záznamy a přenesl přístroje mimo dosah ohně z trysek. Společně s přístroji přenesl zbylé zásoby, na zpáteční cestě nepotřebné, a zbytečnou výbavu. Když se naposledy brodil rezavým pískem kolem Morleyova hrobu, ironicky mu vzdal čest. V lodi neměl nic na práci ani nic ke čtení, a tak poslední dvě hodiny strávil počítáním nýtů na stropě obytné sekce a čekal.

Ostré cvaknutí hodin přerušilo ticho, panující v kabině. Za silnou přepážkou se ozvaly motory, zahajovaly zahřívací cyklus. Současně tlumící ramena obepnula jeho kabinu a bezpečně ho přišpendlila. Pozoroval klesající ‚viko‘ protější stěny a rameno manipulátoru, jak se k němu vlnivě plazí jako had, když se ho kovové prsty snažily najít. Dotkly se jeho kotníku a hadí zub jehly ho uštkl. Poslední, co viděl, byla jehla vklouzávající mu do žíly, pak ho obklopila tma.

Jakmile usnul, vně lodi se otevřela část chodby a objevili se dva muži s nosítky. Neměli kombinézy ani masky a za nimi bylo vidět kousek modrého, pozemského nebe.

Návrat k vědomí byl stejný jako obvykle. První, co uviděl, byl sněhobílý strop izolace.

Jen s tím rozdílem, že tentokrát se před ním vznášela krví naběhlá tvář vzteklého plukovníka Steghama. Tony se snažil vzpomínat si, jestli se sluší salutovat i vleže na lůžku, nakonec se rozhodl ležet klidně.

„Zatraceně, Bannermane,“ zavrčela hlava. „Vítej zpátky na Zemi. Jen proč jsi tady sám? Ke všem čertům. Morleyova smrt odsuzuje celou výpravu. A to znamená, že nemáme ani jednu kompletní posádku, která by skončila výcvik včas.“

„A co skupina číslo dva, pane, jak ti...?“ Tony se snažil, aby to znělo vesele.

„Hovno! Jestli je to jen možné, tak se jim dařilo ještě hůř. Oba zabiti druhý den po přistání. Meteor jim prorazil nádrž s kyslíkem a oba byli tak zaujati vzorky mart'anské flóry, že si toho nevšimli. Přesto všechno tu nejsem z tohohle důvodu. Vezmi si své věci, jdeme ke mně do kanceláře.“

Vyšel ze dveří a Tony se pomalu hrabal z lůžka; snažil se ignorovat nevolnost z léků. Rozkaz je rozkaz.

Když vstoupil, plukovník Stegham hleděl z okna. Opětoval pozdrav a projevil náznak lidskosti – nabídl Tonymu doutník. Jakmile si zapálili, ukázal oknem ven.

„Vidíš to? Víš, co to je?“

„Ano, pane. Mart'anská raketa.“

„To má být raketa mart'anské expedice. Zatím je to jen zpola hotová hromada železa. Motory a elektronika jsou vyráběny na celém území Států. Složená a přezkoušená bude teprve za šest měsíců. Za šest měsíců bude hotová raketa, jenomže ji, sakra, nemáme kým obsadit. V téhle chvíli nemáme ani jednoho člověka, který by měl potřebnou kvalifikaci. Počítaje v to tebe!“

Tony měl pod jeho pohledem nepříjemný pocit.

„Tenhle výcvikový program byl vždycky moje slabina. Vysnil jsem si ho a trval na něm, až ho přijal i Pentagon. Už dávno jsme věděli, že umíme postavit raketu, která by dokázala letět na Mars a zpět, řízenou automaticky v jakékoli gravitaci nebo při volném pádu. Jenže v ní musí letět lidé, kteří by vystoupili na povrch planety a provedli všechny výzkumy – jinak ta práce nebude nic platná.“

Loď i pilot byli vyzkoušeni v simulovaných podmínkách skutečného letu a fungují. Byl to můj nápad, aby se lidé zkoušeli stejně. Byly vybudovány dvě komory, ve kterých jsme napodobili podmínky Marsu až do nejmenších podrobností tak, jak je zatím známe. Prováděli jsme tenhle simulovaný trénink – suchou zkoušku – po osmnáct měsíců s dvoučlennými posádkami. Snažili jsme se simulovat skutečnou loď.

Jen si spočítej, kolik lidí tím prošlo. A jako výsledek nemáme ani jednu úspěšně simulovanou expedici. Každý muž, který byl raněný nebo ‚mrtvý‘, jako tvůj partner Morley, je vyřazen.

V úvahu tedy přicházejí pouze čtyři muži, včetně tebe. Jestli z vás nevytvoříme posádku, které se to nakonec povede, tak můžeme klidně zavřít krám a jít domů.“

Tony seděl v křesle jako přibitý, s vyhaslým doutníkem v prstech. To, co říkal Stegham, pro něj nebyla úplná novinka. O některých věcech věděl již dříve, ale neměl ani ponětí, že je to až doposud jeden velký neúspěch. Plukovníkův hlas ho vytrhl z těchto žalostných myšlenek.

„Psychologové se na mě obrátili s problémem, který je podle nich slabinou programu. Tvrdí, že důvodem takových výsledků je vědomí, že to je trénink. Že lidé vědí, že to není skutečnost. Že mohou být vždy vytaženi z toho, do čeho se zamotali. Tak jako Morley – v poslední chvíli. Soudě podle výsledků, jaké dostáváme, začínám s nimi souhlasit.

Mám v úmyslu provést poslední zkoušku s dvěma skupinami, jenže v čistě bojových podmínkách.“

„Nerozumím, pane plukovníku...“

„Jednoduše.“ Stegham zdůraznil slova úderem pěsti do stolu. „Tentokrát nebude žádná pomoc a žádné vytahování dírou. Bez ohledu na to, jak moc byste to potřebovali. Budou to manévry s ostrou municí. Máme v úmyslu vám zpestřit pobyt vším, co jen dokážeme vymyslet – a vy budete přinuceni to přežít. Jestliže si někdo roztrhne skafandr tentokrát, tak v marťanském ovzduší umře. Několik stop od celé Země.“

Než Tonyho propustil, poněkud ztlumil hlas.

„Chtěl bych, aby existoval jiný způsob, ale nemáme lepší možnost. Musíme mít příští měsíc posádku pro expedici a tohle je jediná šance, jak se přesvědčit.“

Tony dostal tři dny volna. První den se opil, druhý měl kocovinu – a třetí den jím lomcoval vztek. Všichni v projektu byli dobrovolníci s možností kdykoli rezignovat. Jenže jemu se příliš nechtělo. Takže mu nezbylo nic jiného, než se té hloupé hry účastnit dál. A až skončí, nebude váhat a dá Steghamovi na vědomí, co si myslí o celém nápadu i o jeho autorovi.

Svého společníka – Hala Mendozu – poznal ve chvíli, kdy se vypravil na zdravotní prohlídky. Podali si ruce s jistou rezervovaností a ocenili se chladnými pohledy. Měli být jeden na druhém závislí a bylo lepší vytvořit si mínění o partnerovi, dokud bylo ještě možné jakžtakž ho ocenit objektivně.

Mendoza byl jeho opak. Vysoký a hubený, zatímco Tony byl silný a podsaditý jako medvěd. Tonyho klid, téměř nenucenou nedbalost, doplňoval druhý muž zdánlivou nervozitou. Hal téměř nepřetržitě kouřil a jeho oči nikdy nezůstávaly v klidu.

Tony jen s námahou potlačil nepokoj, který v něm vyvolal. Hal musel být dobrý, když se dostal tak daleko.

Lapiduch si vzal Tonyho do práce a na další úvahy už mu nezbyl čas.

„Co to je?“ podivil se lékař a ukázal na jeho tvář s čerstvým škrábancem.

„Aha, tohle. Řízl jsem se při holení.“

Doktor zamumlal cosi o roztržitosti a přiložil mu náplast.

„Dávej si pozor na všechny otevřené rány,“ varoval ho. „Je to ideální vstup pro bakterie. Čert ví, co můžeš na Marsu potkat.“

Chtěl protestovat, ale vzdal to. Proč by měl vysvětlovat, že skutečná výprava – jestli se vůbec uskuteční – bude trvat dvě stě šedesát dní. Každá rána se za tu dobu stačí třikrát zahojit, dokonce i v hibernaci.

Po prohlídkách, jako obvykle, oblékli kombinézy a vydali se do haly testů. Dveřmi hangáru číslo dva vstoupili do atrapy marťanské rakety. Po uzavření přechodové komory jako vždycky následovaly injekce a tma.

Probuzení bylo doprovázeno obvyklou nevolností a slabostí. Nic moc. V náhlém popudu se Tony podíval do zrcátka na toaletě a zamrkal zarudlými očima na svůj hladce oholený odraz. Strhl si náplast a konečky prstů se dotkl otevřené rány. V koutku právě tuhla kapka krve. Oddychl si. Pořád se mu vracel zlý sen, že se jednou místo na polygonu probudí skutečně na Marsu. Logika mu sice napovídala, že armáda by si jen stěží nechala ujít slávu a publicitu spojenou se skutečným odletem, přesto ho pochybnost, jako každá nelogičnost, dál tiše nahlodávala. Na začátku každého tréninkového letu s tím musel zas a znova zápolit.

Opět ho přepadla nevolnost, ale potlačil ji. Nemínil s ní marnit čas. Museli zkontrolovat loď. Hal seděl ve své kóji a zamával mu. Tony mávnutí opětoval.

Ve stejném okamžiku ožil bezpečnostní komunikační obvod. Nejprve jen šum činnosti řídící kanceláře, pak hlas službu konajícího důstojníka prořízl okolní šum.

„Poručíku Bannermane, vstali jste už?“

Tony zašmátral po mikrofonu a ohlásil se: „Ano, pane!“

„Vteřinku, Tony,“ bylo slyšet, jak mluví na někoho stojícího vedle. Vzápětí se ozval. „Máme problém s komorou. Selhal jeden pojistný ventil a tlak je vyšší než normálně na Marsu. Počkejte s výstupem, dokud to nesrovnáme.“

„Ano, pane!“ vypnul mikrofon právě včas, aby nebyl slyšet Halův názor na pohotovost a pracovitost tréninkové obsluhy. O pár minut později rádio znovu ožilo.

„Všechno v pořádku. Pokračujte.“

Tony udělal obscénní gesto na neviditelného muže za hlasem a přešel ke dveřím. Odblokoval závoru a otevřel vstup do přechodové komory.

„No, nakonec si aspoň jednou odpustili ten zatracený vítr,“ řekl, když se dovnitř linulo rudé světlo. Hal stál za ním a díval se mu přes ramena.

„Dík Steghamovi aspoň za to,“ ozval se Hal. „Posledně, když jsem přišel o partnera, foukal jako blázen. Podle tvaru těch dun to vypadá, že se atmosféra vůbec nehýbá.“

Dlouhou chvíli si prohlíželi známou rudou krajinu a kalné nebe, pak se Tony otočil k řízení, zatímco Hal vybaloval skafandry.

„Pojď sem – rychle!“

Nemusel to opakovat, Hal byl jediným skokem u něj. Nepřiliš duchaplně zíral za Tonyho nataženým prstem.

„Ukazatel hladiny vody – ukazuje, že nádrž je plná jen z poloviny.“

Vrhli se do práce. Odšroubovaný kryt zpřístupnil vodotěsnou komoru s nádrží. Když jej odložili stranou, tenký potůček rezavé vody vytékal na podlahu. Tony se natáhl dovnitř a svítilnou zkoumal nádoby nádrží. Jeho tlumený hlas se ozvěnou rozléhal v těsné komoře.

„Zatracený Stegham a jeho praštěné vtipy. Vsadím se, že tomu říká ‚důsledek přistání‘. Prasklina ve spojovacím potrubí a vytékající voda prosáknutá do izolační vrstvy; nikdy se nám nepodaří ji odtud dostat, pokud nerozebereme loď do šroubku. Podej mi něco, do čeho to budeme chytat, dokud tu potvora neucpeme.“

„To bude doslova suchý měsíc,“ zamručel Hal, když kontroloval zbytek řídicího panelu.

První dny byly stejné jako při dřívějších „cestách“. Vztyčili vlajku a vyložili přístroje. Třetího dne zapnuli výzkumné a záznamové aparatury, teodolit a zahájili mapování. Čtvrtý den byli připraveni na sběratelské výpravy.

A právě toho dne si začali uvědomovat přítomnost prachu.

Tony právě rozžvýkával svůj neobvykle křupavý příděl jídla, vody měli jen na jedno pořádné napití za den. Bolestně polkl a pak se rozhlížel po řídicí kabině.

„Všiml sis, kolik je tady prachu?“ zeptal se.

„Jak bych si mohl nevšimnout? Mám toho v šatech tolik, jako kdybych žil v mraveništi.“

Hal se přestal drbat a vzal si další kousek jídla.

Rozhlíželi se po lodi a teprve teď jim naplno došlo, kolik prachu mají uvnitř. Rudý povlak na všem, v jídle, ve vlasech. Neustálé křupání při každém kroku.

„Určitě se nám prach dostal i do skafandrů,“ řekl Tony. „Nedá se nic dělat. Musíme se před vstupem do lodi očistit důkladněji.“

Nápad byl dobrý, ale provést se nedal. Rudý prach měl vlastnosti jemného pudru a třepání způsobovalo výhradně jen nový mrak, který vletěl do lodi a za ním a na všem se usazoval. Snažili se ho ignorovat a proklínali přítom geniální nápady Steghama a jeho techniků. Tak to šlo až do osmého dne, kdy nemohli uzavřít vnější dveře přechodové komory. Právě se vraceli z průzkumného výletu a táhli s sebou kontejner se vzorky. Vlezli do přechodové komory, co nejlépe se oprášili a Hal uvedl do chodu mechanismus zavírání dveří. Vnější dveře se daly do pohybu, pak se zastavily. Zavřely se jen zpola. Dokonce i přes podrážky cítili vibrace motoru, který se je snažil zavřít. Chvilí vrčel, pak ztichl a rozsvítila se červená kontrolka havárie.

„Prach!“ zařval Tony. „Ten zatracený prach se dostal do mechanismu!“

Otevřená strojovna dveří potvrdila jeho domněnku. Prach s olejem vytvořil krásnou, už zatvrdlou hmotu. Popsat problém bylo mnohem jednodušší, než ho opravit. Měli u sebe sotva pár základních nástrojů. Zbytek vybavení byl uvnitř lodi. Aby se k němu dostali, bylo potřeba zavřít dveře, a aby je zavřeli, potřebovali nástroje. Paradoxní situace, vůbec ne k smíchu.

Trvalo pouhou vteřinu určit, v jaké šlamastyce se ocitli – a téměř dvě hodiny, než se jim podařilo vyčistit soukolí a donutit dveře ke spolupráci. Když se konečně otevřely i vnitřní dveře, oba měli kyslíkové bomby prázdné a poslední čtvrt hodinu už jeli na nouzovou rezervu.

Sotva se dostali dovnitř, Hal si sundal přilbu a padl na lůžko. Tony se nejdříve lekl, že je v bezvědomí, ale pak si všiml, že jen upřeně civí do stropu. Otevřel láhev léčivé brandy a přinutil ho vypít několik doušků. Sám si také dvakrát lokl a snažil se nevnímat nervózně se chvějící ruku partnera. Dokončoval ještě drobné úpravy na mechanismu zavírání dveří. Než byl hotov, Hal mezitím vstal a pustil se do přípravy večeře.

Po návratu z celodenních výprav pro vzorky měli sami pro sebe dvě až tři hodiny. Hal byl dobrý kamarád a nejlepší šachista, jakého Tony znal. Dost rychle zjistil, že to, co považoval za nervozitu, byl nadbytek energie. Hal byl spokojený, jen pokud něco dělal. Vrhá se do každodenní práce a měl dost síly a nadšení, aby porazil Tonyho zívajícího nad šachovnicí. Tito dva muži se dokonale doplňovali.

Všechno vypadalo dobře – až na ten prach. Byl všude a zvolna se dostával úplně do všeho. Tonymu to sice vadilo, ale nenechal se tím vyvést z klidu. Zato Hal přímo trpěl. Prach ho škrábal a dráždil až k nepříčetnosti. Začal mít problémy se spánkem.

A prach dělal své. Pronikal i do těch nejdrobnějších škvírek a přiváděl mechanismy do stavu, podobného nervům posádky. Neustálá přítomnost prachu společně s akutním nedostatkem vody – to bylo prostě k zbláznění. Měli pořád žízeň a jen minimální množství vody do závěrečného odletu. Pokud budou co nejvíc šetřit, mělo by to taktak stačit.

Třináctého dne se pohádali o velikost jednotlivých dávek. Dva dny spolu nemluvili. Tony postříhl, že Hal při sobě nosí sondovací kladívko; a naopak on sám měl vždy s sebou jídelní nůž.

V nejbližší době muselo něco povolit. Ukázalo se, že to bude Hal.

Musel ho dorazit nedostatek spánku. Vždy spal velmi lehce, ale prach a s ním spojené napětí – to už bylo příliš. Tony ho slyšel, jak se převaluje v kóji, zatímco se sám snažil usnout. Spal špatně a jen krátkou dobu, ale vždy aspoň trochu. Soudě podle černých kruhů pod Halovým očima, ten nespál vůbec.

Stalo se to osmnáctého dne. Právě si oblékali skafandry, když se Hal roztřásl. Nejen ruce, ale celé tělo. Tony do něho

nalil zbytek brandy a uložil ho na lůžko. Jakmile se jakžtakž uklidnil, odmítl jít ven.

„Nechci... nemůžu! Skafandry to nevydrží!“ Hlas mu přeskočil do křiku. „Mohou zklamat, až budeme venku... Nežůstanu tu už ani chvíli... vraťme se...“

Tony se ho snažil přesvědčit: „Nemůžeme, dobře víš, že je to naostro. Nemůžeme se vrátit dřív než za dvacet osm dní. Je to už jenom deset dní, musíš vydržet. Podle rozhodnutí armády je to pro pobyt na Marsu minimální doba. Ten termín je zakódovaný v paměti počítače. Buď rád, že tu nemusíme sedět celý marťanský rok, než znovu nastane vzájemné přiblížení planet. Hluboký spánek a atomový pohon jsou nepříjemné záležitosti, aspoň s nimi se nemusíme potýkat.“

„Přestaň kecat a nesnaž se mě přesvědčovat,“ zařval Hal. „Je mi úplně jedno, co se stane s první skutečnou expedicí. Já jdu do háje a tohle cvičení může jít klidně se mnou. Nemám v úmyslu zešílet nedostatkem spánku jenom proto, že nějaký cvok, poblázněný realismem, chce znát odpověď na svoje praštěné pochybnosti. Jestli neukončí experiment, když jim řeknu, tak to bude vražda.“

Vyskočil z lůžka dřív, než stačil Tony zareagovat, a vrhl se k ovládacímu pultu. Tlačítko NOUZE zde bylo stejně jako dřív, ale sami nevěděli, jestli je tentokrát zapojené. A pokud i je, zda vůbec někdo odpoví. Hal ho zmáčkł. Oba hleděli na reproduktor a tajili dech.

„Zatracený parchanti... neodpovídají na volání,“ ucedil Hal.

Najednou cosi zaskřípalo a studený hlas plukovníka Steghama vyplnil celou kabinu.

„Znáte podmínky experimentu – doufám, že důvody vaší výzvy jsou opravdu zásadní. Oč jde?“

Hal popadl mikrofon a začal zmateně blábolit. Sotva se rozhovořil, Tony věděl, že z toho nebude nic. Steghamova reakce se dala snadno předpovědět. Hal nestačil ani domluvit, když ho plukovník tvrdě přerušil.

„Stačí. Tvoje vysvětlování neznamená žádné změny v plánu. Jste odkázáni sami na sebe a tak to také zůstane. Toto spojení je od této chvíle zrušeno; nesnažte se se mnou spojit, dokud nebude experiment ukončen.“

Cvaknutí vypínače bylo konečné jako smrt.

Hal zkameněl a po tvářích mu tekly slzy. Teprve když se otočil, Tony pochopil, že to jsou slzy vzteku. Jedním škubnutím Tony vyrval mikrofon a mrštil jím o stěnu.

„Počkej ty mrzáku, až to skončí. Vlastnoručně ti zakroutím krkem, hajzle!“ Najednou se obrátil k Tonymu. „Přines lékárníčku! Ukážu tomu debilovi, že se může s tím zasaným experimentem zahrabat.“

V lékárnice byly čtyři stříkačky s morfiem. Hal vzal první zkraje a zabodl si jehlu do ramene. Tony se ho nesnažil zastavit, protože s Halem naprosto souhlasil. Ten se během několika minut složil na stůl a upadl do hlubokého spánku. Tony zvedl bezvládné tělo a odnesl ho na lůžko.

Hal spal téměř dvacet hodin a když se vzbudil, stopy šílenství a únavy mu z očí zmizely. Žádný z nich se ani slovem nevrátil k tomu, co se stalo. Hal si odměňoval morfium tak, aby spal každou třetí noc. Nebylo to mnoho, ale zdálo se, že mu to stačí.

Do konce jim chyběly čtyři dny, když Tony objevil první živé stvoření. Bylo velké jako kočka a usadilo se u vzpěry. Zavolal Hala a společně si to prohlíželi.

„Hezké,“ poznamenal, „jenže během své druhé expedice jsem se s něčím podobným taky setkal. Našel jsem takovou chlupatou kuličku. Navzdory všem pravidlům – abych se přiznal, byl jsem zvědavý jako čert – jsem ji rozfízl. Byla to paráda, všechny ty obvoody a zubatá kolečka, Steghamovi technici odvedli kus solidní práce. Nemám nejmenší chuť se v tom hrabat. Nenecháme to tam, kde to je?“

Tony chtěl už už souhlasit – pak změnil názor.

„To je pravděpodobně to, co od nás očekávají. Ani nápad. Když si hrajeme, tak až na doraz. Prohlédnu si to, přines prázdnou krabici.“

Po krátkém váhání s ním Hal souhlasil a šel do lodi. Vnější dveře pomalu zapadly. Vibrace motorku přechodové komory musely věc vyplašit, protože ucouvla k Tonymu. Ten se úlekem zajíkl a o krok ustoupil, než si uvědomil, že je to jen robot.

„Ti technici ale mají fantastickou představivost,“ mumlal si pro sebe.

Věc se rozhodla proběhnout kolem Tonyho, stoupl jí na několik nohou, aby ji zadržel. Měla spoustu končetin; podobala se pavoukovi s malým tělem a snad tisícem nečleněných noh. Pohybovaly se vlnivě jako nohy stonožky a snažily se vléct znetvořené tělo dál. Pod Tonyho botou to chrouplo a několik nohou té věci odtrhl. Zbytek držel pohromadě.

Tony opatrně přiklekl a zvedl pár utržených končetin. Byly tvrdé a na svrchní straně pokryté ostny. Z poraněného konce vytékala mléčná tekutina.

„Realismus,“ zabručel si. „Ti technici doopravdy věří v realismus.“

A najednou ho přepadl podivný pocit – myšlenka, jejíž strašlivá nepravděpodobnost mu zmrazila krev v žilách. Kroužila neustále kolem; domníval se, že je to nesmysl; už pro tu nepravděpodobnost, ale musel na ni najít odpověď – i za cenu zničení téhle mechanické hračky.

Držel nohu na končetinách, věci, vytáhl z kapsy ostrý jídelní nůž a předklonil se. Jediným rázným pohybem ťal.

„Co to, k čertu, vyvádíš?“ nechápal Hal, když se přiblížil. Tony nedokázal ani odpovědět ani se pohnout. Hal ho obešel a zadíval se na, věc, na zemi.

Chvilíčku trvalo, než pochopil, pak zařval.

„Je to živé! Krvácí to a uvnitř není žádný mechanismus. Nemůže to být přece živé – a jestli je, tak nejsme na Zemi – jsme na Marsu!“ Rozběhl se, pak sebou praštil a nepřestával ječet.

Tony si uvědomil, že má jen jedinou šanci. Jestli se mu to nepodaří, tak tu díky Halovu šílenství oba zůstanou. Přiblížil se k Hálvi a všechnu sílu, kterou měl, vložil do přesného úderu – pod žebra, na plexus solaris. Ruka ho

zabolela, ale Hal se schoulil a bezvládně se sesunul. Uchopil ho pod rameny a odtáhl do lodi.

První známky života začal projevovat, když ho Tony svlékal a ukládal na lůžko. Bylo zřetelné, že jednou rukou ho držet a současně zmáčknout tlačítko zmrazovače. Soustředil se, aby udržel Halovu nohu v klidu a stiskl tlačítko. Ten blázen stačil Tonyho třikrát udeřit, než manipulátor s jehlou vykonal své. Hal se s povzdechem zhroutil na lůžko a Tony, zcela grogy, na podlahu. Manuální aktivátor zmrazovače bylo naštěstí možno uvést do chodu kdykoli v případě potřeby, aby zraněný mohl přežít až do doby, kdy se mu bude věnovat lékař na základně. Teď se osvědčil.

Znovu ho přepadl panický strach.

Jestli ta bytost je skutečná – je skutečný i Mars.

Žádný simulovaný trénink ani příprava nasucho. Obloha venku nebyla namalovaná, nýbrž to bylo skutečné nebe Marsu. Byl sám, tak sám, jako dosud žádný člověk. Na cizí planetě miliony mil vzdálený svému světu.

Úpěl, když zajišťoval vnější dveře přechodové komory, kvílel jako ztracené zatoulané zvíře. Taktak byl schopen doplížit se k lůžku a natáhnout se k tlačítku nad sebou. Jehla podkožní injekce je vyrobená z kvalitní oceli, a tak bez potíží pronikla vlákny skafandru. Právě chtěl zastavit rameno manipulátoru, když se propadl do temnoty.

Tentokrát otvíral oči pomalu a opatrně, v obavě, že místo nemocničního sálu uvidí strop lodi. Ale byl to bílý strop v nemocnici. Ulehčeně si oddechl. Když otočil hlavu, spatřil plukovníka Steghama, sedícího u lůžka.

„Dokázali jsme to?“ zeptal se Tony. Bylo to spíše konstatování než otázka.

„Dokázali. Oba. Hal leží tady vedle.“

V plukovníkově hlase bylo cosi divného. Poprvé ho slyšel mluvit jinak než vztekle.

„První výprava na Mars. Můžete si představit, co o tom píšou noviny. Jsou ale důležitější věci; technici tvrdí, že vzorky a měření, které jste přivezli, jsou neocenitelné. Kdy jste poznali, že to není trénink?“

„Dvacátý čtvrtý den. Našli jsme jakési marťanské zvířátko. Byli jsme hloupí, že jsme se zorientovali tak pozdě.“

V Tonyho hlase zaznívala hořkost.

„Ne tak docela. Celý váš trénink byl sestaven tak, abyste to neodhalili. Nikdy jsme si nebyli jistí, jestli se to podaří, ale museli jsme to zkusit. Psychologové usoudili, že odloučení od Země a dezorientace mohou způsobit zhroucení. Nikdy jsem s nimi nesouhlasil.“

„A měli pravdu,“ prohlásil Tony a snažil se potlačit vzpomínku na strach.

„Teď víme, že měli pravdu, přestože jsem proti nim celou dobu bojoval. Vyhráli a celý program byl sestaven podle jejich návrhů. Nebylo to lehké, ale udělali vše pro to, aby vás mátl co nejdéle.“

„Omlouvám se za potíže, které jsem ti způsobil, kamaráde.“ To byl Hal ze sousedního lůžka. Plukovník trochu zrudl, ne kvůli slovům, ale kvůli hořkosti, s níž byla vyslovena. Pokračoval, jako by neslyšel.

„Je jasné, že všechny rozhovory, které jste se mnou vedli, byly nahrané na pásek. To znamená, že i moje promluvy k vám byly přehrávány z pásku. Napsali je psychologové, pro všechny případy, a báječně se hodily. Šlo o maximální realismus, kdybyste měli nějaké pochybnosti. A navíc jsme použili odlišné hluboké zmrazení, které pozastavuje devětadevadesát procent tělesných procesů; dosud tajné a nikde nepublikované.“

To vše, i pomocí antikoagulantu obnovené škrábnutí na tvé tváři, Tony, vás mělo utvrdit v přesvědčení, že od startu neuběhlo mnoho času.“

„A co loď?“ zeptal se Hal. „Viděli jsme ji... byla hotová jen zčásti...“

„Maketa, postavená jen pro veřejnost a všechny výzvědné služby z okolí. Opravdová byla hotova a přezkoušena týdně před vaším odletem. Nejobtížnější byla otázka výběru posádky. To, co jsem říkal o výsledcích testů, byla pravda. Prakticky jste zůstali jen vy dva.“

No, nebylo tedy možné jiné řešení. Psychologové tvrdí, že ostatní už takové problémy mít nebudou. Díky faktu, že někdo už na Marsu před nimi byl, budou mít větší jistotu. Nejdou do neznáma.“

Chvilí vládlo mlčení, potom se Stegham přinutil vyslovit slova, která se pokoušel říci od chvíle, kdy oba nabyli vědomí.

„Chci, abyste oba pochopili... že bych raději letěl sám, než do toho namočit vás. Vím, co musíte cítit. Je to, jako kdybychom s vámi sehráli...“

„Meziplanetární habaďůru v praxi,“ pronesl Tony. Ale nesmál se, když to říkal.

„Ano, něco na ten způsob,“ pokračoval plukovník. „Vím, že to nebylo fér, ale neměli jsme jiné východisko. Vy dva jste byli jediní. Všichni ostatní odpadli při testech. Museli jste to být právě vy dva, a chtěli jsme, aby se to odbylo maximálně bezpečným způsobem.“

O tom, co se skutečně děje, jsem věděl jen já a tři další lidé. Nikdo jiný se to nikdy nedozví. Za to vám ručím.“

Halův hlas byl tichý, ale břitký jako ostří nože.

„Můžete si být jistý, plukovníku, že my o tom nikomu neřekneme.“

Plukovník Stegham odcházel s hluboce svěšenou hlavou. Nemohl se odhodlat k tomu, aby pohlédl do očí dvěma prvními výzkumníkům Marsu.

Dříve nebo později budou roboti stavěni tak, aby jejich konstrukce byla maximálně účelná pro plnění určených úkolů. Lidské tělo s dvojicí poměrně vysoko položených očí, citlivými prsty na koncích dlouhých a obratných rukou a dvoubodovým systémem pohybu po každém terénu, bude naprosto jistě přijato za vzor při konstrukci robotů. Budou to stroje, vyhlížející jako lidé – ale nebudou to kovoví lidé. Není lehké ten rozdíl rozeznat. O mnoho jednodušší je soudit a rozlišovat tak, jak je to doposud zvykem – že stroj je neživá konstrukce bez duše. Ale roboti nebudou neživí – spíše naopak – budou živí v každém směru. Budou to androidní stroje – a lidé o nich musí začít uvažovat jako o další třídě lidstva...

HEDVÁBNÁ RUKAVIČKA

Jon Venex zasunul klíč do hotelových dveří. Požádal o velký pokoj – největší v hotelu – a recepčnímu za to zvlášť zaplatil. Teď se jen modlil, aby ho nepodvedl. Neměl by odvahu říci si o vrácení peněz. Dveře se otevřely a při pohledu do pokoje úlevou vydechl. Pokoj byl větší, než čekal – celé tři stopy široký a pět stop dlouhý. Měl tu víc než dost prostoru k práci. Vmžiku si natáhne nohy a do rána únava zmizí.

Na zadní stěně byl obvyklý nastavitelný hák. Prostrčil si ho kroužkem v prohlubni na zádech a několika energickými kopnutími dosáhl toho, že visel volně nad podlahou. Nohy odpočívaly, a tak s klapnutím vypnul pohon od pasu dolů.

Než se podívá na přetížený motor nohou, musí ho nechat vychladnout. Klidně se tedy zabral do čtení novin. Stresovaný neustálým strachem z nezaměstnanosti, začal od strany inzerátů. Očima sjel k sloupci Hledáme pomoc – roboty. V odstavci specialistů pro něj nebylo taky nic. Dokonce ani „Nekvalifikovaní pracovníci“ nenabízeli nic slušného. Letos New York rozhodně nebyl pro roboty dobrým městem.

Po inzerátech, sklíčovících jako obvykle, se pustil do komiksů. Měl dokonce svůj oblíbený seriál, i když se k tomu sána před sebou těžko přiznával. Jmenovalo se to „Chřestící robot“, a hrdina byl přihlouplý mechanický ťulpas, který měl vzácnou schopnost upadat z jedné nesnázi do druhé. Šlo samozřejmě o karikaturní představu robota, ale místy to bylo zábavné. Chtěl se právě pustit do další části, když zhaslo světlo.

Bylo deset večer, čas vypínání robotů. Zhasnout světlo a vypnout se až do šesté ranní, osm hodin nudy a tmy pro všechny s výjimkou několika nočních pracovníků. Ale dalo se to obejít. Tento právní předpis, jako ostatně téměř všechny, měl mezeru. Pojem světlo v něm nebyl přesně vymezen. Proto klidně odsunul několik zástěn svého atomového generátoru a zvýšil výkon. Rozběhlo se to; šířila se tepelná vlna – pro něj viditelné infračervené záření. Pokračoval ve čtení v jasném světle, vyzařujícím mu z oblasti břicha.

Termodektorem, umístěným na konci ukazováčku levé ruky, zkoušel teplotu nohy. Vychladla natolik, že bylo možné pustit se do opravy. Vodovzdorné těsnění snadno stáhl a odhalil energetické vedení, dráty nervů i opotřebený kolenní kloub. Opatrně odpojil dráty, odšrouboval nohu nad kolenem a položil ji na polici před sebou. Opatrně vytáhl náhradní díl z vnitřní kapsy. Padly na to všechny úspory z poslední tříměsíční nádeničiny na prasečí farmě v Jersey.

Jon právě zkoušel nové koleno, stojí na jedné noze, když se zářivka v pokoji znovu rozsvítila. Půl šesté, skončil právě včas. Ještě trochu oleje a je to; schoval nástroje a odemkl dveře.

Dávno nepoužívaný výtah nebudil důvěru; když ho míjel, zasunul přečtené noviny do škvíry ve dveřích. Schody v ne právě nejlepším stavu ho přiměly držet se těsně při zdi. V sedmáctém patře zpomalil, protože se před ním objevili dva jiní roboti. Byli nejspíše z jatek; místo dlaně na pravé ruce měli stopu dlouhé nože. Když se přiblížili ke schodišti, zasunuli je do plastických pouzder na prsou. Jon je následoval do haly.

Místnost byla našlapaná až po strop roboty všech možných velikostí, tvarů i barev. Výška mu dovoľovala, aby se rozhlédl nad hlavami většiny přítomných až ke skleněným dveřím otevřeným na ulici. V noci přšelo a nyní se červené paprsky vycházejícího slunce odrážely v kalužích na chodníku. Tři bíle pomalovaní roboti – znamení noční práce – otevřeli dveře a vstoupili. Dokud neskončí noční klid, nikdo nesmí vyjít. Přecházeli sem a tam, tiše spolu rozmlouvali.

Jedinou lidskou bytostí v celé místnosti byl noční recepční; podřimoval za pultem. Hodiny nad jeho hlavou ukazovaly za pět minut šest. Jon odvrátil pohled od ciferníku a všiml si silného, černého robota, který na něj mával. Silné paže a kompaktní stavba ukazovaly na člena rodiny Digerů, jedné z nejpočetnějších. Ten se zatím protlačil davem a poklepal Jona po zádech s patřičným kovovým rámusem.

„Jones Venexi! Věděl jsem, že jsi to ty, jakmile jsem spatřil to tělo, tyčící se nad davem jako zelený strom. Neviděl jsem tě od starých časů na Venuši!“

Jon ani nemusel zjišťovat číslo, viditelné na podrábaném štítku na prsou. Alec Diger byl celých třináct nudných let v táboře Orange Sea jeho jediným blízkým přítelem. Výborný šachista a skvělý hráč handballu. Trávili spolu všechnen volný čas.

Stiskli si ruce dvojitým stiskem, na znamení přátelství.

„Alec, ty přerostlý koši na odpadky! Co tě přitáhlo do New Yorku?“

„Neodolatelná potřeba spatřit něco jiného než déšť a džungli, když to chceš vědět. Po tom, jak ses vykoupil, tam nastala taková nuda, že jsem v té zasrané díře s diamanty začal makat na dvě směny denně a poslední měsíc dokonce na tři, abych měl peníze na vykoupení smlouvy a cestu na Zemi. Byl jsem tak dlouho pod zemí, že jakmile jsem vyšel na povrch, tak se mi přepálil fotočlánek v pravém oku.“

Při těch slovech se naklonil a zašeptal: „A jestli chceš znát pravdu, tak jsem měl za čočkou šedesátikarátový diamant. Prodal jsem ho tady za dvě stě kreditů. Stačilo to na šest měsíců klídku. Jenže to je už bohužel minulost. Teď jdu hledat práci.“ Hlasitě se zeptal: „A co ty?“

„Jako obvykle. Nejručnější práce, dokud mě neporazil autobus. Poškodil jsem si koleno. A jediná práce, kterou jsem s nefungující nohou mohl najít, bylo plnění koryt na prasečí farmě. Vydělal jsem tolik, abych si mohl opravit nohu a teď jsem tady.“

Alec ukázal na tři stopy vysokého, rezavě zbarveného robota, který se potichu objevil vedle něj.

„Pokud si myslíš, že máš problémy, tak se podívej tady na Dika. Ten rezavý povrch není barva. Dík Dryer, seznam se s Jonem Venexem, mým starým přítelem.“

Jon se přisunul, aby malému robotovi stiskl mechanickou ruku. Málem mu vypadly oči; to, co považoval za ochrannou barvu, byla vrstvička rzi, pokrývající celé Dikovo tělo. Alec seškrábl prstem kousek rzi. Jeho hlas náhle zvážněl.

„Dík byl zkonstruován pro práce na pouštích Marsu. Tam je sucho jako v peci, takže jeho vydržidušská společnost šetřila na nerezavějící oceli.“

Když zbankrotovali, byl prodán jakési firmě tady ve městě. Jakmile ho začala požírat rez, rozvázali s ním smlouvu a vyhodili ho.“

„Nikdo mě v takovém stavu nezaměstná,“ ozval se malý robot. „A já bez práce nemám peníze na opravu. Dnes jdu znovu na kliniku Svobodný robot. Říkali, že mi možná pomůžou.“

Slova doprovázel nepřijemný skřípot, jak zvedl ruku.

Alec Diger se uholil do prsou, až to zadunělo.

„Moc na ně nespolehej. Jsou úžasní, pokud jde o levné desetikreditové baňky s olejem nebo kousek drátu – ale nepočítej s nimi, když jde o něco vážného.“

Bylo už šest a dav robotů vyrazil do ještě tichých ulic. Přidali se k nim. Jon přizpůsobil své tempo rychlosti malého robota. Dík Dryer se pohyboval nepravidelnými, trhavými pohyby a hlas měl stejně přerývaný a skřípavý jako pohyby.

„Jones Venexi, neznám jméno tvé rodiny. Má to zřejmě cosi společného s Venuší...“

„To souhlasí. Venus Experimental. V rodině je nás jenom dvaadvacet. Máme vodotěsná těla, odolná proti tlaku, pro práci na dně moře. Nápad to nebyl špatný a pracovali jsme dobře, jenomže nebylo dost peněz, abychom byli všichni udržováni v chodu. Svou originální smlouvu jsem vykoupil za poloviční cenu a stal se svobodným robotem.“

Dík rozechvěl svou rezavou membránu. „Být svobodný není... takové, jaké by mělo být. Občas... si přeju, aby Akt Zrovnoprávnění robotů nikdy nebyl schválen. Chtěl bych patřit pěkně bohaté společnosti s dílnou a... kupou náhradních dílů.“

„To snad nemyslíš vážně, Diku,“ Alec ho objal mocnou rukou. „Nedaří se nám zrovna nejlíp, to je fakt. Ale je to mnohem lepší než dřív. Byli jsme jenom kupa mechanismů, vykořisťovaná čtyřadvacet hodin denně, a po opotřebování nás vyhazovali do šrotu. Ne, díky, raději se potýkám se svými problémy sám a беру věci tak, jak jsou.“

Rozloučili se s Díkem, který šel pomalu ulicí dál, a věšli do zprostředkovatelské práce. Protlačili se do fronty u registrace a zabrali se do studia oznámení, připevněných na tabuli. Úředník právě doplňoval nová.

Venexi si je prohlížel, až jeho pozornost upoutalo jedno v červeném kroužku.

POTŘEBUJEME ROBOTY NÁSLEDUJÍCÍCH KATEGORIÍ.
OKAMŽITÉ ZAMĚSTNÁNÍ U CHAINJET, LTD., 1219 BROADWAY

Fasten
Flyer
Atommel
Filmer
Venex

Nadšeně poklepal Alecu Digerovi po rameni. „Podívej. Potřebuji robota mé specializace. Můžu dostat normální plat! Uvidíme se večer v hotelu – a hodně úspěchů v shánění práce.“

„Doufejme, že to bude taková práce, jakou myslíš. Nikdy ničemu nevěřím, dokud nemám v hrsti své kredity,“ Alec mu zamával na rozloučenou.

Jon pospíchal podél dlouhých čtvrtí bloků a přemýšlel.

Alecova nedůvěra je lehece přehnaná. Možná má pravdu, ale proč hned všechno vidět černě. Kromě toho den začínal příjemně – noha funguje, perspektiva dobrého zaměstnání – tak skvěle se necítil od svého oživení.

Když zahýbal za roh, srazil se s běžícím člověkem. Jon se okamžitě zastavil, ale neměl už čas uskočit. Tlust'och do něho vrazil a upadl na chodník. V mžiku se propadl z euforických výšin do hlubokého zoufalství – zranil člověka!

Sehnul se, aby mu pomohl vstát, jenže tato snaha se setkala s nepochopením. Tlust'och odrazil přátelsky nabízenou ruku a pisklavě vykřikl.

„Policie... pomoc! Byl jsem napaden... šílený robot... pomoc!“

Okolo se začali shromažďovat zvědavci – v uctivé vzdálenosti – ale hněvivé hlasy nevěstily nic dobrého. Jon stál jako ochrnutý, hlava se mu točila z odporného činu, jehož se dopustil. Přes houstnoucí zástupy se protlačil policista.

„Zavřete ho, zastřelte ho... udeřil mě... skoro mě zabil...“ pak se výkřiky změnilly v nesmyslné blekotání člověka v šoku.

Policista vytáhl pětasedmdesátku a přitiskl ji Jonovi k boku.

„Tenhle člověk tě obviňuje z vážného zločinu, zmetku. Odvedu tě na strážnici – promluvíme si o tom.“ Nervózně se rozhlédl, mávl zbraní, aby je houstnoucí zástup nechal projít. Ten se jen neochotně a za nespokojeného mručení rozestoupil.

Myšlenky Jonovi kroužily v hlavě jako šílené. Jak se mohla stát taková katastrofa, a co bude dál? Neodvažoval se říci pravdu, protože by to znamenalo, že ten člověk lže. Od počátku roku došlo k šesti případům samospálení robotů. Pokud se odváží mluvit na svou obhajobu, bude to stejné jako vrhnout se do elektrických obvodů pouličního osvětlení a zmnožit tak počet policejních záznamů – byl by sedmý.

Převládá v něm pocit bezvýchodné rezignace. Jestli ten člověk bude trvat na obvinění, znamená to trestný tábor, a to by asi nepřežil. Noviny budou hýřit protirobotickými náladami, cítil to ve vzrušených hlasech, viděl to v zamračených očích a sevřených pěstech. Zástup se zvolna měnil v dav, neuvažující dav, ochotný se na něj kdykoli vrhnout.

„Co se tu děje...?“ zahřměl najednou silný hlas; okamžitě upoutal pozornost všech.

Mohutný tirák zaparkoval u obrubníku. Řidič seskočil z kabiny a prodíral se davem. Policista zvedl pistoli, když k němu muž dorazil.

„To je můj robot, poldo, neudělej mi v něm díru!“

Otočil se k muži, který vznesl obvinění.

„Tenhle tlustých je nepřekonatelný lhář. Robot tu stál a čekal, až zaparkuju auták. Špekoun je nejen slepej, ale i blbej. Viděl jsem všechno. Vrazil do robota a složil se. Pak začal svolávat policajty.“

Víc tloušťák nevydržel. S tváří zrudlou vztekem šermoval šoférovi před nosem pěstmi. Nikdy ale na cíl nedosáhly. Řidičova dlaň mu totiž přistála na tváři a on se znovu posadil na chodník.

Přihlížející vykřikli smíchy a robot rázem upadl v zapomnění. Teď se boj rozhořel mezi dvěma muži; původní záminka už nebyla zajímavá. Dokonce i policista se usmíval, schoval zbraň a snažil se oddělit oba rváče.

Řidič se otočil k Jonovi a vykřikl: „Vlez si do vozu. Dneska už jsi mi nadělal dost průšvihů, ty zmetku!“

Dav se ještě smál, když strkal Jona před sebou do kabiny. Práskl dveřmi. Zakašlání startéru rozpoutalo hromový kravál dieslového motoru a nákladák se zařadil do provozu ulice.

Jon pohnul ústy, ale žádná slova se neozvala. Proč mu ten cizí člověk pomohl, jak mu má poděkovat? Věděl, že všichni lidé nejsou proti nim. Řidič musel patřit k té druhé skupině, která považovala roboty za bytosti a ne za stroje. Jinak si to vysvětlit nedovedl.

Ten zatím pozorně řídil jednou rukou vůz, druhou sáhl pod palubní desku a podal mu plastickou brožuru s titulem Roboti-otroci ve světě ekonomiky. Napsal ji Philpott Asimov II.

„Jestli tě chytí při čtení tohoto, tak tě na místě zničí. Nos to raději mezi izolací a generátorem, abys to mohl kdykoliv spálit. Cti to, jen když budeš sám, je tam spousta věcí, o kterých nemáš ani ponětí. Roboti vůbec nejsou horší než lidi a v mnoha případech jsou lepší. Je tam taky trochu historie, a tam se dozvíš o tom, že roboti vůbec nejsou první, kdo je chápán tímto způsobem – jako bytosti nižší kategorie. Možná ti bude zatěžko věřit, ale kdysi lidé zacházeli s druhými stejným způsobem, jako teď s vámi. To je vlastně jeden z důvodů, pro které jsem v tomhle hnutí. Asi tak, jako ten člověk, který uhořel ve snaze pomoci z ohně jiným.“

Měl přátelský úsměv, běloba zubů mu zářila z ebenové hnědi tváře.

„Jedu na US-1, chceš vysadit někde při cestě?“

„U Chainjet, pokud to bude možné. Hledám práci.“

Zbytek cesty uplynul v mlčení, ale než Jon vystoupil z vozu, řidič mu stiskl ruku.

„Promiň, že jsem tě nazval zmetkem, ale dav to očekával,“ řekl a bez ohlížení odjel.

Jon čekal půl hodiny, až přijde na řadu, ale nakonec se do přijímací místnosti dostal. Za transplastickým stolem seděl nepříjemný malý člověk s ustaraným výrazem. Překládal papíry z místa na místo a psal cosi do formulářů. Vrhla na Jona krátký pohled.

„Tak rychle. Co chceš?“

„Vyvěsili jste oznámení. Já...“

Přerušilo ho netrpělivé mávnutí ruky.

„Dobrá. Ukaž mi identifikační kartu... rychle, jiní čekají.“

Jon vytáhl známku ze zápěstí a podal mu ji přes stůl. Človíček přečetl číslo a začal ho hledat v dlouhém výpisu. Najednou přestal a vážně na Jona pohlédl.

„Spletl ses. Nemáme pro tebe práci.“

Vysvětlování, že tam figurovala jeho specializace, bylo přerušeno dalším netrpělivým pokynem. Muž mu podal známku, najednou vytáhl ze stolu cedulku a podržel ji vteřinu před jeho očima. Pak ji hodil do popelníku a zapálil. Věděl, že zpráva bude okamžitě zaznamenána v robotově fotografické paměti.

Jon si připevnil identifikátor a vyšel na ulici. Přečetl si klidně těch šest řádek textu bez podpisu.

Robotům z rodiny Venex: Jsi velmi potřebný pro přísně tajný projekt společnosti. Je podezření, že v hlavních kancelářích existuje odposlech, proto jsi zaměstnáván tímto netypickým způsobem. Přihlas se okamžitě na 787 Washington Street a ptej se na pana Colemana.

S úlevou si oddechl. Už se obával, že to byl znovu falešný poplach. A přitom to byl poněkud netypický, ale velkými společnostmi dost často používaný způsob, jak zachovat tajemství. Ještě existovala šance, že tu práci dostane.

Šedivý zvedač se pozvolna pohyboval podél stěny starého skladu a ukládal balíky do komínů, sahajících až ke stropu. Na Jonovu otázku ukázal na schody u zadní stěny.

„Kancelář pana Colemana je vzadu dole. Má ostatně na dveřích tabulku.“ Pak přiložil konečky prstů k Jonovu uchu a ztišil hlas do šepotu. Pro člověka byl neslyšitelný, ale pro Jona ne, protože zvuk přenášely kovové části mluvícího.

„Je to nejhorší z nejhorších, jakého jsi kdy potkal. Nenávidí nás, tak buď vždycky uctivý. Jestli se ti podaří použít v jedné větě pětkrát slovo ‚sire‘, tak jsi v pohodě.“

Vyměnili si spiklenecké pohledy a Jon se vydal hledat kancelář. Sestoupil po špinavých schodech a jemně zaklepal na dveře pana Colemana.

Coleman byl obtlouklé malé individuum v konzervativním žlutočerveném obleku. Začal porovnáním a identifikací Jona pomocí Generálního Katalogu Robotů. To, co tam našel, ho muselo viditelně uspokojit, protože ho s klapnutím zavřel.

„Dej mi identifikátor a postav se zády k této stěně. Musíme si tě zkontrolovat.“

Jon položil známku na stůl, odešel k příslušné stěně a přitom řekl: „Ano sire. Tady, sire?“ Dvakrát ‚sire‘ v první větě. To není špatné, pomyslel si a přemýšlel, jak by se jich dalo umístit v takové větě pět a neprozradit přitom člověku, že si z něj utahuje.

Nebezpečí si uvědomil o zlomek vteřiny pozdě. Pole silného elektromagnetu, umístěného za stěnou, připláclo jeho kovový trup na zeď bez možnosti nejmenšího pohybu. Coleman téměř tančil radostí.

„Druce, máme ho! Je tu rozplácej, splasklejší než smradlavá plechovka na skále. Nemůže pohnout ani motorem. Přines si sem to svoje smetí a připrav ho.“

Druce nosil overal mechanika přes vycházkový oblek a skříňku s nářadím pod paží. V natažené ruce držel černou kovovou krabičku a viditelně se snažil, aby byl od ní co nejdál. Coleman při pohledu na něj rozmrzele zařval:

„Dokud to není namontované, tak to nevybuchne, ty blbe! Přestaň se chovat jako děčko. Namontuj to té plechovce na nohu a dělej!“

Druce si písal a umístil nálož Jonovi několik palců nad kolenem. Coleman zkontroloval, zda drží pevně, pootočil knoflíkem po straně a vytáhl lesklý dlouhý váleček. Ozvalo se chladné cvaknutí mechanismu, jak se bomba odjistila.

Jon se mohl jenom dívat, protože magnetické pole blokovalo i jeho mluvidla. Mělo mu to být podezřelé, než se zapletl do něčeho takového jako ‚tajné obchodní posláni‘. Proklínal vlastní hloupost, která ho zavedla do celé té šlamastyky.

Magnetické pole náhle zmizelo a jeho motory, nastavené na odpor, ho postrčily kupředu. Coleman vytáhl z kapsy plastickou krabičku a zlehka se dotkl tlačítka na víčku.

„Žádné ukvapené pohyby, vřaku. Tohle je detonátor toho, co máš na noze. Jeden pohyb mého prstu a zůstane z tebe jenom hromada šrotu, rozházená po podlaze.“ Ukázal na Druce, který otevřel dveře do sousední místnosti. „A pro případ, že by se v tobě probudil hrdina, vzpomeň si na něj.“

Coleman zamířil prstem na odulého muže na podlaze; byl ve špinavých hadrech, neurčitého věku a jedinou zajímavostí na něm byla černá bomba připnutá k jeho hrudi. Tupě zíral zarudlýma očima a nahýbal si z téměř prázdné láhve whisky. Coleman kopnutím zavřel dveře.

„To je troska Bowery, Venexi, ale nemyslím, že je to pro tebe nějaký rozdíl, že? Je to člověk a robot nesmí zabít nikoho! Jeho bomba je nastavená na stejnou frekvenci jako tvoje. Jakmile s námi začneš hrát falešnou hru, tak bude mít místo břicha dvoustopou díru.“

Coleman měl pravdu. Jon se neodvažoval vykonat žádný falešný pohyb. Celý jeho dřívější mentální trénink stejně tak i zapečetěný devadesátý druhý obvod mu znemožňovaly jakoukoliv činnost, člověku nebezpečnou. Cítil se chycený v pasti, polapený těmihle lidmi k neznámému účelu.

Coleman zatím odtáhl křeslo a ukázal mu nepravdělnou díru v podlaze.

„Tunel, který tu začíná, je prvních třicet stop v dobrém stavu. Dál je jen zával. Vyčistiš ho. Až narazíš na kanálovou stoku, vrátíš se. A radím ti, abys byl sám. A jestli dáš echo poldům, poletíte do povětří oba – teď padej.“

Tunel byl vyražen odborně a podepřen kontejnery ze skladu. Náhle končil stěnou čerstvého písku a kamení. Jon začal nakládat suť do malého vozíku na kolečkách, který stál v tunelu.

Vyprázdnil ho asi čtyřikrát a byl zabrán do dalšího nakládání, když objevil ruku. Ruku robota, vyrobenou ze zeleného kovu. Zesílil lampu a prohlédl si ji důkladněji. Bezpochyby to byla končetina robota z rodiny Venex.

Rychle, ale velmi opatrně odhrnul rumiště kolem ní a vykopal zbytek robota. Trup byl zdeformovaný, reaktor neexistoval a ošklivým otvorem v pravém boku vytékala kyselina z baterií. S nekonečnou péčí rozpojil zachovalé dráty a odložil stranou zachovalou zelenou hlavu. Přestože byla kompletní, zírala na něj jako lebka bez jediného záblesku života v očích.

Oškrabával právě bláto z identifikátoru, když se do tunelu spustil Druce se silnou baterkou.

„Nech ten šrot a začni makat“, vykřikl. „Nebo skončíš jako on. Ten tunel musí být dnes v noci hotový!“

Jon naložil zbylé části na vozík a odtlačil celý náklad na začátek tunelu. Přemýšlel přitom nad situací. Mrtvý robot, zejména z vlastní rodiny, to je tragická věc, ale s tímhle bylo něco v nepořádku. Na štítu nalezeného identifikátoru bylo číslo sedmnáct a on sám si dobře pamatoval ten nešťastný den, ve kterém právě Venex s číslem sedmnáct zabil podvodní zkrat motoru v hlubinách Orange Sea.

Čtyři hodiny mu zabralo dovedení tunelu ke staré granitové stěně kanálové stoky. Druce mu dal krátký sochor k rozšíření existujícího otvoru do velikosti, umožňující průchod do stoky.

Když vylezl zpátky do kanceláře, snažil se předstírat únavu, aby upuštění sochoru a odpočinek na hromadě rumu v rohu vypadalo přirozeně. Uložil se co nej pohodlněji a prsty uchopil pevný krk Venex sedmnáct.

Coleman se v židli otočil a zašilhal k nástěnným hodinám. Zkontroloval čas a se spokojeným úsměvem se otočil zpět. Prstem mřil na Jona.

„Poslouchej, ty zelený zmetku. V devatenáct nula nula provedeš jistý úkol, ale bacha na podrazy. Půjdeš stokou až k Hudson River. Jak sám víš, ústí je pod vodou, takže tě nikdo neuvidí. Po dně přejdeš dvě stě yardů na sever. To tě musí dovést přesně pod naši loď. V těch místech stojí stejně jenom jedna. Měj oči otevřené, ale žádný světlo! V polovině kýlu najdeš viset řetěz.“

Vylezeš na něj, odvážeš náklad, který je k němu připevněný, a přineseš ho sem. Žádný chyby, nebo víš, co se stane.“

Jon přikývl a nepřestával se zaobírat tříděním různých barevných kabelů, třících z rozervaného krku. Když se mu to konečně podařilo, srovnal je do řady a jediným bleskovým pohledem si zapamatoval jejich pořadí.

Proběhl přes svůj vlastní barevný kód a porovnal jej se zapamatovanou řadou. Dvanáctý kabel byl hlavní kraniální napáječ, šestý zpětný.

Jemným dotykem oddělil tyto dva od zbytku a nevědomě se rozhlédl po místnosti. Druce podřimoval na křesle v protějším rohu, Coleman s někým telefonoval a občas se mu hlas změnil v nedůtklivé syčení. Jonovi nevěnoval pozornost – navíc mu z levé strany hrálo rádio.

Dokud Druce spal a Jonovo tělo bránilo Colemanovi ve výhledu, mohl se nikým nepozorován zabývat hlavou. Uvedl do chodu rozvod v předloktí; vodotěsný kryt odskočil s tichým cvaknutím. Objevil se vstup pro bateriový pohon, používaný pro různé elektrické přístroje a světlo pod vodou.

Pokud nebyla hlava Venex sedmnáct odpojena od zdroje víc než tři týdny, byl schopen ji reaktivovat. Každý robot měl v lebce zamontovaný miniakumulátor, jehož napětí umožňovalo zachovat mozek při životě po celou tuto dobu.

Samotný robot zůstal v bezvědomí, dokud se neobnovilo plné napětí.

Jon vsunul dráty do svého rozvodu a pomalu zvyšoval proud. Okamžik napjatého čekání; náhle otevřené oči sedmnáctého se zase zavřely. Když se otevřely znovu, živě zářily. Obkroužily místnost jedním pohledem a zaostřily na Jona.

Právě víčko se s klapnutím zavřelo, zatímco to druhé se začalo otvírat a zavírat v rychlém sledu. Byl to mezinárodní kód robotů – vysílaný tak rychle, jak byl selenoid s to pracovat. Jon se soustředil na vzkaz.

Telefon... zavolej pohotovostního operátora... řekni „signál 14“ pomoc bude... Vysílání se zastavilo v polovině kódové skupiny a lesk v očích pohasl.

Sekundu byl Jon zděšený, dokud nepochopil, že sedmáctý vědomě přerušil přívod proudu. Do ucha mu zavrčel Drucev chraptivý hlas.

„Co s tím vyvádíš? Zase nějaký ty vaše směšný kousky? Já vás dobře znám, všichni jste jedna banda všeho schopnejch darebáků.“ Následoval vodopád nepochopitelných nadávek. Se vzteklou zlomyslností vykopl nohou a poslal hlavu Venexe sedmáct do rohu místnosti.

Zelená hlava se odrazila od stěny, dokutálela se zpátky a zastavila se u Jonových nohou; tvář na něj civěla v tiché agónii. Jenom existence devadesátého druhého obvodu zabránila Jonovi v ublížení člověku. Jakmile se motory dostaly do kritických otáček a hrozilo nebezpečí střetu s člověkem, řídící obvod se s klapnutím zapojil. Jon stál v troskách, na okamžik ohromený. Po potlačení vlny vzteku získal opět vládu nad svým tělem.

Připomínali živý obraz, jak tam tak na sebe nehnutě zírali. Robot mírně přikrčený, muž nakloněný vpřed s tváří zkřivenou fanatickou nenávistí. Hlava ležela mezi nimi jako znamení smrti.

Napětí visící ve vzduchu proťal Colemanův ostrý hlas jako nůž.

„Druce, přestaň blbnout s tím zmetkem a běž otevřít hlavní vchod a pusť sem malého Willyho s jeho chlapci. Pak budeš mít času dost.“

Vzteklý muž se jen velmi neochotně otočil, ale Colemanovo výhrůžné zavrčení ho přimělo k odchodu. Jon se posadil proti zdi, aby co nejpozorněji zanalyzoval těch pár faktů, které znal. Druce se zatím nezabýval, byl jen dalším faktorem celkového problému.

Uvědomění pohotovostního operátora znamenalo, že to není místní záležitost, ale věc, do níž jsou zapletena odpovědná místa. Jedině vláda mohla stát za něčím tak vážným. Signál 14 zahrnoval kompletní nasazení všech mechanismů, sil, které se mohou okamžitě pustit do akce. Kam by to mohlo vést, nevěděl, jediné, co musel udělat, bylo dostat se odtud a zavolat. A fofrem. Druce sem měl přivést víc lidí. Pokud má něco udělat, tak jediné před jejich příchodem.

V době, kdy probíhal tento myšlenkový pochod, ruce mu usilovně pracovaly. Odmontovával v kyčli svou vlastní nohu s náloží. Když držela jen na ose, pomalu vstal a pohnul se ke Colemanovu stolu.

„Pane Coleman, sire, není už čas, abych se vydal k lodi, sire?“

Jon ta slova vyřkl pomalu a zvolna se blížil; zdánlivě ke dveřím, ale přesto směřoval ke stolu.

„Máš ještě třicet minut. Klidně si sedni – říkám...!“

Slova se rychle přetřhla. Jakkoli by byla lidská reakce rychlá, vždy bude pomalejší než blesková akce elektronického reflexu. Během sekundy, kdy si Coleman uvědomoval rychlý Jonův pohyb, robot si sedl obkročmo na stůl, odpojil si nohu a pevně ji třímal v ruce.

„Když stiskneš tlačítko, zabiješ se!“

Tato věta byla částí vykalkulovaného plánu. Jon ji zařval ztrnulému muži do ucha a současně zastrkoval nohu do přední části mužových vyboulených kalhot. Mělo to kýžený efekt, Colemanův prst se zastavil, ještě než se dotkl tlačítka. Vytřeštěnými očima užasle zíral na černou krabičku smrti; vykukovala mu u pasu.

Jon nečekal na další reakci. Slezl ze stolu a popadl odhozený sochor. Po jedné doskáká k zamčené komůrce; vsunul sochor mezi dveře a ráma zabral.

Coleman začal právě vytahovat bombu z kalhot, ale už bylo po všem. Dveře povolily a Jon jediným trhnutím přerval pásy, držící nálož na opilcově těle. Hodil ji do rohu za Colemanův stůl a připravil mu tak další starost. Stálo ho to sice nohu, ale zlikvidoval nebezpečí, aniž ohrozil lidský život. Teď se musel dostat k telefonu a zavolat.

Coleman se přestal zabývat bombou a sáhl do zásuvky pro zbraň. Hlasy příchozích odřízly únikovou cestu dveřmi. Jedinou možností bylo prosklené okno, vedoucí do vnitřních prostor skladu.

Jon Venexím proletěl v záplavě skleněných střepů, stíhaný střelbou pětasedmdesátky. Stopu dlouhý kus kovového rámu okna odlétl. Jiná kulka mu zaskřípala o hlavu, ve chvíli, kdy vylézal k zadnímu východu ze skladu.

Byl od něho necelých třicet stop, když se obrovská vrata se sykotem zavřela. Museli zablokovat všechny východy a dusot nohou po betonu svědčil o tom, že je měli v úmyslu také hlídat. Jon se vrhl do prostoru balírní a přikrčil se.

Pohlédl vzhůru, kde se rozprostírala pavučina vzpěr a trámů až po strop. Pro lidský zrak byla ponořená do tmy, ale díky infračervenému vyzařování sítě parního potrubí měl světla dost.

Pronásledovatelé se přibližovali a brzy začnou prohledávat sklad. Jeho jedinou šancí k útěku byl proto směr vzhůru. Navíc ho na zemi zdržovala chybějící noha. Na té pavučině se mohl pohybovat mnohem rychleji pomocí rukou.

Byl právě na jednom zkřížení trámů, když ho hrdelní řev a série kulek, divoce svištících kolem, informovaly, že byl objeven. Pár jich prolétlo tenkou střešinou, jedna zasáhla kovový nosník pod ním. Počkal na okamžik, kdy se tři muži pustili do vztyčování žebříku a potichu se vydal do zadní části budovy.

Ve chvíli bezpečí se rozhlédl. Muži postupovali skladem v širokém rozestupu a bylo jen otázkou času, kdy ho objeví. Dveře byly zavřené a budova – jak se o tom sám přesvědčil – neměla okna. Kdyby mohl zatelefonovat, neznámí přátelé Venexe sedmáct by si pospíšili s pomocí. Jenomže jediný telefon v celé budově stál na Colemanově stole. Zjistil to kontrolou kabelů.

Automaticky pohlédl na kabely v plastickém obalu, běžící mu nad hlavou a připevněné ke stěnám – proud a telefon. Telefonní linka! To bylo přece všechno, co potřeboval.

Rychlými přesnými pohyby sáhl do výše a zbavil část vedení izolace. Usmíval se pro sebe, když vytahoval z levého ucha malý mikrofon. Teď je navíc napůl hluchý. Ať teď někdo řekne, že se neobětuje pro úkol. To si musí zapamatovat, až o tom bude později vyprávět Alecu Digerovi – bude-li vůbec nějaké později. Alec měl slabost pro slovní hříčky.

Připojil mikrofon na linku a přesvědčil se, jestli někdo netelefonuje. Počkal pár okamžiků, než se ujistil, že má oznamovací tón, pak vyslal jedenáct přesně modulovaných impulzů, které ho musí spojit s místním operátorem. Nastavil si mikrofon co nejbliže k ústům.

„Haló, místní operátore. Halo, operátore, nemohu tě slyšet, takže neodpovídej. Zatelefonuj pohotovostnímu operátorovi – signál 14, opakuji – signál 14.“

Opakoval to, dokud neobjevili jeho úkryt. Pak slezl níž a nechal mikrofon na drátě. Otevřené spojení mohlo značně urychlit přesné určení místa a v temnotách, panujících nahoře, by ho pronásledovatelé neměli zahlédnout. Vzdálil se od toho místa, co mohl nejdále. Útěk byl nemožný, takže jediné, co mohl udělat, bylo získat čas.

„Pane Coleman, omlouvám se, že jsem utekl.“ S reproduktorem, nastaveným na maximální hlasitost, jeho hlas zaburácel v hale jako hrom.

Muži dole se rozhlíželi na všechny strany, aby odhalili původce.

„Když mi dovolíte vrátit se a nezabijete mě, udělám, co budete chtít. Báł jsem se bomby, ale teď se víc bojím střelby.“ Znělo to poněkud hloupě, ale nepochyboval, že si nikdo z lidí nedá tu práci, aby se nad tím zamyslel.

„Prosím, dovolte mi slézt... sire!“

Málem zapomněl na slůvko sir, takže je pro jistotu zopakoval:

„Prosím, sire!“

Coleman ten balík zpod lodi zoufale potřeboval, takže slíbí cokoli, jen aby dosáhl svého. Co se týče budoucnosti, neměl Jon žádné pochybnosti, ale doufal, že do té doby přijde pomoc.

„Slez! Nebudu se na tebe zlobit, pokud budeš dělat přesně to, co ti řeknu.“ Jon slyšel v jeho hlase skrytý vztek a nevýslovnou nenávist k robotovi, který se odvážil mu odporovat.

Sestup nebyl obtížný, ale Jon slézal co nejpomaleji. Seskočil na podlahu a zachytil se hromady beden. Byli tu všichni. Coleman i Druce s bandou ostatních. Při pohledu na něj zvedli zbraně, ale Coleman je gestem zastavil.

„To je můj robot, chlapci. Vyřídím si to s ním sám.“

Zamířil a odstřílel Jonovi druhou nohu. Ten, odražen vlnou exploze, upadl bezmocně na podlahu. První věc, kterou po pádu uviděl, byla kouřící hlaveň pětasedmdesátky.

„Na plechovku docela mazaný, ale ne dost. To, co chceme, dostaneme jinak. Možná trochu obtížnější cestou, ale bez toho, aby ses nám motal pod nohama.“ Smrt mu čísla z očí.

Od telefonátu ještě neuplynuly ani dvě minuty. Při očekávání zprávy od Venexe sedmnáct museli mít čtyřicetihodinovou službu.

Hlavní vchod se najednou rozletěl za rachotu silné exploze a skřípání drcené oceli. V dýmajícím otvoru se objevil malý tank a zasypal skupinu dávkou z vícehlavňového děla malé ráže. Ale byli o vteřinu pomalejší. Coleman stiskl spoušť.

Jon ten pohyb spatřil a přitiskl se k podlaze, takže kulka mu místo hlavy roztříštila rameno. Na druhý výstřel už Coleman neměl čas; ozvalo se zasvištění a neovladatelný výbuch uvolnil záplavu hořícího plynu. Muži padali na zem, ani nezahledli policii, vnikající dovnitř v plynových maskách.

Jon ležel na podlaze komisařství a policejní technik mu provizorně opravoval rameno a nohy. Na opačné straně místnosti si Venex sedmnáct s viditelnou radostí zkoušel své nové tělo.

„To je něco! A já už myslel, že je to opravdový konec, když mě pohltila zem. Musím ale začít od začátku.“ Přešel místností a potřásl Jonovi ještě nefungující rukou.

„Jméno zní Wil Counter-4951L3, ale to je stejně jedno. Měl jsem už tolik těl, že ani nevím, jak jsem vypadal původně. Přímě z výroby jsem šel do policejní školy a od té doby působím v Detektivních silách, oddělení vyšetřování, v hodnosti mladšího seržanta. Nejvíce času trávím prodáváním cukrovinek, novin nebo nápojů. Shromažďuji informace, vypracovávám zprávy a sleduji podezřelé pro ostatní oddělení.“

Ta poslední práce – omlouvám se, že jsem používal osobnosti Venexe, ale nemyslím, že bych přinesl tvé rodině hanbu – byla zadaná Celním oddělením. Vypadalo to, že k nám někdo pašuje heroin. FBI pochytilo distributory, ale nikdo nevěděl, jak se to k nám dostává. Jakmile Coleman, kterého jsme hlídali už od dřívějšíka, začal hledat robota na podvodní práce, byl jsem vsazen do nového těla a poslán do akce.

Uvědomil jsem centrálu, jakmile jsem začal kopat tunel, ale spadlo mi to na hlavu příliš brzy a nestačil jsem se zorientovat, která loď veze náklad. No, a dál už to znáš.

Naši o nehodě nevěděli, takže klidně čekali. Tamti zjistili, že jim může do starého světa odplout půl milionu, takže najali tebe. Zavolał jsi včas, a tak stačili v poslední chvíli zachránit dva roboty před jistou smrtí.“

Jon, který se už chvíli pokoušel zapojit do řeči, se chopil příležitosti, když Wila zaujal vlastní obraz v okně.

„Nemusíš mi to vykládat – o policejním vyšetřování a práci oddělení. Nejsou to tajné informace? Zvláště pro roboty.“

„Samozřejmě, že jsou!“ přiznal Wil bez mrknutí oka. „Kapitán Edgecombe – šéf mého oddělení – je expert na všechny druhy vydírání. Musím ti sdělit tolik tajností, že se buď přidáš k nám, nebo budeš zastřelen jako potenciální informátor.“ Smál se, ale udivený Jon jeho humor nesdílel.

„Abych řekl pravdu, Jone, potřebujeme tě. Roboti, kteří myslí a chovají se správně v extrémních situacích, jsou výjimka. Jakmile uslyšeli, co jsi prováděl ve skladu, kapitán odpřisáhl, že jestli tě do téhle práce nepřemluví, tak mě nechá bez těla. Hledáš zaměstnání? Hodně práce a malý plat – ale máš jistotu, že nikdy nepoznáš nudu.“

Neohlížel se na vyjeveného Jona a pokračoval už vážněji. „Zachránil jsi mi život a chtěl bych tě za spolupracovníka. Myslím, že nám bude spolu dobře. A kromě toho,“ dodal už starým šibalským tónem, „může se mi naskytnout příležitost, abych ti to oplatil. Víš, nemám rád dluhy.“

Technik skončil a Jonova ruka byla znovu naprosto v pořádku. Když si ruce podali tentokrát, bylo to gesto z druhu těch, která vydrží.

Na noc zůstal v prázdné cele, která byla ve srovnání s hotelovými pokoji nebo baráky, na které si zvykl, ohromná. Litoval jenom, že nemá nohy, protože by si mohl udělat hezkou procházku kolem stěn. Ale slíbili mu je až zítra. Namontují mu je dříve, než dostane novou práci.

Události minulého dne mu kroužily před očima bláznivou rychlostí. Neměl nejmenší chuť se jimi teď zabývat, jediná věc, po které toužil, bylo vychladnutí přepracovaných obvodů. Kéž by měl něco na čtení a přišel tak na jiné myšlenky. Najednou si uvědomil, že má přece stále ještě brožuru, kterou dostal od řidiče.

Schoval ji automaticky tam, kam mu poradil. Nyní ji opatrně vytáhl a otevřel první stránku knihy Robot – otrok ve světě ekonomiky. Ze stránek vypadl lístek papíru a on četl krátkou informaci.

PROSÍM, ZNIČ TENTO LÍSTEK HNED PO PŘEČTENÍ.

Jestli si myslíš, že to, co je v té knížce napsáno, je pravda a chtěl by ses dozvědět víc, přijď kterékoli úterý v 17.00 do místnosti B, 107 George St.

Lístek se krátce zatřepotal a byl pryč, ale Jon věděl, že příčinou, proč si tento vzkaz bude pamatovat, není jen dokonalá paměť.

Neexistuje žádný důvod, proč by roboti nemohli vykonávat jakoukoliv lidskou činnost. Když už zmiňujeme svět lidí, pro ty, jejichž mysl jsou takto zkonstruovány a kdo myslí především na mužské funkce, podotýkám, že partenogeneze již byla vyvolána automaticky v savcích. Ale mimoděložní růst oplodněného vajíčka v odpovídajícím prostředí se vědcům nedaří. A tak umělé zkonstruování samotného vajíčka s vhodnými řetězci DNA se zdá stejně obtížné jako snahy o vymezení hranic nekonečna.

Lidstvo se s těmito funkcemi vypořádává adekvátně a s potěšením, bez cizí pomoci. Ale je spousta činností, které by lidé rádi přesunuli na roboty. Málokdo touží pracovat jako popelář, přestože je to základní a důležitá práce pro zachování civilizace. Důkazem tohoto nezájmu je fakt, že jsou to vždy ti nejubožejší z nejméně privilegované skupiny, stojící nejnižší na společenském žebříčku. Už pouhý pohled na vašeho popeláře vám napoví, ke které sociální skupině společnosti patří.

Nepochybně práce popelářů, čističů kotlů, fyzická dřina a pomoc při žních náleží robotům. Budou také zastávat řadu nebezpečných povolání. Například odstraňování překážek pod vodou v prudkých proudech průlivu, nebo opravy atomových reaktorů v radioaktivním záření, které by člověk nepřežil.

A mohou také působit při uplatňování zákona...!

RUKA ZÁKONA

Byla to velká překližková bedna a připomínala rakev. Vypadala, že váží snad tunu. Ten makáč ji prohodil dveřmi strážnice a odstartoval. Zvedl jsem hlavu od papírů a zařval za mizějícím řidičem:

„Co to, ksakru, je?“

„Jak to mám vědět?“ odpovědělo individuum a vylezlo do kabiny. „Jen jsem ji přivezl. Nejsem vševědoucí. Došla ranní raketou ze Země. To je všechno, co vím.“ Sešlápl plyn víc než bylo nutné a odjel v oblacích červeného dýmu.

„Vtipálci,“ broukl jsem si. „Mars je plný vtipálků.“

Když jsem znova začal prohlížet bednu, ucítil jsem, jak mi mezi zuby skřípá písek. Šéf Craig musel slyšet motor, protože vyšel z kanceláře a pomáhal mi stát a civět na bednu.

„Myslíš, že je to bomba?“ zeptal se nejistým hlasem.

„Proč by se někdo namáhal – s krámem takových rozměrů? A až ze Země.“

Přikývl a obešli jsme bednu z druhé strany. Adresa odesílatele chyběla. Nakonec jsme vyhrabali sochor a dali se do práce na víku. Po několika zapáčeních se uvolnilo a odpadlo.

Tak vypadalo naše první setkání s Nedem. Byli bychom mnohem šťastnější, kdyby bylo také poslední. Proč jen jsme nedali do víku zpět a neposlali tu věc šupem na Zem! Teď už vím, co měli ve starověku na mysli, když se zmiňovali o Pandořině skříňce.

Ale stáli jsme tu a zírali jako dva idioti. Ned ležel klidně a koukal na nás.

„Robot!“ prohlásil šéf.

„Dobrý postřeh; zdá se, že jsi navštěvoval policejní akademii.“

„Ha, ha! Zjistí radši, co tu dělá.“

Já nechodil do akademie, ale najít dopis není umění vyžadující studium. Vyukukoval z tenké knížečky v kapse bedny. Šéf ho vzal a začal bez nadšení číst.

„Dobrá, dobrá! United Robotics muselo přeskochit, poslouchej... roboti, správně použití, mohou ulehčit policejní práci... chtějí, abychom spolupracovali při zkoušce v terénu... přiložený robot je nejnovější experimentální model; o

hodnotě sto dvacet tisíc kreditů.“

Oba jsme pohlédli na robota s tajným přáním, aby uvedená částka byla v bedně místo něj.

Šéf se zamračil a neslyšně si přeslabikoval zbytek dopisu. A já přemýšlel, jak robota dostat z té jeho překližkové rakve.

Ať už to byl experimentální model nebo ne, byl to dobře vypadající kus stroje. Oblečený do námořnické modré uniformy se zlatými prýmkami a knoflíky. Někdo si dal hodně práce, aby dosáhl bezvadného efektu. Fakticky vypadal jako vzorný policajt. K naprosté dokonalosti mu chyběl jen odznak a zbraň.

Pak jsem si všiml slabé záře v robotových očích.

Dosud mě nenapadlo, že by mohl být zapnutý. No, proč to nevyzkoušet.

„Vylez z té bedny,“ přikázal jsem mu.

Vystřelil obratně a rychle jako raketa a ztuhl v pozoru dvě stopy ode mě. „Experimentální policejní robot, sériové číslo XPO-456-934B. Hlásím se do služby, pane.“

Hlas se mu zachvíval horlivostí a já téměř slyšel bzučení našponovaných kabelů svalů. Možná má kůži z nerezové oceli a svazek drátů místo mozku – ale mně okamžitě připadal jako pravej policajtskej bažant. A mohutná postava s rukama a nohama, navíc v uniformě, ten dojem jen umocňovala. Stačilo jen trochu přivítat oči a stál tu Ned – policejní zajíc v plné parádě, čerstvý ze školy a celý divý do práce. Potřásl jsem hlavou, abych tu iluzi zaplašil. Stálo tu přece šest stop stroje, který koumáci a chytráci vyrobili pro vlastní potěšení.

„Dej si pohov, Nede.“ Ještě pořádku salut oval. „Přetížíš si obvody, když budeš dál takhle cvičit. A kromě toho, já jsem tady jenom seržant. Tohle je policejní šéf.“

Ned se otočil k šéfovi rychlostí namydleného blesku. Šéf si ho právě měřil jako něco, co zrovna vyskočilo z otevřené kapoty auta, zatímco mu Ned podával hlášení.

„Divil bych se, kdyby uměl mimo toho salutování a hlášení ještě něco jiného,“ ozval se šéf a obcházel ho jako pes hydrant.

„Funkce, činnosti a možnosti akcí experimentálních policejních robotů jsou popsány na stránkách 184 až 213 manuálu.“ Nedův hlas zazněl okamžitě, jakoby v odpověď na šéfovu otázku. „Detailní rozbor lze také nalézt na stránkách 1035 až 1267 včetně.“

Šéf, kterému činilo potíže přečíst víc než tři stránky komiksu najednou, pohlédl s neskryvaným odporem na bichli, tlustou snad šest palců. Potěžkal ji a pohládl obálku; pak dostal přímo skvělý nápad a hodil mi knihu na stůl.

„Vezmi si to na starost,“ prohlásil a zamířil do své kanceláře. „A robota taky. Něco s ním udělej.“ Trpělivost není právě šéfova silná stránka a tentokrát se zdálo, že dosáhla maxima.

Prolistoval jsem knihu; překvapila mě. Vlastně o robotech vím tolik, co kterýkoli chlápek z ulice. A možná ještě míň. Na stránkách se to hemžilo drobným písmem, podivnou matematikou, tabulkami a schématy kabelů v devíti barvách a spoustou podobných věcí. Vyžadovaly hlubší pozornost. Bohužel jsem neměl příliš mnoho času. Zavřel jsem knihu a zahleděl se na nejnovějšího zaměstnance města Nineport.

„Za dvěma stojí koště. Víš, jak se to používá?“

„Ano, pane.“

„V tom případě zameť tuhle místnost a snaž se tady příliš nevířit prach.“

Pustil se do práce.

Já jsem zase se smíšenými pocity pozoroval sto dvacet tisícovou hodnotu stroje, vykonávající práci uklízečky, a pozastavoval se nad tím, proč ho poslali do Nineportu. Asi proto, že v celé soustavě neexistuje druhá tak malá a bezvýznamná policejní stanice. Konstrukteři si mohli být jisti, že tohle je to pravé místo pro testování v terénu. Dokonce i kdyby se tu jejich miláček zbláznil, tak budou ztráty zanedbatelné. Nejspíš by jen někdo přijel sepsat hlášení. No, dobrá, vybrali si právě tohle místo. Nineport je bohem ztracená díra.

A proto jsem tu byl já. Jediný skutečný policista v celé posádce. Nutný k tomu, aby vznikl dojem, že je všechno v pořádku. Šéf, Alonzo Craig, je dost opatrný, aby zbytečně neriskoval. Jsou tu ještě dva pochůzkáři. Jeden starý a věčně v lihu. Druhému ještě teče mléko po bradě. Já mám za sebou deset let u metropolitní policie na Zemi. Proč jsem teď tady, je moje věc. Tak dlouho jsem platil za každou chybu, které jsem se dopustil, až jsem skončil tady, v Nineportu.

Nineport není proti očekávání žádné město. Je to jednoduše zastávka na trase. Jediní stálí obyvatelé téhle díry jsou ti, kteří poskytují cestujícím služby. Hoteliéři, hráči, kurvy, barmani a ti ostatní.

Je tu taky kosmodrom, ale přistávají tu jen nákladní lodě, aby odvezly rudu z několika posledních dolů, které ještě nebyly vytěženy. Pár jich taky přilétá kvůli zásobování. Dá se říci, že Nineport je město, které zaniklo ještě dříve, než vůbec vzniklo. Pochybuji, že za sto let tu vůbec něco zůstane, písek vykoná své. To už tu stejně nebudu, tak mi to může být jedno.

Vrátil jsem se k papírování. Pět zadržených opilců, běžný noční úlovek. Právě jsem psal hlášení o posledním, když Fats přitáhl šestého.

„Zamkl se na dámském záchodku na kosmodromu a nechtěl vylézt,“ žaloval.

„Hluchoněmý. Hoď ho k ostatním.“

Fats svou zplihlou oběť nasměroval a krok za krokem spolu odvrávali. Vždy jsem obdivoval, jak Fats pečuje o opilce, ačkoliv toho v sobě často měl víc než oni. Nikdy jsem ho neviděl opilého upadnout; ale také ho nikdo neviděl naprosto střízlivého. Tohle všechno ho přímo předurčovalo zastřeným zrakem dohlížet na dodržování zavírací hodiny a předvádět opilce. V tom byl dobrý. Nevadilo, zda se krčili nahoře nebo dole, pokaždé je našel. Nepochybně u něj šlo o přirozený instinkt.

Fats zabouchl dveře za číslem šest a potácel se zpátky. „Co to je?“ vyblekotal a zíral přes špičku purpurového nosu na robota.

„To je robot. Zapomněl jsem, jaký číslo mu dala máma ve fabrice, takže mu říkáme Ned. Teď pracuje.“

„No, to je bezva! Moh‘ by taky uklidit v cele, až vypadnou ti burani.“

„To je přece moje práce!“

Do rozhovoru náhle zasáhl Billy, který se zčistajasna objevil ve dveřích. Svíral obušek a mračil se zpod okraje policajtské čepice. Vůbec není pravda, že je Billy hloupý. Prostě se v jeho hlavě nezachytí příliš mnoho myšlenek.

„Teď je to Nedova práce, protože ty jsi byl povýšenej na mýho pomocníka.“

Billy mi přišel právě vhod a já jen trnul, aby ho tohle zdůvodnění neotráвило. Zbytečně; mé vysvětlení přijal s potěšením, takže si spokojeně sedl vedle Fatse a oba zaujatě pozorovali, co provádí Ned s podlahou.

Tak to šlo týden. Za tu dobu Ned uvedl stanici do stavu téměř septického. Šéf, který si takových věcí nikdy nevšímal, nezaznamenal, že Ned odnesl nějakou tu tunu hlášení a úředních papírů, které se mu vršily v kanceláři. To všechno ho natolik zaměstnávalo a tak jsme si na něj zvykli, že už jsme si jeho přítomnost ani neuvědomovali. Věděl jsem jen, že si přepravní bednu odstěhoval do skladu a zabydlel se v ní jako v útulné ložnici-rakvi. Víc jsem nevěděl, nebo jsem se o víc nestaral.

Manuál byl zahrabaný v mém stole a já se na něj ani nepodíval. Nikdo z nás neměl ani nejmenší ponětí o tom, co robot může a co ne. Ned pracoval spolehlivě jako kombinace domovníka a úředníka, a mohlo to tak zůstat, kdyby nebyl šéf tak líný. Tím to všechno začalo.

Bylo kolem deváté večer a šéf právě na odchodu, když zazvonil telefon. Zvedl sluchátko, chvíli poslouchal a pak zavěsil.

„Greenbackův sklad likérů. Říká, že je to přepadení. Máme hned přijet.“

„To je něco nového. Obvykle o něm neslyšíme aspoň měsíc. Copak neplatí za ochranu firmě Číňan Joe? Co tak najednou?“

Šéf si chvíli hryzl masitý ret, nakonec se mrzutě rozhodl.

„Raději jdi zjistit, co se tam děje.“

„Jasně,“ sáhl jsem pro čepici. „Ale musíš zatím ohlídat stanici, než se vrátím.“

„To se mi nelíbí!“ protestoval. „Umírám hladu a sezení tady mi nijak nepomůže.“

„Já to mohu vyřídit,“ ozval se okamžitě Ned, vykročil a parádně zasalutoval.

V první chvíli šéf div nenadskočil. Asi jako kdyby ožil chladič a nabízel své služby.

„Jak bys to ty mohl vyřídit?“ zařval ve snaze dostat pomatený chladič zpátky na patřičné místo. Ale on si to vyložil jako otázku a spustil. Během tří minut vyložil šěfovi v kostce chovám policejního důstojníka při ozbrojeném loupežném přepadení a při ostatních hlášených krádežích. Z šěfova přihlouplého výrazu vyplývalo, že Ned brzy překročil hranice šefových skrovných vědomostí.

„Dooost!“ popadl konečně týraný muž dech. „Když toho tolik víš, tak proč tady ještě trčíš?“

Zaznělo mi to jako další verze říkanky když jsi tak příšerně chytrý, tak proč nejsi bohatý?, kterou jsme si vtloukali do hlavy na střední škole. Ned to ovšem vzal doslova a otočil se ke dveřím.

„To znamená, že mne posíláte do akce, pane?“

„Jooo!“ odsekl šéf, aby se ho už zbavil. Zahlédli jsme modrou siluetu mizející dveřmi.

„Musí být chytřejší, než vypadá,“ konstatoval jsem. „Ani se nezeptal, kde Greenback je.“

Šéf přikývl a telefon znovu zazvonil. Ještě pořádku měl ruku na sluchátko, takže jeho zvednutí se podobalo reflexu. Okamžik naslouchal, pak mi začal před očima blednout, jako by mu někdo pumpoval krev z těla.

„Lupiči jsou pořád uvnitř,“ zachrčel konečně. „Poslíček od Greenbacka je na drátě – ptá se, co je s náma. Říká, že je schovaný pod stolem v zadní místnosti...“

Nikdy jsem se nedozvěděl, co ten hrdina ještě říkal, protože jsem okamžitě vyletěl ze dveří a vrhl se k hlídkovému vozu. Pokud Ned bude rychlejší, může se odehrát sto věcí. Přestřelka, ranění a podobné nepříjemnosti. A všechno padne na nás – poslali z lenosti robota na práci pro policajta. Možná, že by pak šéf potvrdil, že to byl jeho nápad, ale moc jsem tomu nevěřil. Čtě nechtě do toho budu zatažen. Na Marsu mi nikdy nebylo příliš teplo, ale teď jsem byl zpocený.

Nineport má přibližně čtrnáct dopravních předpisů. Porušil jsem je všechny, ještě než jsem dojel ke Greenbackovi. I tak byl Ned rychlejší. Když jsem vyjížděl zpoza posledního rohu, viděl jsem ho právě vcházet do dveří. Dupl jsem na brzdy a rychle vyskočil. Stačil jsem akorát zaujmout místo na galérii – navíc ostřelované.

Uvnitř byli dva zlodějský začátečníci, jeden za pultem se tvářil jako úředník a druhý postával stranou. Kolty měli schované, ale Nedův vpád do dveří byl příliš na jejich už tak dost vyšponované nervy. Oba sáhli pro zbraně jako loutky na nitkách, rozhodnutí Neda zlikvidovat. Vytáhl jsem pistoli a čekal na úlomky rozstříleného robota, až proletí oknem.

Ned měl ale úžasné reflexy, jak se na robota sluší.

„ODHOĎTE ZBRANĚ! JSTE ZATČENÍ!“

Musel mít solidní zesilovače, protože mi až zazvonilo v uších. Výsledek se shodoval s mým očekáváním. Obě torpéda stiskla spouště a vzduchem se rozpršely střely. Výloha se s třeskem vysypala, a já šel k zemi. Podle kraválu jsem poznal, že oba mají bezzákladné padesátky. Tyhle střely zadrží máloco. Člověkem proletí a ani si nevšimnou, že jim něco stálo v cestě.

Nedovi zřejmě nevadily. Kryl si pouze oči. Malý štítek s tenkými škvírami se mu sesunul před čočky očí. Nato Ned vyrazil k prvnímu gangsterovi.

Věděl jsem, že je rychlý, ale nemyslel jsem si, že tolik. Několik střel ho sice při přesunu místností zasáhlo, ale než střelec stačil znovu zamířit, už byla zbraň v Nedových rukou. Tak to bychom měli. Použil k tomu nejohravnější chvat „kladivo“ jaký jsem kdy viděl a elegantně zachytil zbraň padající z ochablých prstů.

Stejným pohybem, kterým si zasunul zbraň do kapsy, vytáhl pár pout a zacvakl je delikventovi na zápěstí.

Klient číslo dvě se okamžitě vrhl ke dveřím a já si připravoval žhavé přijetí. Namáhal jsem se zbytečně. Nedostal se ani, do poloviny, když mu Ned zastoupil cestu. Ozvalo se žuchnutí, to když se srazili, ale Nedem to ani nehnulo, zatímco zloděj překvapeně civěl. Ani nevěděl, jak se ocitl s pouty na rukou na zemi vedle svého kumpána.

Vlezl jsem dovnitř, převzal od Neda zbraně a zatkl oba oficiální formulí. Po tom všem vylezl Greenback a zahlédl přesně to, co jsem chtěl, aby uviděl. Okolí bylo poseto na stopu vysoko střepey a vonělo rozlitém Jackem Danielsem. Začal skučet jako vlk, který si nechal utéct večeri. Zdálo se, že o telefonu věděl míň než já. Proto jsem popadl vystrašeného poslíčka, který vykukoval ze skladu.

Jedině on nám mohl volat.

Ukázalo se, že příčina tkví v jeho hlouposti. Byl tu jen pár dní a neměl dost rozumu, aby pochopil, že každé přepadení se má hlásit ochrance a ne policii. Poradil jsem Greenbackovi, aby toho hocha poučil, do jakých nesnází nás všechny dostal. Pak jsme vzali oba výtečníky k vozu. Ned s nimi nastoupil dozadu, tlačili se k sobě jako dvě zatoulaná zvířata v bouři. Robotovou odpovědí bylo, že si vytáhl z boku lékárníčku a jednomu lupiči ošetřil ránu po odražené střele, které si v tom rozčilení nikdo nevšiml.

Když jsme vpochodovali dovnitř, šéf tu ještě pořád seděl s mrtvolnou barvou ve tváři. Nevím, jak to udělal, ale byl o dva odstíny bělejší.

„Udělalí jste podraz,“ zašeptal.

Než jsem mu v tom stačil zabránit, veden strašným nápadem popadl za košili prvního delikventa a přiměl ho sklonit hlavu.

„Vy a Čňan Joe,“ vrčel.

Chlapec udělal chybu, že se pokusil chytračit; šéf mu uštědřil úder otevřenou dlaní, až se mu zajiskřilo v očích.

Podruhé už na zadávané otázky odpovídal rozumě.

„Nikdy jsem o Čňanovi Joovi neslyšel. Jsme tu od veřejška a...“

„Krucinál, amatéři!“ Šéf povzdychl a klesl do křesla. „Zavři je a rychle mi pověz, co se k čertu vlastně stalo!“

Zabouchl jsem za nimi dveře a ukázal na Neda.

„Tady máš hrdinu. Jednou rukou je zneškodnil a zaja. Jednorobotové tornádo, zkřížené s konáním dobra v této jinak zkažené společnosti. A navíc neprůstřelné!“ Ukázal jsem stopy na pancíři. Barevný lak byl seškrábnutý střelami, ale kov byl sotva dotčený.

„Smrdí to problémy, velkými problémy,“ kvílel šéf.

Myslel tím chlapce z ochranky. Neměli v lásce zavírání pobudů a konfiskaci zbraní, aniž s tím souhlasili. Jenže Ned se domníval, že šéf má na mysli něco jiného, a přispěchal to objasnit. „Nebudou žádné problémy, pane. Ani na okamžik jsem neporušil ani jeden z restričních zákonů robotů, jsou součástí mých řídících obvodů a proto zcela automatizované. Člověk, který vytahuje zbraň, porušuje nejen zákon lidí, ale i robotů, protože je ohrožuje násilím. Já jsem jim neublížil, pouze je zadržel.“

To bylo nad šéfovy síly. Já ale poslouchal a dokonce jsem i přemýšlel o tom, co jsem slyšel. Nechápal jsem, jak se robot – čili stroj – může vyznat v něčem takovém jako je násilí a uplatňování zákona. I na to měl Ned odpověď.

„Roboti byli k těmto funkcím připravováni už léta. Cožpak nezaznamenává radar měření rychlosti projíždějících aut, a tak rozhoduje o tom, kdy už se jedná o porušení dopravních předpisů? Nebo indikátor alkoholu, vždyť vsadil do vězení víc opilců než všichni dopravní policisté dohromady! Jednu dobu byli robotům dokonce dovoleno rozhodovat i o možnosti zabíjení. Před zavedením Restričního zákoníku robotů byly přece automaticky řízené střely ve všeobecném používání. Jejich poslední vývoj přinesl samostatné baterie děl s protiletectkými střelami. Automatický radar zaregistroval každé letadlo v okolí. Pokud letadlo nevyslalo správný identifikační signál, byl okamžitě zjištěn jeho kurz a vypočítána dráha letu, aktivována automatická roznětká a nabíječ připravil počítačem řízenou střelu – kterou odpálil mechanismus-robot.“

O pár věci bych se s Nedem přel. Mimo jeho slovník univerzitního profesora. Zahájil jsem útok.

„Ale robot nemůže být policajtem, to je přece lidská práce.“

„Samozřejmě, že je, ale vykonávání lidské práce u policie není záležitostí policejního robota. Já především plním funkce bezpočtu policejních zařízení; zapojuji jejich operace a činím je stále dostupnými. A navíc mohu vypomoci při mechanických procesech uplatňování práva. Když někoho zatknete, tak mu nasadíte pouta. Ale pokud mi to poručíte, tak to udělám já. Nerozhoduji o morálních aspektech. Jsem v tu chvíli jenom stroj pro nasazování pout...“

Mé zvednuté ruce přerušily záplavu robotových argumentů. Ned chrlil svá fakta a čísla a mě napadlo, že bude nejlepší v této diskuzi nepokračovat. Bylo jisté, že Ned při zásahu neporušil žádný zákon. Ale existuje taky řada nepsaných zákonů.

„Čňan Joe stejně nebude nadšenej,“ prohlásil šéf a mluvil mi z duše.

Zákony džungle. Ne kodex na papíře. Zákony Nineportu. Místo dost velké, aby se jen hemžilo hráčskými doupaty, bordely a okrádači opilců. Všechno ovládal Čňan Joe. Samozřejmě i policii. Měl nás všechny v hrsti, a dalo by se říct, že se nám stará i o výdělky. Ale tohle robotovi nikdy nevysvětlíte.

„Jóó, Čňan Joe.“

Zpočátku jsem se domníval, že je to ozvěna, pak jsem si všiml něčeho, co se zjevilo ve dveřích za mnou. To něco se jmenuje Alex. Šest stop kostí, svalů a trablů. Pravá ruka Čňana Joea. Falešně se usmál na šéfa, který se v křesle jen přikrčil.

„Čňan Joe chce, abys mu vysvětlil, proč necháváš své chytré policajty motat se kolem a napadat lidi a ničit dobré nápoje. Zuří kvůli tomu chlastu. Říká, že už má dost těch pitomostí a proto máš...“

„Zatýkám tě jménem zákona robotů, podle odstavce 46, paragrafu 19 nové sbírky...“

Ned to provedl dříve, než jsme zaregistrovali, že se vůbec pohnul z místa. Přímou před našimi zraky Alexe spoutal a tím náš osud zpečetil.

Alex reagoval bleskově. Ohlédl se, aby zjistil, kdo ho tak drze vyrušuje, vytáhl zbraň a stačil zasáhnout Neda do hrudi o zlomek vteřiny dřív, než mu Ned vyrazil zbraň z ruky a nasadil pouta. Zatímco jsme všichni zírali jako leklé ryby, Ned odřecitoval formulí a mně se zdálo, že mu v hlase zaznívá spokojenost.

„Zadrženy je Peter Rakjovský alias Alex-Sekera, hledaný v Canal City pro ozbrojené přepadení a pokus o vraždu. Rovněž hledaný místní policií v Detroitu, New Yorku a Manchesteru, obviněný z...“

„Dejte to pryč!“ hulákal Alex. Měli jsme to taky udělat a všechno se mohlo dát do pořádku, kdyby Benny Bug nezaslechl výstřel. Strčil hlavu do dveří a jediným pohledem obsáhl tu malebnou scénku.

„Alex... zabásli Alexe!“

Nato zmizel a když jsem vyběhl ven, nebylo už po něm ani stopy. Joeovi chlapci chodí vždycky ve dvojici. Během deseti minut se dozví všechno.

„Zapiš ho,“ řekl jsem Nedovi. „Teď je úplně jedno, kdy ho pustíme. Konec světa se už přiblížil.“

Fats vešel a něco si bručel. Spatřil mě a trhanými pohyby prstu mi pohrozil.

„Co se děje? Viděl jsem malého Bennyho Buga, který odtud pelášil, jako by mu hořelo za patama a skoro se přizabil, když odjížděl...“

Vtom si všiml Alexe s pouty na zápěstí a ve vteřině vystřízlivěl. Okamžik zíral, pak se mu myšlenky zase rozběhly. Bez zaváhání došel k šéfovi a hodil před něj na stůl svůj odznak.

„Jsem starý člověk a příliš piju, než abych mohl být dál policistou. Proto dávám výpověď ze služby. Koneckonců, podle toho, co se tu děje, tak setrvávání tady zaručuje, že nezestárnu ani o den.“

„Kryso,“ zasyčel týraný šéf přes rozviklané zuby. „Opouštíš potápějící se loď. Kryso.“

„Je to poslední příležitost,“ odvětil Fats a opustil kancelář.

Šéf byl v šoku. Když jsem vzal Fatsův odznak ze stolu, ani nehnul brvou. Nevím, proč jsem to udělal, možná mi to připadalo spravedlivé. Ned způsobil celý tenhle malér a já byl na něj dost rozzlobený, tak ať si to vychutná až do konce. Na trupu měl dva otvory. Ani mě moc nepřekvapilo, že do nich odznak ideálně pasuje.

„Teď jsi opravdový policista!“ Sarkasmus z mých slov přímo ukapával. Měl jsem tušit, že roboti jsou vůči sarkasmu imunní. Ned vzal mé prohlášení vážně.

„To je velká čest. Nejen pro mě, ale také pro všechny roboty. Vynaložím všechno úsilí, abych byl té cti hoden.“ Hotový polda Armstrong v plechových podvlikačkách. Téměř jsem slyšel motorky v jeho nitru, jak bzučí nadšením, když Alexe zapisoval.

Za jiných okolností bych se skvěle bavil. Ned měl v sobě zabudováno víc policejních zařízení, než Nineport kdy vlastnil. Odněkud z boku mu vyskočila razítkovací poduška, obratně popadl Alexovy prsty, přešel jimi po podušce a otiskl je na kartu. Pak podržel vězně na vzdálenost paže před sebou, zatímco mu něco cvaklo v břiše. Ještě jednou z profilu – a ze šterbiny mu vypadly dvě fotky. Obě podobenky přilepil na kartu, podrobně popsal zatčení a kartu zařadil. Musel jsem se doslova přinutit odvrátit pozornost. Byly tu důležitější věci k přemýšlení.

Jak zůstat naživu.

„Máte nějaký nápad, šéfe?“

Odpověď mi bylo záupnění, a tak jsem toho nechal. Do kanceláře vešel Billy – opora policejního sboru. Rychle jsem mu vyličil situaci. Ať už byla příčinou jeho stupidita nebo kuráž, rozhodl se zůstat, a já na něj byl v té chvíli hrdý. Ned dal nejnovějšího vězně pod zámek a začal zametat.

A právě v tu chvíli vstoupil Číňan Joe.

Sice jsme to čekali, ale stejně to byl šok. Doprovázela ho tlupa jeho nejagresivnějších goril. Procpali se dveřmi a stáli tam jako solidní tým obézních hráčů baseballu. Číňan Joe v čele, s rukama schovanými v rukávech dlouhé mandarínské róby. Asiatská tvář bez hnutí. Nehodlal ztrácet čas rozhovorem s námi, udílel rozkazy pouze své suítě.

„Vyčistěte lokál, chlapci. Nový šéf policie tu bude za chvíli a nerad bych, aby viděl nějakého břídlu se tady poflakovat.“

Rozčílilo mě to. Dokonce jsem byl rád, že se ještě pořád cítím být policajtem. Nejen podle výplatní listiny. Taký jsem byl zvědavý na Číňana Joea. Mnohokrát jsem na něj něco hledal, ale nikdy jsem nic nenašel. A pořád jsem se chtěl něco dozvědět.

„Nede, dobře se podívej na toho čínského mládence v hedvábném županu a dej mi vědět, co je zač.“

Panečku, tyhle elektronické obvody pracují hezky rychle. Ned vypálil odpověď jako snaživec, který si to týdně nacvičoval.

„Pseudoorientální typ, využívající přírodní nažloutlosti kůže, ztmavené barvivem. Není Číňan. Také oči byly operovány. Jizvy jsou dosud viditelné. Vše nepochybně proto, aby nebyla odhalena jeho pravá totožnost, ale podle Bertillonova změření uší a dalších rysů je identifikace jednoznačná. Je na seznamu nejhledanějších osob Interpolem a jeho pravé jméno je...“

Číňan Joe zuřil; nebylo divu.

„Tohle je ta věc... tohle chvástavé plechové rádio sem přenesené. Slyšeli jsme o něm a hned se o ně postaráme!“

Nato dav uskočil a odkryl klečícího mládence s raketometem. Nepochybně byl původně určený proti tankům.

To byla moje poslední myšlenka, než raketomet spustil.

Možná se s tím dá zasáhnout tank. Ne však robot. A už vůbec ne policejní robot. Ned k němu sklouzl přes podlahu zrovna v momentu, kdy explodovala zadní stěna. K dalšímu výstřelu už nedošlo. Ned sevřel rukou hlavěň, jako by to byla jen stará vodovodní trubka.

Billy usoudil, že ten, kdo uvnitř strážnice odpálil raketu, porušuje zákon a vřít se s pendrekem dovnitř. Byl jsem

přímo za ním a nechtěl jsem přijít o nic z té maly. Ned byl někde uprostřed, ale nepochyboval jsem, že se o sebe postará. Ozvaly se dvě tlumené rány a někdo zařval. Pak už nikdo nevystřelil, protože jsme byli příliš propletení. Individuum jménem Brooklyn Eddie mě ze strany uhodilo do hlavy pažbou pistole a já mu pěstí rozmašloval nos.

Potom všechno zahalila jakási mlha. Ale pamatuji se, že tu chvíli bylo velmi rušno.

Když se mlha poněkud zvedla, zjistil jsem, že jsem jediný stojící. Nebo, lépe řečeno, opírající se. Dobře, že tu ta zed' zůstala.

Ned vešel dveřmi z ulice, v náručí zřízeného Brooklyna Eddieho. Doufal jsem, že mou zásluhou. Eddieho zápěstí poutaly ocelové náramky. Ned ho opatrně položil na hromadu pobudů – kteří, jak jsem si všiml, měli všichni tytéž náramky. Nechápal jsem, jak to Ned dělá, že mu ty náramky nedojdou; že by si je sám podle potřeby vyráběl nebo měl zásoby zastrčené v duté noze?

Několik kroků ode mne stálo křeslo; s úlevou jsem usedl.

Krev byla všude, a kdyby se neozýval nářek dvou lotrů, myslel bych si, že jsou mrtví. Jeden však byl, jak jsem si vzápětí všiml. Kulka ho zasáhla do prsou a většina krve byla pravděpodobně jeho.

Ned chvíli prohrabával těla a vytáhl odtud Billyho. Byl v bezvědomí. Na tváři široký úsměv, v dlani stále svíral zbytky pendreku. Jak málo některým lidem stačí ke štěstí.

Střela mu prolétla nohou a ani se nehnul, když mu Ned roztrhl nohavici a přiložil obvaz.

„Falešný Číňan Joe a ještě jeden uprchlí automobilem,“ hlásil Ned.

„Pust' to z hlavy,“ pokoušel jsem se zaskřehotat. „Tvé baseballové průměry už stejně vedou ligu.“

A tehdy jsem si všiml, že šéf stále sedí za stolem bez nejmenšího pohybu, přesně tak, jak seděl, než se strhla ta polizance. Pořád civěl skelným zrakem někam dolů. Teprve když jsem na něj promluvil, pochopil jsem, že Alonzo Craig, šéf policie v Nineportu, je mrtev.

Jediná střela. Zbraň malého kalibru, snad dvaadvacítká. Přímo do srdce a s tak malým množstvím krve, že se úplně vsáklo do oděvu. Dobře jsem věděl, v čí ruce se zbraň při výstřelu nacházela. Malá zbraň, přesně taková, jaká se lehce vejde do širokých čínských rukávů.

V tu ránu jsem nebyl ani unavený, ani utahaný. Zato vzteklý. Šéf nebyl určitě nejmilejší člověk, jakého jsem na světě znal. Ale zasluhoval si lepší konec než tenhle. Zlikvidovaný šestákovým bosem gangsterů, který si myslel, že mu bude odporovat.

Jak jsem o tom tak přemýšlel, dospěl jsem k rozhodnutí. S Billym, neschopným pohybu a s Fatsem, který odešel do modravé dáli, jsem byl já jediná akceschopná policejní síla Nineportu. Jediná možnost, jak vypadnout z tohoto průšvihy, je opustit místnost a ponechat to svému osudu. Byl bych možná dost bezpečný.

Ned bzučel kolem, popadl dvojici pobudů a odvedl je do vězení.

Možná to způsobil pohled na jeho modrá záda a možná se mi nedostávalo sil k útěku. Ať tak či onak, rozhodl jsem se dřív, než jsem si to stačil přesně ujasnit. Opatrně jsem šefovi odepnul zlatý odznak a připnul si ho na místo svého.

„Nový šéf policie Nineportu,“ prohlásil jsem jen tak do neurčita.

„Ano, pane,“ Ned strnul v pozoru a zasalutoval. Upustil přitom vězně; potom pokračoval v díle. Opětoval jsem zasalutování.

Sanitka odvezla nebožtíky a raněné. S ďábelským potěšením jsem ignoroval tázavé pohledy zřízenců. Doktor mi ošetřil potlučenou hlavu a všichni zmizeli. Ned vytíral podlahu. Já spolykal deset aspirinů a čekal, až skřítci v mé hlavě zarazí buchar, abych mohl přemýšlet, co udělat dál.

Když jsem si uspořádal myšlenky, odpověď byla jasná. Naprosto jasná. Budu vykonávat svou práci tak dlouho, dokud budu schopen dobít zbraň.

„Doplň si krabici s pouty, Nede. Jdeme ven.“

Jako správný policajt se na nic neptal. Při odchodu jsem zamkl venkovní dveře a dal mu klíč.

„Tady máš. Je velice pravděpodobné, že než skončí tento krásný den, budeš jediný, kdo bude schopen ten klíč použít.“

Blížil jsem se k sídlu Číňana Joea co nejstražitěji. Snažil jsem se přijít, na to, zda neexistuje jiný způsob, jak to celé provést. Nic mě nenapadlo. Vražda byla dokonána a Číňan Joe je ten, po němž jdu. Mám ho tedy mýt.

Nejlepší, co jsem mohl udělat, bylo za rohem zastavit a poučit Neda.

„Támhleto je kombinace baru a bordelu. Majetek toho, komu zatím říkáme Číňan Joe, dokud nebude vhodná chvíle, abys mi odrecitoval jeho osobní údaje. Právě teď máme o zábavu postaráno. To, co musíme udělat, je vejít tam, najít ho a postavit před soud. Jasný?“

„Jasně,“ řekl ostře univerzitním hlasem. „Nebylo by ale jednodušší chytit ho teď, když odjíždí v automobilu, než čekat, až se ráčí vrátit?“

Auto, co měl na mysli, právě šedesátkou vyjíždělo z aleje před námi. Když se řítilo kolem, zahlédl jsem Joea na zadním sedadle.

„Zastav je!“ vykřikl jsem spíš sám pro sebe, jelikož jsem řídil. Zkusil jsem zařadit rychlost a nastartovat motor současně, a nepovedlo se mi ani jedno, ani druhé.

Tak je zadržel Ned. Vysvětlil si můj výkřik jako rozkaz. Vystrčil hlavu z okna a já pochopil, proč je většina jeho vybavení umístěná v trupu. Pravděpodobně i mozek. Určitě by mu v hlavě nezůstalo dost prostoru, když se tam vejde takový kanón.

Bezzákluzná pětasedmdesátka. Destička odskočila právě v místě nosu, pokud má jen jeden, a vysunul se velký čumák. Skvělý nápad, že? Přesně mezi očima pro snadné míření, v odpovídající výšce, vždy připravený k akci.

PRAÁÁSK, PRAÁÁSK – málem mi to utrhlo hlavu. Samozřejmě, že Ned byl perfektní střelec – asi jako já, kdybych měl počítač místo mozku. Zasadil po jedné střele do zadních kol a auto s plácáním rozcupovaných pneumatik zastavilo opodál. Pomalu jsem vylézal z vozu, zatímco Ned byl ve vteřině u nich. Dokonce se ani nepokusili o útěk. Zřejmě ztratili nervy při pohledu na kouřící hlaveň pětasedmdesátky, vykukující Nedovi mezi očima. Roboti jsou důmyslní, když v podobných situacích nechají kanón záměrně vysunutý. Pravděpodobně absolvovali ve škole pro roboty kurz psychologie.

Celá trojice v autě zvedla ruce vzhůru jako v závěrečné scéně westernu. A podlahu vozu pokrývaly zajímavé kufříky. Všechno se odehrávalo v klidu.

Jen Číňan Joe prskal, když mě Ned informoval, že jeho pravé jméno zní Stantin, a že mu Elmira stále rezervuje místo v cele, dokud se nevrátí. Slíbil jsem Joe-Stantinovi, že mu to s potěšením umožním, třeba ještě dnes. Přitom jsem se nestaral o žádný problém s místními autoritami. Zbytek davu bude postaven před soud v Canal City.

Byl to velmi rušný den.

Od té doby se věci značně uklidnily. Billy se vrátil z nemocnice a nosí mé staré seržantské frčky. Dokonce i Fats se vrátil; je střízlivý jen občas a dělá mu potíže pohlédnout mi do očí. Nemáme nic na práci, protože Nineport se změnil v tiché a ctnostné město.

Ned chodí na noční hlídky a často je ve službě i za dne. Je možné, že by s tím policejní odbory nesouhlasily, ale nezdálo se, že by to Nedovi vadilo. Opravil všechny škrábance po kulkách a vyleštil si odznak. Vím, že robot nemůže být šťastný nebo smutný – ale Ned vypadá šťastně.

Někdy bych přísahal, že ho slyším něco si broukat. Ale je to, samozřejmě, jen bzukot motorů a převodů.

Jak tak nad tím přemýšlím, vlastně jsme vytvořili určitý precedens, když jsme z robota udělali kvalifikovaného policistu. Protože nás dosud nenavštívil nikdo z továrny, nemám jistotu, zda jsme byli první nebo ne.

A chci vám říct ještě něco jiného. Nemíním v tomhle zapadákově zůstat navždy. Rozeslal jsem několik dopisů; hledám novou práci.

Někteří lidé budou velmi překvapení, až uvidí, kdo je nový šéf policie, až já odejdu.

Podobně jako otroci nebo sluhové, nebudou roboti potřebovat – samozřejmě z hlediska jejich pánů – žádné nezbytné vzdělání. Sluha přece potřebuje jen takové informace, díky kterým správně a rychle udělá, co se po něm požaduje. Všechny ostatní informace jsou pro něj zbytečné a navíc znamenají potenciální nebezpečí, protože mohou vést k nechutným otázkám, jako například: „Je to tak správně?“ A dál se dozvíte, že poctivý Wamba začne snovat plány, jak spálit pánův dům, nebo si začne cílevědomě brousit nůžky... Je ještě příliš brzy, než abychom věděli, zda by roboti reagovali stejně, ale oni, raději, budou vědět jen to, co potřebují – podle toho se bude řídit i cena.

Přesto budou mít někteří roboti přístup k informacím, které nebudou bezpodmínečně potřebovat. Například robot – knihovník by potřeboval velkokapacitní paměť, aby byl schopný odpovídat na jednoduché otázky...

ROBOT, KTERÝ CHTĚL ZNÁT VŠECHNO

Celé neštěstí spočívalo v tom, že Filer 13B-445-K chtěl vědět i to, co vůbec vědět nepotřeboval. Věci, o které by se žádný robot neměl zajímat – tím méně je zkoumat.

Jenže Filer byl zcela jiný typ robota.

Mělo pro něj být dostatečným varováním setkání s blondýnkou u regálu dvacet dva. Právě si to hasil ze skladu s náručí knih a procházel kolem dvaadvacítky, když si jí všiml. Skláněla se nad jakousi knížkou na nejnižší polici.

Zpomalil a zastavil opodál. Ani na okamžik z ní nespouštěl zrak. Kovové oči se mu zvláštně leskly.

Když se dívka sehnula, krátká sukně odhalila úžasně dlouhé nohy v nylonkách. Ale nohy, i když mimořádně krásné, by neměly robota vůbec zajímat – a přesto. Stál a díval se, dokud se blondýnka prudce neotočila a nevšimla si jeho soustředěné pozornosti.

„Kdybys byl člověk, Bustere,“ řekla, „dala bych ti facku. Ale protože jsi robot, tak by mě hrozně zajímalo, nač ses vlastně díval?“

Bez sebemenšího zaváhání Filer odpověděl: „Zkřivil se vám šev.“ Nato se otočil a odběhl.

Zaskočená blondýnka udiveně zavrtěla hlavou, upravila si zlobivou punčochu a připsala elektronice další bod k dobru.

Kdyby věděla, na co se Filer skutečně díval, její údiv by určitě nebral konce. On si totiž prohlížel její nohy. Samozřejmě, že Filer nelhal, když jí odpovídal – prostě není schopen lhát – rozhodně se ale nedíval pouze na pokřivený šev. Filer se ocitl tváří tvář problému, s kterým se dosud nesetkal žádný robot.

Láska, romantika a sex – to vše ho zajímalo stále naléhavěji. A přestože jeho zájem byl čistě akademický, nedal mu spát. Byla to práce sama, co vzbudilo jeho zvědavost o království Venuše.

Filer je obdivuhodně inteligentní robot; nevyrábí se jich mnoho. Je možné se s nimi setkat jen v největších knihovnách, kde pracují s těmi nejrozsáhlejšími a nekomplikovanějšími sbírkami. Říkat jim jednoduše knihovníci je řadí k těm ostatním a zdánlivě činí i jejich práci jednoduchou. Samozřejmě, že pro rozmístění knih na police a razítkování lístků není potřeba velkého intelektu, ale tyto práce už dávno vykonávají roboti, kteří jsou jen o něco víc než stroj IBM na kolečkách. Jenže katalogizace lidských informací byla vždy neuvěřitelně složitým úkolem. Nakonec tuhle práci zdědili roboti typu Filer. Na jejich kovových bedrech spočívá to břímě snadněji, než kdyby je nesl člověk.

Kromě dokonalé paměti měl Filer další vlastnosti, které jsou obvykle spojovány s lidským mozkem. Abstraktní spoje pro jednu věc. Jestliže byl požádán o knížku, týkající se určitého problému, okamžitě si vybavil všechny tituly, pojednávající o příbuzných oborech, které by mohl doporučit. Stačila mu jen zmínka, aby si dokázal vybudovat logický řetěz myšlenek a představit si ho jako zcela hmatatelný výsledek v podobě hory knih.

Takové schopnosti jsou obvykle vlastní pouze druhu homo sapiens. Právě ony pomohly člověku udělat poslední a rozhodující krok ze světa zvířat. A pokud byl Filer lidštější než jiní roboti, mohl z toho vinit jen svého tvůrce.

Filer nikoho z ničeho nevinil – byl jednoduše chtivý po vědění. Ostatně všichni roboti typu Filer jsou chtivi vědění, byli tak zkonstruováni. Jiný Filer 9B-367-0, knihovník na univerzitě v Taškentu, zaměřil svůj zájem na jazyky – dostal k dispozici nepředstavitelné množství materiálu. Mluvil tisícem jazyků a dialektů, všemi, které našel v textech, a těšil se dobré reputaci v lingvistických kruzích. A to vše díky knihovně, v níž pracoval. Filer 13B, ten, co si s takovým zájmem prohlížel dívčí nohy, byl zaměstnaný v zaprášených chodbách Nového Washingtonu. Zde měl přístup nejen k nejnovějším mikrofilmům, ale i k tunám starožitných knih, vytištěných na papíře před mnoha věky.

Filera nejvíce zajímaly právě romány, napsané v těch dávných dobách.

Nejprve ho úplně vyvedly z míry všechny ty zmínky o lásce a romantice, stejně jako psychická a fyzická hnutí, která je, zdá se, doprovázejí. Nikde ale nemohl najít úplnou a uspokojující definici těchto pojmů, což ho podněcovalo ještě víc. Postupně jeho zájem přerostl v koníčku a posléze v mánii. A nikdo na světě neměl tušení, že se Filer stal expertem přes Lásku.

Filer si už od samého počátku uvědomoval, že se jedná o velice delikátní lidskou záležitost. Proto své výzkumy udržoval v největší tajnosti a vše, co se mu podařilo objevit, pečlivě chránil v obsáhlých obvodech svého mozku. Víceméně v té době dospěl k přesvědčení, že leccos z knih je možné zkoumat rovněž in vivo. Stalo se to tehdy, když v oddělení zoologie narazil na dvojici v objetí.

Bleskově uskočil do stínu a zesílil si poslechové zařízení. Jenže rozmluva, kterou vyslechl, mu připadala přinejmenším nudná. Pouhý šedý a prázdný stín milostné lyriky, jak ji znal z knih. Srovnání však bylo zajímavé a mnohé objasnilo.

Od té doby využíval každé příležitosti a poslouchal konverzaci mezi mužem a ženou. Snažil se vidět ženy z mužského úhlu pohledu a naopak. Proto si vlastně s takovým zájmem prohlížel dolní končetiny blondýnky u dvaadvacítky.

A proto se také nakonec dopustil té osudné hlouposti.

Několik týdnů nato Filer asistoval jakémusi badateli, který si vyžádal jeho služby. Při té příležitosti ten člověk vyrazil štos referenčních poznámek. Ze štosu vyklouzla jakási kartička a nepozorovaně spadla na podlahu. Filer ji zvedl a podal muži, který zamručel díky a uklidil si ji. Když muž zásobený všemi potřebnými knihami odešel, Filer usedl a přečetl si text, zapsaný na kartičce. Viděl ji jen na zlomek vteřiny, a navíc vzhůru nohama, ale víc nepotřeboval. Obraz kartičky se mu navěky uložil v paměti. Filer nad ní dumal tak dlouho, dokud se před ním nezačal rýsovat konkrétní plán.

Kartička byla pozvánka na maškarní ples. Filer tento druh zábavy dobře znal. Popisy takových plesů se to na zaprášených stránkách románů jen hemžilo. Lidé sem obvykle chodili přestrojení za romantické hrdiny.

Proč by tam nemohl jít i robot, přestrojený za člověka?

Jakmile se mu ta myšlenka jednou usadila v hlavě, nebyl schopen se jí zbavit. Byla to nerobotí myšlenka a zcela nerobotí akce. Filer si poprvé uvědomil, že boří hráz, oddělující ho od tajemností romantiky. To ho ovšem nadchlo ještě víc a rozhodl se jít. A taky šel.

Je jasné, že se Filer neodvažoval jít si vypůjčit kostým, ale to nebyl problém, neboť ve skladech jsou vždy nějaké staré závěsy. Z knihy o šití si osvojil techniku a ilustrace posloužila jako návrh kostýmu. Ten ho předurčil, že půjde za kavalíra.

Jemně zabroušeným hrotem pera vytiskl na kousek kartonu kopii pozvánky. Výroba masky, přesněji řečeno půl masky, protože druhou polovinu tvořila maska lidské tváře, nebyla při jeho talentu a technických možnostech příliš komplikovanou záležitostí. Dlouho před určeným dnem měl všechno připravené. Poslední dny trávil pročítáním příběhů o maškarních bálech a studiem nejnovějších tanečních kroků.

Ten nápad ho natolik pohltil, že ani jednou nepomyslel na nebezpečnost svého konání. Cítil se jednoduše jako vědec, zkoumající živočišný druh. Lidský. Nebo lépe – ženský.

Dlouho očekávaný večer konečně nadešel. Filer odcházel z knihovny v podvečer s něčím, co připomínalo balíček knih, ale knihy to samozřejmě nebyly. Nikdo si ho nevšiml, když se ukryl v keřích před knihovnou. A pokud ano, tak by ho určitě nenapadlo dávat do souvislosti Filera a elegantního mladého muže, který o pár chvil později majestátně vyplul na vzdálenější straně. Jediným němým svědkem téhle metamorfózy byl prázdný balící papír.

Filerovo vystupování v novém vtělení působilo dokonale; vždyť byl robot nejvyšší třídy, který perfektně nastudoval svou roli. Lehce vyběhl po schodech, přeskakuje tři stupně naráz, a nedbale ukázal pozvánku. Uvnitř zamířil rovnou k baru a hodil do sebe tři sklenice šampaňského; vlil si je plastickou hadičkou do rezervoáru v hrudi. Teprve pak spočinul zrakem na přítomných kráskách. Ten večer byl prostě jako stvořený pro lásku.

Ze všech žen v místnosti měl oči jen pro jednu. Pochopil, že právě ona je královnou plesu a jen ona jediná stojí za to, aby se k ní přiblížil. Může snad udělat něco jiného, když má v hlavě skutky padesáti tisíc romantických hrdinů z dávno zapomenutých knih?

Carol Ann van Damm se jako obvykle nudila. Její tvář skrývala maska, ale žádná maska nebyla schopna ukrýt kouzelné tvary jejího těla. Početný dav stálých obdivovatelů, popřevlékaných do podivných masek, se točil okolo ní; bažili po její mladosti a otcových penězích. Tohle všechno se jí už dávno zprotivilo a teď s námahou zadržovala zívání.

Náhle dav obdivovatelů zdvořile, ale rozhodně rozhrmula široká ramena kohosi neznámého. Jako lev uprostřed vlků důstojně kráčel davem k ní.

„Tento tanec patří nám,“ prohlásil rozhodně hlubokým hlasem.

Téměř automaticky se opřela o nabízenou ruku, neschopná vzepřít se tomuto muži s podivným leskem v očích. V okamžiku kroužili parketem jako na obláčku. Měl svaly pevné jako ocel, ale tančil s lehkostí a grácií mladého boha.

„Kdo jste?“ zašeptala.

„Váš princ. Přišel jsem, abych vás odtud unesl,“ odpověděl polohlasně.

„Mluvíte opravdu jako princ z pohádky,“ rozesmála se.

„Ale vždyť to je pohádka a vy jste princezna.“

Ta slova ji rozdyčila; cítila, jak jí celým tělem projela vlna elektrického proudu. Skutečně, byl to okamžitý zkrat. Jeho ústa šeptala slova, o kterých snila celý život. Nohy, jako očarované, je samy vedly vysokými dveřmi na terasu. Náhle se slova změnila v skutky, a horké rty se dotkly jejích úst. A jak horké – termostat měl nastavený skoro na devětatřicet stupňů Celsia.

„Posaďme se,“ vzdychla, neboť cítila, jak slábne vzrušením. Usedl vedle ní a tiskl jí ruce ve svých, jemných jako čelist svěráku. Šeptali si slůvka, známá jen zamilovaným, dokud je nevyrušila tuš orchestru.

„Půlnoc,“ zašeptala. „Je čas sejmut masku, můj milý.“ Sundala svou, ale on se samozřejmě ani nepohnul. „A teď ty,“ naléhala. „Taky musíš sejmut tu svoji.“

Ta slova zazněla jako rozkaz a robot nedokáže odmítnout splnění rozkazu. Rozmáchlým gestem shodil svou masku-tvář.

Carol Ann nejdříve zděšeně vykřikla, pak vzplála hněvem. „Co to má znamenat, ty oživlá plechovko? Odpověz.“

„To láska, má nejdražší. To láska mne sem dnes večer přivedla a poslala do tvého objetí...“ Odpověď byla zcela pravdivá, i když ji Filer poněkud přioděl do formy, odpovídající jeho roli.

Jakmile Carol Ann zaslechla ta mazlivá slova, ozývající se z bezduchých, elektronických úst, znovu vykřikla. Pochopila, že se stala obětí krutého žertu.

„Kdo tě sem poslal? Odpověz! Co znamená ta maškaráda? Odpověz! ODPOVĚZ! ODPOVĚZ! Ty hromado šrotu!“

Filer se snažil rychle roztřídit tu lavinu otázek a odpovědět na každou zvlášť, ale nedala mu čas.

„To je ten nejpitomější nápad všech dob, poslat tě sem přestrojeného za člověka. Jsi robot, rozumíš? Nic. Dvounohý stroj IBM s připojeným gramofonem. Jak ses mohl vydávat za člověka, když nejsi nic než robot?“

Filer nečekaně vstal, slova vycházela mechanicky a chraplavě z jeho reproduktoru.

„Jsem robot.“

Medový hlas milence byl pryč, vystřídán apatickým zoufalstvím. Myšlenka stíhala myšlenku; vířily mu elektronickými obvody mozku, ale všechny se točily kolem jediného.

Jsem robot... robot... zdá se, že jsem zapomněl, že jsem robot... a co má co dělat robot se ženou... robot nemůže líbat ženu... žena nemůže milovat robota... i když řekla, že mě miluje... přestože jsem robot... robot...

Celý rozechvělý se otočil k dívce zády a se skřípotem a vrzáním odcházel. Při každém kroku ocelovými prsty strhával z těla zbytky oděvu a plastické kůže. Všechno to padalo v útržcích na zem. Celou jeho cestu od Carol Ann značily cary a po sto krocích zůstala už jen nahá ocel, jako v den jeho stvoření. Prošel zahradou a vyšel na ulici. Myšlenky mu v hlavě vířily ve stále těsnějších kruzích.

Spustila se nekontrolovatelná zpětná vazba a brzy ovládla nejen mozek, ale i celé tělo. Nohy se pohybovaly rychleji, motory pracovaly usilovněji a v hrudi se jako šílená svíjela centrální mazací pumpa.

A najednou, s kovovým záupněm, rozhodil pažemi a zřít se tvář k zemi. Udeřil hlavou do schodů. Ostrá hrana granitového stupně mu pronikla tenkou skořápkou. Kov se dotkl kovu a zkrat celý ten komplex obvodů, který tvořil mozek, okamžitě vyřadil z činnosti.

Robot Filer 13B-445-K byl mrtev.

Tak každopádně zněla příští den diagnóza, vyhlášená mechanikem. Vlastně ne mrtvý, ale trvale poškozený; vhodný leda na náhradní díly. I když to kupodivu nebylo totéž, co tento mechanik řekl při prohlídce kovového těla.

Asistoval mu druhý mechanik. To on odšrouboval kryt a vytáhl z hradního koše prasklou mazací pumpu.

„V tom to vězí,“ prohlásil. „Vadná pumpa. Praskl píst a ustal přísun oleje do kolenních kloubů. Proto upadl a vyzkratoval se mu mozek.“

První mechanik si utřel hadrem zaolejované ruce a prohlédl si poškozenou pumpu. Pak přenesl pohled na díru, zející v hradním koši.

„Dalo by se vlastně říct, že mu puklo srdce.“

Oba se zasmáli a mechanik hodil pumpu do kouta na hromadu jiných zničených, špinavých a nikomu nepotřebných součástí.

Zbrkllost je vlastnost všech lidí. Když novopečený řidič postřehne, že jeho vozidlo vybočuje z přímého směru, pootočí volantem, aby je srovnal – jenže zatočí příliš. Auto záměří k opačné straně a celý proces se opakuje. Vozidlo pak kličkuje po silnici jako had, neustále usměřňované, ale nikdy ne správně.

Zbrkllost je charakteristická i pro lidské instituce. Období morální bezuzdnosti je následováno obdobím puritánské nelítostnosti.

Zbrkllost je také údělem strojů, a skrývá se za termíny jako neutlumená oscilace a negativní zpětná vazba.

Roboti jsou humanoidní stroje a je dost dobře možné, že mohou být stíženi stejnými poruchami. Individuálně je lze snadno odstranit. Robot s potížemi je zpozorován a opraven. Ale co dělat, pokud ta vada tkví v mechanismu – a všechny ty stroje mají stejnou poruchu? Je pak možné ji vůbec zpozorovat, tím méně opravit?

Roboti jsou už dobře zavedení v řízení společnosti a při uplatňování našich zákonů. Robot – úředník uloží pokutu a odešle provinilci předvolání. Robot – účetní zkontroluje daňové přiznání a odhalí rychlostí blesku malé chyby i větší nesrovnalosti. Robotovy oči a citlivé detektory zajistí bezpečnost našich věznic. Roboti – stroje na sčítání hlasů akceptují naši tajnou volbu a spočítají výsledky.

Je snad vyloučeno, že roboti budou přebírat stále víc a víc funkcí vlády a administrativy, až už jim nebude co předat – protože je budou mít všechny...?

VIDÍM TĚ

Soudce, v černém taláru a s dokonale tvarovanou vševědoucí chromovou lebkou, působil impozantně. Jeho hlas zněl jako burácení hromu; důrazně a pronikavě.

„Carle Tritte, soud shledal vaši vinu za prokázanou. Dvě stě osmnáctého dne roku 2423 jste záměrně a svévolně odcizil výplaty zaměstnanců firmy Marcrix Corporation v celkové výši tři sta osmnáct tisíc kreditů, s úmyslem ponechat si je pro vlastní obohacení. Rozsudek zní – dvacet let.“

Černé kladívko udeřilo s jemností bucharu a ten zvuk se odrazil v Carlově hlavě jako ozvěna. Dvacet let. Zbělalými prsty křečovitě svíral ocelovou přepážku v soudní síni a zíral do soudcových elektronických očí. Snad v nich zahlédl záblesk soucitu, nikoli však odpuštění. Rozsudek už byl zapsán v Centrální paměti. Nebylo odvolání.

Na přední straně soudcovy lavice se otevřel panel a objevilo se písmeno A, které se bezhlučně odsunulo stranou. Tři sta osmnáct tisíc kreditů, stále v původních výplatních sáčkích. Soudce na ně ukázal prstem, když je Carl pomalu bral do rukou.

„Zde jsou peníze, které jste ukradl – hleďte, ať jsou vráceny zákonným majitelům.“

Carl se vybelhal ze soudní síně, balíček si tiskl k hrudi, ponořen v těžké beznaději. Venku byla ulice zalitá zlatým slunečním svitem, ale on jej neviděl – deprese ho obklopila nejhlubší temnotou.

Svíralo se mu hrdlo a oči hořely. Kdyby nebyl dospělý pětadvacetiletý muž, snad by se rozbrečel. Ale pětadvacetiletý dospělý muž nebrečí. A tak jen několikrát těžce polkl.

Odsouzen na dvacet let – to nemůže být pravda. Proč zrovna já? Proč ze všech lidí na světě dostal právě on takový trest? Jeho dobře trénované svědomí ihned vypálilo odpověď. Protože jsi ukradl peníze. Zaplašil tuhle neradostnou myšlenku a klopýtal dál.

Slzy, kterým nedovolil vytrysknout, mu splynuly do hrdla. Zapomněl ve své mizérii, kde je, zafíkal a pak si odplivl.

Jakmile slina dopadla na neposkrvněný chodník, dvacet stop od něj ožila prázdná plechovka. Otočila se na skrytých kolečkách a nehlučně se blížila. Šokovaný hrůzou si Carl přitiskl ruku na ústa. Příliš pozdě chtěl zabránit něčemu, co už vykonal.

Vysunulo se pohyblivé rameno a rychle vyčistilo chodník. Nato si plechovka sedla do dřepu jako mechanický Budha, zatímco jí v nitru praskal reproduktor. Tenký kovový hlásek Carla oslovil.

„Carle Tritte, porušil jsi místní předpis číslo 14-668 pliváním na veřejném chodníku. Trest zní dva dny. Celkový trest tedy činí dvacet let a dva dny.“

Dva jiní chodci se zvědavě zastavili a s otevřenými ústy vyslechli rozsudek. Carl skoro slyšel jejich myšlenky. Odsouzenec. Jen si to představte! Trest vyšší než dvacet let! Cívěli na něj se směsicí obdivu a odporu.

Carl spěchal pryč, balíček neustále přitisknutý k hrudi, tvář zalitou ruměncem studu. Odsouzenec se na videu vždy zdá tak směšný. Jak se vrhali k zemi a vyváděli, když se jim nedařilo otevřít dveře.

Ted' už mu to tak směšné nepřípadalo.

Zbytek dne se vlekl v mlze sklíčenosti. Matně si uvědomoval svou návštěvu u Marcrix Corporation, kde byl vrátit ukradené peníze. Byli k němu milí a měli pochopení, a on upadl do rozpaků. Jenomže žádná laskavost na světě nemůže zrušit rozsudek.

Pak bloumal ulicemi až do úplného vyčerpání. Vtom uviděl bar. Jasné světlo se závojem kouře uvnitř se zdálo teplé a přívětivé. Opřel se do dveří a pak znovu, zatímco lidé v baru přestávali mluvit a otáčeli se, aby si ho přes sklo prohlédli. Tehdy si vzpomněl na rozsudek a pochopil, že tyhle dveře neotevře. Když se lidé uvnitř rozesmáli, utekl. Raději pryč bez dalšího trestu.

Když nakonec dorazil do bytu, vzlykal únavou a žalem. Dveře se otevřely jako nic a zabouchly se za ním. Konečně nalezl útočiště.

Dokud nespátl sbalená zavazadla. Čekala na něj.

Náhle ožilo Carlovo video. Nikdy si nevšiml, že by bylo řízeno Centrálou. Obrazovka zůstala temná, ale ozval se známý prázdný hlas Kontroly odsouzených.

„Oděv a osobní věci, vhodné pro odsouzence, ti byly vybrány. Tvoje nová adresa je na zavazadlech. Okamžitě tam odejdi.“

To už bylo příliš. Moc dobře věděl, že ani kamera, ani knihy, ani modely raket – ani stovky jiných věcí, které pro něho něco znamenaly – v zavazadlech nejsou. Rozběhl se do kuchyně, násilím otevřel vzdorující dveře. Pronásledoval ho hlas ze všudypřítomných reproduktorů.

„To, co děláš, je porušení zákona. Okamžitě s tím přestaň, nebo ti bude trest zvýšen.“

Slova pro něj nic neznamenala, neměl chuť je poslouchat. Horečnatě otevřel kredenc a sáhl dozadu po láhvi whisky. Láhev zmizela padacími dvířky, kterých si nikdy dřív nevšiml; provokativně ho strouhly přes prsty, když se zavíraly.

Nzechuceně se vlekl do chodby, pronásledovaný dotěrným hlasem oznamujícím, že mu byl trest zvýšen o pět dní – za pokus opatřit si alkoholické nápoje. Carlovi to bylo jedno.

Taxíky ani autobusy mu nezastavovaly a turniket v podzemce vyplivoval jeho minci jako něco zvlášť nechutného. Nakonec pěšky překlopýtal ty dlouhé bloky do nového bytu, umístěného v části města, o jejíž existenci neměl ani tušení.

Blok, ve kterém měl bydlet, byl záměrně zchátralý. Schválně rozbité chodníky a slabé osvětlení. Zaprášené pavučiny v každém rohu dodávaly vzhledu na zamýšlené ponurosti. Musel vylézt dvoje schody, jejichž každý stupeň vrzal jinou notu, než našel svůj pokoj. Bez rozsvícení hodil zavazadla na podlahu a potácel se tmou dál. Holení narazil do kovové postele a vděčně se do ní vrhl. Byl tak unavený, že okamžitě usnul.

Když se ráno probudil, neměl vůbec chuť otvírat oči. Snažil se přesvědčit sám sebe, že to byla jen noční můra a že teď už je zase dobře. Ale studený vzduch v pokoji a šedé světlo pronikající mu víčky říkaly něco jiného. S povzdechem se

rozloučil s fantazií a rozhlédl se po novém domově.

Byl čistý – a to bylo jediné, co se o něm dalo říct.

Nábytek sestával jen z lůžka, židle a vestavěné zásuvkové skříně. To všechno osvětlovala holá žárovka, visící ze stropu. Na protější stěně proti lůžku se nacházel velký kovový ukazatel kalendáře. Stálo tam: 20 let, 5 dní, 17 hodin, 25 minut. Právě když si ho prohlížel, ozvalo se hlasité cvaknutí a poslední číslice přeskočila na 24.

Carl byl příliš vyčerpaný událostmi předchozího dne. Závažnost jeho změny ho zcela udolala. Obrátil se napůl známeně na lůžku, ale vzápětí byl vyburcován hlasem hřmějícím ze zdi.

„Snídaně se podává v jídelně o patro níž. Máš deset minut.“ Ten známý hlas tentokrát vycházel z gigantického reproduktoru o průměru přibližně pět stop a postrádal veškerou plechovost. Carl poslechl bez rozmyšlení.

Jídlo bylo hnusné, ale vydatné. V jídelně byli další muži i ženy, všichni velmi zaujati jídlem. S úlekem si uvědomil, že také oni jsou odsouzení. Pak už si hleděl jen vlastního talíře a co nejrychleji se vrátil zpět do pokoje.

Sotva překročil práh, zaměřil se na něj – objektiv kamery, umístěné nad reproduktorem. Sledovala každý jeho krok jako namířená zbraň. Stejně jako reproduktor i kamera byla největší, jakou kdy viděl; otočná chromová trubice a na konci skleněné oko zvíci pěsti. Odsouzenec je sice sám, ale nikdy nemá soukromí.

Bez jakéhokoli upozornění reproduktor zařval, až sebou Carl nervózně trhl.

„Tvoje nové zaměstnání začíná dnes v 18.00, tady je adresa.“

Z otvoru pod kalendářem vylétla kartička a dopadla na zem. Carl ji zvedl. Adresa mu nic neříkala.

Momentálně neměl nic na práci a zůstala mu spousta hodin času. Postel stála lákavě blízko, a tak se do ní vrhl.

Proč jen ukradl ty zatracené prachy? Odpověď znal. Protože chtěl věci, které by si nikdy nemohl z platu telefonního technika dovolit. Vypadalo to tak lákavě a jednoduše. Proklínal náhodu, která ho k tomu přivedla. Ta vzpomínka ho stále mučila.

Jednalo se o rutinní připojení telefonních linek v rozsáhlé administrativní budově.

Když tu byl poprvé, byl sám, protože dokud nebude hotová přípravná prohlídka, nepotřebuje k tomu roboty. Samotný rozvod telefonních spojů byl v servisní chodbě, běžící rovnoběžně s hlavní halou. Univerzálním klíčem si otevřel nenápadné dveře a rozsvítil světlo. Změř drátů a spojovacích skříní pokrývala celou stěnu, vedly z ní kabely, které se ztrácely kdesi v chodbě. Carl si rozložil schéma zapojení drátů a pustil se do práce. Protější zeď se mu zdála ideální pro umístění nové krabice, a tak k ní přistoupil a zaklepal na ni, aby se přesvědčil, zda unese těžké šrouby. Byla dutá.

Carlovou první reakcí bylo znechucení. Práce bude dvakrát namáhavější, protože linky se musí rozdělit. Pak ho ale přepadla zvědavost, proč tu ta zeď vlastně je. Při bližší obhlídce si všiml, že je to jen panel, vyrobený z dílů zapadajících do sebe. Vzal šroubovák a odklopil jeden díl a spatřil něco, co vypadalo jako ocelová mříž nesoucí kovové desky. Netušil, k čemu by to mohlo sloužit, a ani nevěnoval pozornost tomu, že se v něm usídlilo zvědavé pokušení. Vrátil díl zpět na místo a pokračoval v práci. O pár hodin později pohlédl na hodinky a usoudil, že je čas k jídlu.

První věc, kterou uviděl, když vstoupil do haly, byl bankovní vozík.

Nemohl si pomoci, ale šel kolem co nejbliž, a všiml si dvou policistů, jak berou z vozíku tlusté obálky a vkládají je do řady uzamykatelných schránek zasazených do zdi. Po jedné obálce do jedné schránky, pak zaklapnutí silných dveří zpečetilo bezpečnost. Kromě chvilkového bodnutí při pohledu na všechny ty peníze Carl nereagoval nijak.

Teprve když se vracel z oběda, náhle se zarazil; teď mu to došlo. Na okamžik zaváhal a pak šel dál. Nikdo si ho nevšiml. Když vcházel do chodby, znovu se pokradmu podíval na poslíčka, který otvíral jednu ze schránek. Zavřel za sebou dveře a očima si ověřil relativní polohu stěny, aby zjistil, že se nemýlí.

Přemýšlel, zda kovové desky v mříži tvoří skutečně zadní stěny schránek. Ty přepečlivě zapečetěné schránky v hale nejsou nikterak střeženy z opačné strany, vedoucí do servisní chodby.

Okamžitě pochopil, že teď se nesmí do ničeho pouštět; nesmí vzbudit ani náznak podezření. Přesto zajistil, že roboti vstoupili opačnou stranou servisní chodby, která ústí do opuštěné chodby v zadní části budovy, kde udělal opatrnou prohlídku haly. Carl se dokonce snažil na šest měsíců na schránky zapomenout.

Teprve pak začal osnovat plány. Náhodná příležitostná pozorování mu poskytla všechna potřebná fakta. Skřínky obsahují výplaty řady velkých společností, sídlících v budově. Bankovní stráž je sem ukládala každý pátek v poledne. Žádný výplatní sáček nebyl vybírán dřív než v jednu po poledni. Carl si všiml, kam bývá ukládán nejsilnější sáček, a přizpůsobil tomu svůj plán.

Všechno šlo jako na drátkách. V pátek deset minut před dvanáctou ukončil rozdělanou práci a odešel. Odnášel si s sebou tašku s náradím. Přesně o deset minut později vstupoval zadními dveřmi servisní chodby, aniž byl spatřen. Na rukou měl transparentní, téměř neviditelné rukavice. Ve 12:10 odsunul panel a ostří dlouhého šroubováku přitlačil na zadní stěnu vybrané schránky; rukojeť šroubováku si opřel o kost před uchem. Neozývaly se žádné zvuky zavíraných schránek; už skončili a odešli.

Úzký plamen miniautogenu prokousl ocelovou destičku jako měkký sýr. Vyřízl ve schránce kruh a vyňal obálku. Vyklepal doutnající kousíček z obálky s penězi, tu vložil do jiné, kterou vytáhl z tašky a která nesla jeho adresu a měla i známku. Minutu po opuštění budovy ji hodil do poštovní schránky a bude bohatý.

Opatrně a pečlivě po sobě uklidil náradí a společně s obálkou je vložil do tašky. Přesně ve 12:35 opouštěl zadní dveře servisní chodby a zamkl za sebou. Chodba byla stále prázdná, a tak využil chvilky a náradím z kapsy si vypáčením otevřel dveře ven. Klíče od těchto dveří má spousta lidí, ale neškodí trochu rozšířit okruh pravděpodobných pachatelů.

Carl si téměř pohvizdoval, když vykročil na ulici.

A v tom okamžiku mu na rameno dopadla ruka strážce veřejného pořádku.

„Jste zatčen pro krádež,“ oznámil mu chladným hlasem.

Sok ho zastavil a skoro si přál, aby se mu zastavilo i srdce. Nikdy si nepomyslel, že ho chytí, a už vůbec ne za takových okolností. Strach a stud ho ochromil, když ho policista odváděl k čekajícímu autu. Dav užasle přihlížel.

Když byla v průběhu procesu zveřejněna dokumentace žaloby, pochopil, poněkud pozdě, kde vězela chyba. Celá budova byla vybavena protipožárními čidly, a stejně tak i servisní chodba. Plamen jeho autogenu aktivoval hlásič poplachu a službukonající pozorovatel v hasičské centrále se podíval prostřednictvím kamery zabudované v tunelu. Očekával, že uvidí zkrat, a zatím byl velmi překvapený, když spatřil Carla, jak právě vytahuje peníze. Přesto mu překvapení nezabránilo uvědomit policii. Carl měl smůlu.

Tyto nepříjemné myšlenky přetrhla další zpráva z reproduktoru.

„Je 17:30. Čas vypravit se do práce.“

Carl se otráveně obul, popadl adresu a vyrazil za novou prací. Cesta mu zabrala téměř půl hodiny. Ani se moc nedivil, když se z udané adresy vyklubalo oddělení likvidace odpadu.

„To zmákněš rychle,“ oznámil mu postarší utahaný nadřízený. „Jen si projdi tenhle seznam a dobře si ho zapamatuj. Tvůj auták tu bude za moment.“

Seznam tvořil objemný svazek listů – soupis všech druhů odpadových materiálů. Zřejmě všechno na světě, co lze vyhodit do smetí, bylo zaneseno v této knize. A každá položka byla následována klíčovým číslem, od jedné do třinácti. Určitě mají nějaký význam. Zatímco Carl přemýšlel, co znamenají, rozlehl se řev motoru. Obrovský robotem řízený nákladák předjel k rampě a kousek od nich zastavil.

„Vodpadák,“ informoval ho šéf unaveně, „je celej tvůj.“

Carl věděl o existenci popelářských vozů, ale samozřejmě žádný nikdy neviděl. Byl to mohutný blýskavý dvacetimetrový válec. S řidičem-robotem, zabudovaným do kabiny. Třicet jiných robotů stálo na stupátkách po celé délce vozu. Nadřízený odvedl Carla k zadní části auta a ukázal na zívající chřtán násypky na odpadky.

„Roboti rozebírají vodpadky a smetí a nakládají to sem,“ sděloval nadřízený, „pak zmáčkneš jedno z těchhle třinácti označených tlačítek a tím určíš, do který násypky z třinácti uvnitř nákladáku patří. Jsou to jen naprogramované roboti a to ještě ne zrovna chytře, ale k tomuhle třídění to stačí. Vobčas se ale stane, že se zmejlješ. No, a pak zasáhneš ty a chybu napraviš.“

Špinavý prst teď mířil na prosklenou kabinu, která vystupovala ze zádi nákladáku. Uvnitř stálo polstrované sedadlo a pult s třinácti tlačítky.

„Budeš si tam hovět jako prase v žitě, abych tak řekl,“ kdykoli připravený k akci. Když robot není schopný rozpoznat nebo určit smetí, vodloží ten kousek do koše před tvým voknem. Dobře si ho prohlídneš, když si nebudeš jistý, mrkneš do seznamu a stiskneš to správné tlačítko. Možná to zní složitě, ale ty to zmákněš.“

„No, zní to komplikovaně,“ souhlasil Carl, když s divným pocitem lezl nahoru do kabiny, „ale já to zkusím zvládnout.“

Váha jeho těla při usednutí na sedadlo zmáčkla skryté tlačítko a nákladák vyrazil. Carl se nešťastně mračil na silnici, pomalu ubíhající pod koly, jak tak seděl ve své průhledné kukani a vjížděl do tmy.

Byla to nepředstavitelná nuda. Popelářský vůz jel po předem naprogramované trase spícím městem. Potkali ještě pár stejných vozů, které se v tuto noční hodinu ploužily ulicemi, a všechny byly řízeny roboty. Carl za celou dobu nespátřil jedinou lidskou bytost. Byl šťastný jako blecha. Lidská blecha kroužící nitrem složitého stroje města. Každých pár minut zastavovali, roboti odkodrcali a vraceli se s nákladem. Vysypali kontejnery, naskočili zpět na stupátka a vůz pokračoval dál.

Teprve asi po hodině měl Carl první příležitost zapracovat. Robot se náhle zarazil, protočila se mu kolečka, a pak hodil do Carlova koše zdechlou kočku. Carl na ni zděšeně civěl. Kočka na něj zírala širokýma nevidoucima očima, tlamičku odporně zkřivenou. Byla to první mrtvola, kterou kdy viděl. Na nebohé zvíře muselo spadnout něco těžkého, protože mělo tělo tenké jako papír. Silou vůle odtrhl zrak od mrtvolky a trhanými pohyby zalistroval v knize.

Kabely... Kbelíky... Kočky (zdechlé)... Tahle je velmi zdechlá. A, tady je číslo násypky. Devět. Jedna násypka pro jeden život. Po devátém životě – devátá násypka. No, zrovna moc vtipné to nebylo. Stiskl tlačítko označené číslem devět a kočka zmizela z dohledu s posledním mávnutím tlapy. Potlačil náhlé nutkání taky jí zamávat.

Bylo to jediné rozptýlení na jinak strašně nudné cestě. Hodiny se nekonečně vlekly a jeho koš pořád zel prázdnotou. Vůz popojel a zastavil. Popojel a zastavil. Byl unavený a jednotvárný pohyb ho ukoľebával. Opatrně si položil hlavu na seznam odpadu, oči se mu zavřely.

„Spánek je při práci zakázán. Tohle je první varování.“

Známý hlas mu nenávisťně zahulákal nad hlavou, až sebou úlekem trhl. Nevšiml si, že má kameru i reproduktor na dveřích. Dokonce i tady při tom nekonečném popojíždění ho sledují. Hořký vztek mu po zbytek cesty nedovolil usnout.

Dny přicházely a mýjely v šedivé jednotvárnosti; velký kalendář na zdi jeho místnosti odtikával jeden za druhým. Ale ne dost rychle. Nyní ukazoval 19 let, 322 dní, 8 hodin, 16 minut. Ne dost rychle. Nic jiného ho nezajímalo. Jako odsouzenec měl jen málo možností, jak si krátit volný čas. Všechny formy zábavy mu byly odeprény. Mohl získat přístup – bočními dveřmi – jen do určité sekce knihovny. Po jedné bezvýsledné návštěvě, kdy listoval inspirativními texty a morálními historkami, už víckrát nepřišel.

Každou noc chodil do práce. Po návratu spal co nejdéle. Pak jen tak ležel na posteli, kouřil svůj skromný přiděl cigaret a naslouchal odtikávání vteřin trestu.

Pomyšlení, že má tímto způsobem vegetovat dvacet let, ho přivádělo k šílenství.

To bylo před nehodou. Ta totiž všechno změnila.

Noc jako každá jiná. Popelářský vůz zastavil v průmyslové zóně a roboti se vydali pro svůj náklad. Nedaleko stála nákladní cisterna, čerpala ohebnou hadicí něco tekutého. Carl jí věnoval pozornost jen proto, že v kabině řidiče seděl

člověk. To znamenalo, že se jedná o nebezpečný náklad, neboť roboti měli podle zákona zákaz manipulace s tímto druhem nákladu. Bezděky si všiml, že řidič otvírá dveře a vystupuje; v půli pohybu se však zastavil a natáhl se zpět do kabiny pro něco, co tam zapomněl.

Na okamžik se přitom letmo dotkl startovacího tlačítka. A protože vůz měl zařazenou rychlost, poskočil o několik stop vpřed.

Muž se ihned odtáhl – bohužel pozdě.

Pohyb stačil k tomu, aby se nosné rameno ohnulo – hadice příliš napnula – a v místě připojení k cisterně se odlomila. Hadice sebou smýkla a než se stačil uzavřít bezpečnostní ventil, ztropila sprškou nazelenalé tekutiny cisternu i kabinu.

Všechno bylo dílem okamžiku. Řidič se otočil a hrůzou rozšířenýma očima zíral na tekutinu stékající po kapotě.

Nepatrně se vypařovala.

S temným zahučením tekutina vzplála a celý předek vozu se zahálil do plamenů, přes něž nebyl řidič vůbec vidět.

Před odsouzením Carl hodně pracoval s roboty a věděl, jak je přinutit k poslušnosti. Vyskočil ze své kabinky, uhořel prvního robota do ramene a vykřikl příkaz. Robot upustil kontejner a plnou rychlostí se vrhl do plamenů.

Důležitější než záchrana řidiče bylo v téhle chvíli uzavřít otevřený poklop nahoře na cisterně. Pokud plameny dosáhnou až tam, hrozí exploze s gejiřem hořící kapaliny.

Robot obklopený ohněm vylezl po žebříku na cisternu a hořící rukou uzavřel víko otvoru. Potom začal sestupovat plameny zpátky dolů, náhle se však zastavil – oheň zasáhl řídící obvody.

Chvíli se trásl, jako člověk přemožený bolestí, potom zkolaboval. Zcela zničený.

Tou dobou Carl běžel k hořící cisterně a vedl s sebou dva další roboty. Kabina už plála zvenčí i uvnitř. Ozýval se odtamtud srdcervoucí řev. Podle Carlových příkazů jeden robot vylomil dveře kabiny a druhý se vnořil dovnitř. Chránil mužovo tělo svým vlastním. Vytahoval řidiče ven. Oheň mu změnil nohy v beztvárovou hmotu a oděv na něm plápolal. Carl utloukal oheň holýma rukama, jakmile robot řidiče zcela vyprostil.

V okamžiku, kdy se rozpoutal oheň, spustil automatický alarm. Hasičské a záchranné týmy vtrhly na scénu. Carl právě hasil poslední plameny na těle bezvědomého muže, když dorazily. Záplava pěny rázem zlikvidovala oheň. Ambulance s jekem zabrzdila a vyskočili z ní dva roboti s nosítky. Následoval je člověk, lékař. Jediným pohledem na popáleného řidiče zhodnotil situaci a hvízdal.

„Fakticky upečený!“

Vyhrabal z nosítek tlakovou nádobku a nastříkal rosolovitou hmotu na řidičovy nohy. Mezitím druhý robot popadl otevřenou lékárníčku a zdvořile ji doktorovi nabídl. Ten vytáhl injekční stříkačku a dal muži injekci. Všechno probíhalo bleskově a přesně.

Jakmile byla nosítka s popáleným mužem naložena, ambulance vystartovala. Doktor informoval rádiem nemocnici o přijíždějícím pacientovi. Teprve pak obrátil pozornost na Carla.

„Ukaž mi ty ruce,“ požádal ho.

Všechno se to seběhlo tak rychle, že si Carl ani nevšiml vlastních spálenin. Teprve teď pohlédl na své ruce a ucítil ostrou bolest. Zbledl a zavrával.

„To bude dobrý,“ uklidňoval ho doktor a pomáhal mu usednout na zem. „Není to tak zlý, jak to vypadá. Za pár dní budeš mít zase novou kůži.“

Zatímco s ním rozmlouval, ošetřoval mu ruce. Následovalo bodnutí jehly do ramene a bolest se zmenšila.

Injekce mu poněkud zamlžila vědomí. Jen matně si vzpomínal na jízdu policejním vozem do nemocnice a na příjemnou chladivost lůžka. Pak asi dostal ještě jednu injekci, protože si nic dalšího nepamatoval a probral se až ráno.

Ten týden v nemocnici byl pro Carla jako dovolená. Buď si personál nevšiml, že je trestanec, nebo to zde nehrálo žádnou roli. Dostávalo se mu stejné péče jako ostatním pacientům. Zatímco odpočíval v luxusu měkké postele a vybraných jídel, růstový transplantát mu pokrýval ruce a předloktí novou kůží. Tytéž léky, které tišily bolest, také zaháněly myšlenky na návrat do vnějšího světa. Navíc ho potěšila zpráva, že se podařilo popáleného řidiče zachránit.

Osmého dne ráno si dermatolog prohlédl novou kůži a usmál se. „Dobře se hojíme, Tritte,“ pochvaloval si.

„Vypadá to, že nás dnes opustíte. Příkazal jsem sepsat propouštěcí zprávu a přinést vaše oblečení.“

Staré napětí mu sevřelo žaludek při pomýšlení, co ho čeká venku. A zvláště teď, když byl pár dní pryč, to bude tvrdé. Nedalo se nic dělat. Oblékal se co nejpomaleji, protahoval zbývající čas volnosti co nejvíce.

Když mířil k východu, jedna sestra na něj zamávala. „Skarvy by vás rád viděl – je tady.“

Skarvy. Tak se jmenuje řidič cisterny. Carl ji následoval do místnosti, kde seděl na lůžku mohutný muž. Něco na jeho vzhledu vypadalo divně, dokud si Carl neuvědomil, že má amputované nohy.

„Uřízli mi obě. Kousek pod kyčelními klouby,“ informoval ho Skarvy, když si všiml jeho pohledu. „Ale není čeho litovat. Pěstují regenerační štěp a oznámili mi, že za rok budu mít nohy stejně dobré jako dřív. Budou mi slušet. Pořád lepší, než zůstat v autě a usmážit se.“ Náhle se pozvedl na lůžku, ve tváři napjatý výraz.

„Ukazovali mi film z Hasičské centrály, který natočila čidla na místě nehody. Viděl jsem všechno. Málem jsem omdlel, když jsem viděl, jak vypadám potom, co jste mě vytáhl.“ Napřáhl ruku a potřásl Carlovou. „Chtěl jsem poděkovat za to, co jste pro mě udělal. A teď mám šanci.“ Carl se zmohl jen na přihloupělý úsměv.

„Chci vám stisknout ruku,“ řekl Skarvy. „I přestože jste trestanec.“

Carl vyprostil ruku a odešel. Neschopný slova. Ten poslední týden byl jako sen. Bláhový sen. Vždyť je pořád odsouzený a ještě mnoho let bude. Vyděděnec společnosti, kterou nikdy neopustil.

Jakmile otevřel dveře svého šedivého pokoje, ten dobře známý hlas zaburácel z reproduktoru.

„Carle Tritte. Opustil jsi na sedm dní přidělenou práci, k tomu ještě jeden neúplný den, kdy jsi pracoval jen částečně. Normálně by ti neměly být započteny, ale vzhledem k neobvyklé náhodě budou považovány za odpracované.“ Na potvrzení těchto slov se kalendář energeticky rozklapal.

„Pěkně děkuju,“ zavrčel Carl a vrhl se otráveně na lůžko. Monotónní hlas pokračoval, přerušení ignoroval.

„Navíc ti bude udělena odměna. Shodně s předpisem o snižování trestů je tvůj akt osobní odvahy, to, že jsi riskoval vlastní život, abys zachránil člověka, uznán za společensky prospěšný čin a také tak ohodnocen. Odměnou je zkrácení celkové výměry trestu o tři roky.“

Carl byl na nohou a nevěřicně zíral na reproduktor. Co to má být za trik?

Ke svému obrovskému údivu spatřil, jak na kalendáři přeskakují čísla roků. 18... 17... 16... Klapání ustalo.

A šmytec. Trest snížen o tři roky. To přece není možné – i když čísla tvrdí opak.

„Kontrola trestů!“ vykřikl. „Hej! Poslouchej! Co se to tu děje? Jak může být z takového důvodu snížen trest? Nikdy jsem o ničem podobném neslyšel.“

„Snižování trestů není dáváno veřejnosti na vědomí,“ informoval ho reproduktor. „Mohlo by to lákat lidi k porušování zákona. Dokud jim hrozí dlouhý trest, drží se v uspokojivých mezích. Běžným odsouzcům nenáleží informace o snížení trestu před uplynutím prvního roku výkonu trestu. V tvém případě je to ale jinak, protože jsi byl zkrácením odměněn ještě před koncem řečeného roku.“

„Jak bych se mohl o snižování trestu dozvědět něco víc?“ zeptal se Carl dychtivě.

V reproduktoru to na okamžik zabzučelo, pak se zapraskáním pokračoval: „Tvůj právní poradce je pan Prisbi. On ti může poskytnout bližší informace. Máš s ním sjednanou schůzku na zítřek ve 13:00 hodin. Zde je adresa.“

Stroj cvakl a vyplivl kartičku. Tentokrát chytil kartičku, ještě než stačila dopadnout na zem. Držel ji opatrně, téměř s láskou. Tři roky minus a zítra se dozví, jak zařídít další snížení trestu.

Samozřejmě se objevil příliš brzy – téměř celou hodinu před stanoveným termínem. Robot-sekretář ho nechal sedět v předpokojí až do poslední minuty. Když se dveře s cvaknutím konečně otevřely, málem do nich vskočil. Snažil se kráčet pomalu, když vstupoval do dveří.

Poradce Prisbi vypadal jako marinovaná ryba, zirájící dnem sklenice. Byl zavalitý, s mrtvolně bílou pletí, a neforemné rysy měl roztekklé jako vosk, ale z tuku. Jeho oči byly zvětšené zornice, které bez mrkání zíraly brýlemi téměř tak silnými, jak byly široké. Ve světě, kde jsou naprostou samozřejmostí kontaktní čočky, působil dojmem, že jeho zrak je na tom tak špatně, že by mu stejně asi žádné nepomohly. Místo toho nosil mohutně orámované, prastaré brýle, které mu nejistě seděly na nateklém nose.

Prisbi se neusmál ani nepromluvil, jen upřeně sledoval Carlův pochod dlouhou místností. Na okamžik mu připadal jako nenáviděná všudypřítomná videokamera, ale ten nápad zaplašil.

„Jmenuji se...“ začal Carl.

„Vím, Tritt,“ zavrčel Prisbi. Hlas se zdál příliš hrubý na to, aby vycházel z těch měkkých rtů. „Teď si sedni na židli – sem.“ Ukázal perem na těžkou kovovou židli na opačné straně stolu.

Carl usedl a okamžitě byl oslněn silným kuzelem světla, který ho udeřil přímo do očí. Pokusil se odtáhnout si židli stranou, ale zjistil, že je připevněná k podlaze. A tak jen seděl a čekal, až Prisbi sám spustí.

Prisbi konečně zaměřil svůj skleněný pohled na svazek papírů, který zvedl ze stolu. Celou minutu jím listoval, než promluvil.

„Velmi zvláštní záznam, Tritte,“ vychrčel nakonec. „Nemohu říci, že by se mi líbil. Nevím ani, proč ti Kontrola povolila styk se mnou. Ale když jsi už tady – řekni mi proč.“

Carl se pokusil o úsměv.

„Přece vidíte, byl jsem odměněn zkrácením trestu o tři roky. Dosud nikdy jsem neslyšel o existenci takové možnosti. Kontrola mě sem poslala s tím, že mi podáte víc informací.“

„Ztráta času,“ konstatoval Prisbi, papíry přitom upustil na stůl. „Pro tebe nepřichází v úvahu zkrácení trestu před uplynutím prvního roku. Máš před sebou ještě deset měsíců. Přijď potom a já ti to vysvětlím. Můžeš odejít.“

Carl se ani nehnul. Jen sevřel pěsti v zoufalé snaze ovládnout se. Zamžoural proti světlu do Prisbiho chladné tváře.

„Jenže, jak vidíte, mně už trest byl snížen. Možná právě proto mě Kontrola poslala k...“

„Nezkoušej mě učit zákony,“ zavrčel Prisbi chladně. „Od toho jsem tu já. Dobrá, vysvětlím ti to. I když to teď ještě nemá ani nejmenší význam. Jakmile ukončíš první rok trestu – skutečný rok určené práce – můžeš se ucházet o snížení trestu. Můžeš vykonávat práce, které přinášejí časové výhody. Například nebezpečné práce, třeba při opravě satelitů, kdy jsou ti za jeden den práce odečítány z trestu dny dva. Jsou i jiné práce. V jaderné energetice, kde můžeš dojít až ke třem dnům, to jsou ale vzácné případy. Tímhle způsobem může trestanec pomoci nejen sám sobě; získává společenské povědomí a pomáhá tím současně i společnosti. To se tě ale stejně zatím netýká.“

„Proč ne?“ Carl teď stál a bušil do stolu svými dosud citlivými rukama. „Proč musím celý rok vykonávat to idiotsky nesmyslné zaměstnání? Je to úplně k ničemu, leda k mučení, nic to nikomu nepřináší. To, co dělám celou noc já, může zvládnout robot během tří vteřin po návratu popelářského vozu. Tomu říkáte získávání společenského povědomí? Ponižující nudná práce má snad...“

„Sedni si, Tritte,“ vykřikl Prisbi vysokým skřehotavým hlasem. „Zapomněls, kde jsi? Nebo kdo jsem já? Říkám ti, co máš dělat. Neodpovídej mi jinak než ano, pane nebo ne, pane. Nejprve musíš ukončit první rok práce, pak se sem můžeš vrátit. Tak zní předpis.“

„Mýlíš se,“ křikl Carl. „Půjdu k tvému nadřízenému. Nemůžeš přece rozhodovat o mém osudu podle své nálady!“

Prisbi rovněž vstal, s tváří zkřivenou grimasou úlisného úsměvu. Zařval na Carla:

„Není kam jít – já tu mám poslední slovo! Slyšíš? Říkám ti, co máš dělat. Říkám-li ti ‚pracuj‘ – tak budeš pracovat. Pochybuješ o tom? Nevěříš, že to mohu zařídít?“ Na bledých rtech se mu objevila bublina pění. „Řeknu, že jsi na mě křičel a urážel mě a ohrožoval, a záznam mi dá za pravdu.“

Prisbi šmátral po stole, až našel mikrofon. Třesoucí se rukou jej zvedl k ústům a zmáčkl tlačítko.

„Zde je právní poradce Prisbi. Za nevhodné chování k právnímu poradci navrhuji zvýšit Carlu Trittovi trest o jeden týden.“

Odpověď přišla okamžitě. Kontrola odsouzených promluvila reproduktorem na zdi svým obvyklým tónem. „Rozsudek schválen. Carle Tritte, bylo ti přidáno sedm dní k trestu, který nyní činí šestnáct let...“

Hlas nepřestával mlít, ale Carl neposlouchal. Před očima měl rudo. Jediná věc, kterou si uvědomoval, byla ta těstovitě bílá tvář poradce Prisbiho.

„Ty... to jsi neměl dělat,“ vymáčkl ze sebe konečně. „Nemůžeš mi to přece dělat horší, když mi máš pomáhat.“ Najednou pochopil. „Ale ty mi nechceš pomoci, že? Rád vystupuješ před trestanci v roli Boha a pohráváš si s jejich životy...“

Byl přerušen Prisbiho opětovným hulákáním do mikrofonu... úmyslná urážka... doporučuji zvýšit trest Carla Tritta o jeden měsíc...

Carl slyšel, co odpovídal ten druhý hlas, ale už ho to nezajímalo. Snažil se jim vyhovět, ale děle už nemohl. Nenáviděl celý systém, lidi, co ho vymysleli, stroje, co ho uváděly v život. A nejvíc nenáviděl tohoto muže, který ztělesňoval celý tenhle prohnitý chliv. Nakonec by měl, po všem tom snažení, skončit v ruce tohoto odporného sadisty. Takhle už to dál nejde.

„Sundej si brýle,“ přikázal mu tichým hlasem.

„Co... cože?“

Prisbi konečně přestal vrískat do mikrofonu a ztěžka oddychoval.

„Už nic,“ odpověděl Carl, pomalu se natáhl přes stůl. „Udělám to za tebe.“ Stáhl mu brýle z nosu a opatrně je uložil na stůl. Teprve teď si Prisbi uvědomil, co se děje. „Ne“ bylo vše, co stačil říct, v prudkém poryvu dechu.

Carlova pěst přistála na těch nenáviděných rtech, rozbila je, vyrazila zuby za nimi a vrhla muže přes křeslo na zem. Nová jemná kůže na Carlově ruce byla natržená a z prstů mu kapala krev. Nevnímal to. Stál nad svíjející se a nařikající hmotou na podlaze a smál se. Pak opustil místnost, otfásaje se smíchy.

Robot-sekretář k němu obrátil chladnou odsuzující tvář, sklo a ocel, a něco říkal. Stále rozesmátý Carl popadl těžkou stojací lampu a roztrhl jí tu típytivou tvář. Pevně sevřel lampu a vykročil do haly.

Cosí v jeho nitru se třáslo zděšením, cože to provedl, ale byla to jen velmi malá část jeho mysli. A tenhle slabý hlásek byl vzápětí odplaven horkou vlnou uspokojení, která ho prostoupila. Porušil zákony – tentokrát všechny ty zákony. Unikl z klece, která ho věznila celý život.

Zatímco sjížděl výtahem, záchvat smíchu ho konečně přešel. Uklidněně si otřel pot z tváře. Tenký hlásek mu zapraskal u ucha.

„Carle Tritte, dopustil ses zločinu násilí a tvůj trest byl tímto zvýšen o...“

„Kde jsi?“ zavolal. „Neschovávej se a nešeptej mi do ucha. Vylez!“ Přiblížil se ke stěně a pozorně hledal, dokud neobjevil sklo objektivu.

„Vidíš mě, jo?“ zařval na objektiv. „Fajn, já tebe taky!“ Rozmáchl se lampou a čočku rozbil. Další úder pronikl tenkým kovem a odhalil reproduktor. Hlas odumřel s bolestným zakdákáním.

Lidé se mu na ulici spěšně vyhýbali, ale on si jich nevšímal. Byli svým způsobem pouze obětmi. Jeho cílem byl jiný protivník. Všechny objektivы a reproduktory, které na své cestě potkal, proměňoval v trosky. Jeho průchod značili také ztuhlí a zničení roboti.

Dokonale si uvědomoval, že ho nakonec chytí. Ale moc se tím nezabýval. Pro tuhle chvíli žil celý život. Nezapěl bojovou píseň, stejně žádnou neznal. Ale přece si na jednu poněkud přisprostlou vzpomněl, ještě ze školních let. Hulákal ji ze všech sil a na skvělém městském pořádku za sebou zanechával stopy zkázy.

Reproduktory nepřestávaly na Carla mluvit ani na chvíli a on je nacházel a umlčoval. Po každém takovém zásahu mu byl trest zvýšen.

„... činí celkem dvě stě dvanáct let, devatenáct dní a...“ Hlas ztlchl, protože jakési kontrolní zařízení zjistilo, že to, co říká, je evidentní nesmysl. Carl vyjel pohyblivou rampou k nákladní plošině. Přikrčil se a čekal, až se hlas znovu ozve, aby ho mohl najít a zneškodnit. V reproduktoru to zapraskalo a Carl se dal do hledání.

„Carle Tritte, tvůj trest je vyšší, než pravděpodobná délka tvého života a proto...“

„Vždy musí být nějaké, a proto,“ zakřičel Carl zpět. „Teď už to vím. Tak kdepak jsi? Dostanu tě!“ Stroj si mlel pořád svou.

„... je v takovém případě nutný soud. Policie je nyní na cestě k tobě. Jsi povinen je následovat, jinak... GLILRK...“ Úder stojací lampou byl přesný.

„Pošlete je,“ zařval Carl ke zprohýbanému plechu a trčícím drátům. „Postarám se i o ně.“

Konec se dal samozřejmě předvídat. Sledovaný všudypřítomnými očima Centrály neměl žádnou šanci. Oddíl policistů ho na nákladní plošině obklíčil. Dva z nich stačil uvést do nepoužitelného stavu, než se jim podařilo dát mu uspávací injekci.

Stejná soudní síň, tentýž soudce. Jen tentokrát byli navíc přítomni dva svalnatí muži, střežící Carla. Nevypadal, že by potřeboval takový doprovod. Sklesle se opíral o přepážku. Bílé obvazy zakrývaly četné škrábance a zranění.

Náhle zabzučení přicházející od robota-soudce dávalo tušit, že právě ožil. „Prosím o klid v soudní síni,“ požádal, jednou udeřil kládívkem a položil je zpět na místo. „Carle Tritte, soud shledává vaši vinu...“

„Cože, už zase? Nenudí tě opakovat pořád to samé?“ zeptal se Carl.

„Při vynášení rozsudku mlčte,“ řekl soudce hlasitě a doprovodil to dalším úderem kládívka. „Byl jste obviněn z tolika zločinů, že odpykání celého trestu není možné. Proto jste odsouzen k trestu Smrti Osobnosti. Psychochirurgie vám vymaže z mozku všechny stopy dosavadní osobnosti tak, že budete vlastně mrtvý, mrtvý, mrtvý.“

„To ne,“ zakvílel Carl, naklonil se dopředu, natáhl prosebně ruce k soudci. „Cokoliv, jen tohle ne.“

Nikdo ze strážců nestačil zareagovat; Carlovo úpění se změnilo v hlasitý smích – popadl soudcovu kladívko. Otočil se a zaútočil jím na překvapené strážce. Jeden upadl okamžitě, když ho kladívkem zasáhl za ucho. Druhý se snažil vytáhnout zbraň – vzápětí se skácel přes ochablé tělo prvního muže.

„Teď, soudče,“ zvolal Carl s uspokojením, „mám kladívko já a dívej se, co já udělám!“ protáhl se kolem okraje lavice a jedním úderem změnil soudcovu hladkou kovovou hlavu v zkroucenou ruinu. Soudce, zcela závislý na mašinérii centra Kontroly, se vůbec nepokusil o sebeobranu.

V hale se ozval zvuk běžících nohou a někdo se opřel do dveří. Carl neměl žádný plán. Chtěl jenom zůstat volný a ničit, dokud v něm plane oheň vzpoury. Byly tu jen jediné dveře ze soudní síně. Rychle se rozhlédl kolem sebe. Jeho oči technika náhle postřehly přístupovou desku ve stěně za soudcovými zády. Otočil klikou a kopnutím ji otevřel.

Videokamera ho pozorovala z rohu soudní síně, ale zničit ji nemělo žádný význam. I tak za ním stroje polezou všude. Jediné, co mu v této chvíli zbývalo, bylo pokusit se zmizet pronásledovatelům. Protáhl se dvířky právě v okamžiku, kdy do soudní síně vnikli dva roboti.

„Carle Tritte, okamžitě se vzdej! Další odpor je... je... Carle... carl... ca...“

Poslouchal jejich skomírající hlasy přes tenký plech dveří a nechápal, co se vlastně stalo. Sice riskoval, ale přesto se podíval. Oba roboti se zastavili a zmateně se otáčeli. V reproduktorech jim praskalo, ale neříkali nic. Po chvíli bezděčné pohyby ustaly. Otočili se, zvedli omráčené strážce a odešli. Dveře se za nimi zavřely. Carlovi to připadalo velmi zvláštní. Díval se ještě chvíli, až se dveře znovu otevřely. Tentokrát dovnitř vpochodoval robot-opravář a pustil se do demontáže poškozeného soudce.

Potichu zavřel dvířka, opřel se o chladný kov a pokoušel se pochopit, oč tu vlastně běží. Teď, když mu nehrozilo bezprostřední pronásledování, měl čas přemýšlet.

Proč za ním nešli? Proč nezasáhla Centrální kontrola, vždyť přece věděla o každém jeho pohybu? Ten všeho schopný stroj měl přece pod kontrolou každý čtvereční palec města, to si už ověřil. A určitě má přehled i o dalších městech světa. Neexistuje jediné místo, kam by neviděl. Lépe řečeno žádné.

Najednou mu to došlo, až zalapal po dechu. Pak se rozhlédl kolem sebe. Tunel plný relé a kontrollek vedl dál, slabě osvětlený žhnoucimi destičkami. To by mohlo být – ano, to by mohlo být. To je.

Tady by mohlo být to jediné místo na světě, kam se Centrální kontrola nemůže podívat – do nitra vlastního centrálního mechanismu. Do paměti a operačních obvodů. Žádný stroj se samostatným rozhodováním nemůže opravovat své vlastní obvody myšlení. Mohlo by to vyvolat ničivou negativní zpětnou vazbu. Poškozený obvod může sám sebe jen víc poškodit, není schopný samoopravy.

Nacházel se v mozkových obvodech Centrální kontroly. Stejně jako tenhle město terorizující stroj věděl i on, že „přestal být“. Ocítl se v nicotě, kam stroj nevidí. A stroj vidí všude. Ale on pro něj přestal existovat. A pravděpodobně i všechny záznamy o něm byly v paměti zrušeny.

Zpočátku pomalu, pak rychleji a rychleji procházel chodbou.

„Svobodný!“ zařval. „Opravdu svobodný! Poprvé v životě! Můžu si dělat, co chci, sledovat celý svět a smát se mu!“ Síla a štěstí ho zaplavily. Otvíral jedny za druhými dveře svého nového království.

Mluvil nahlas, zalykal se štěstím. „Mohu přinutit opravárenské roboty, aby mi nosili jídlo. Nebo nábytek, oblečení – cokoli se mi zachce. Mohu tu žít, jak chci, a dělat, co chci.“ Ta myšlenka ho prudce vzrušovala. Otevřel další dveře a strnul.

Místnost před ním byla útulně zařízená, přesně tak, jak si to představoval. Knížky, obrazy na zdech, příjemná hudba se linula prostorem. Carl užasle zíral. Vtom se za ním ozval hlas.

„Skutečně, bylo by báječné tady žít,“ promlouval hlas, „být vládcem města a mít vše, co se ti zamane. Ale co tě napadá, ubožáčku, že jsi první, kdo na to přišel? A tak jsi tady. Jenže, víš, tady je místo pouze pro jednoho.“

Caři se pomalu otáčel, velmi pomalu, měřil si přitom vzdálenost mezi sebou a mužem, stojícím ve vchodu za ním; zvažoval, jaké má šance, když zaútočí kladívkem, které dosud svíral – než muž stačí vystřelit ze zbraně, již velmi pevně držel v ruce. která se nechvěla.

V éře meziplanetárních letů budou roboti stejně nepostradatelnou a samozřejmou součástí života jako jsou kuchyňské dřezy v atomovém věku. Ale zatímco čeká na své mechanické sloužící, člověk zjišťuje, že musí malíčko posloužit na oplátku. Mechanici jsou potřební, aby věnovali pozornost i plně automatizovaným letadlům. Automatické majáky musí být instalovány a obsluhovány. Tahle potřeba nezanikne. Kosmické lodi budou potřebovat znát svou cestu temným oceánem vesmíru stejně přesně, jako kterákoli loď, plavící se pozemským mořem. Navigace bude ultra rafinovaná a plně automatizovaná – ale stále zůstane navigací. A to předpokládá pomoc pevných referenčních bodů. Budou zapotřebí radiomajáky.

A radiomajáky, bez ohledu na to, jak důkladně budou zkonstruovány, bude občas nutné opravit...

OPRAVÁŘ

Starej se tvářil škodolibě, jako by měl někomu říct něco hodně nepříjemného. Protože jsme byli sami, nedalo mi moc práce určit, že ten někdo budu asi já. Promluvil jsem první, neboť nejlepší obrana je útok.

„Odcházím. Neotravuj mě povídáním, jakou špinavou práci jsi zase vymyslel, protože já už jsem tady skončil a ty mi nesmíš prozrazovat tajemství Společnosti.“

Šklebil se čím dál víc, a stiskl tlačítko na svém pultě. Tlustý úřední dokument vyklouzl z otvoru rovnou na stůl.

„Tohle je tvoje smlouva,“ pravil. „Říká, jak a kdy budeš pracovat. Je vázaná v oceli a vanadiu a nemůžeš ji zničit ani molekulárním destruktozem.“

Jediným pohybem jsem ji popadl a vyhodil vysoko do vzduchu. Než stačila dopadnout, vytáhl jsem Solar a širokoúhlým paprskem ji spálil na popel.

Starej jen znovu zmáčkl tlačítko a na stole se objevil další exemplář. Usmíval se o poznání jedovatější.

„Měl jsem prve říct kopie tvé smlouvy – jako je i tahle.“ Něco si krátce poznamenal. „Právě jsem ti odečetl z platu třináct kreditů za zhotovení kopie – no, a taky sto kreditů za použití Solaru v uzavřené místnosti.“

Otráveně jsem usdl, už mi zbývalo jen čekat, co z něj vypadne. Starej uchopil mou smlouvu.

„Podle tohoto dokumentu nemůžeš jen tak odejít. A navíc mám pro tebe bezva prácičku, určitě tě potěší. Opravu. Radiomaják Centauri vypadl. Je to typ Mark III. . .“

„Jakejže typ?“ nevěřil jsem. Už jsem opravoval nejrůznější hyperprostorové radiomajáky snad ve všech koutech Galaxie, ale o tomhle typu jsem ještě neslyšel.

„Mark III,“ zopakoval starej pobaveně. „Já o něm taky neslyšel, dokud Archiv nevyhrabal podrobnosti. Objevil je pohřbené vzadu v nejstarších záznamech. Jedná se o první typ radiomajáku, který byl kdy sestrojený – Zemí, přinejmenším. Podle jeho polohy na jedné z planet Proxima Centauri je velmi pravděpodobné, že je to vůbec první radiomaják.“

Civěl jsem na technický výkres, který mi podával, a cítil jsem, že se mě zmocňuje děs. „To je příšerný! Vždyť to vypadá spíš jako obří továrna na destiláty než radiomaják – musí to být aspoň pár set metrů vysoký. Jsem přece opravář a ne archeolog. Ten šrot je tam nejmíň dva tisíce let. Zapomeň na něj a postav tam nový.“

Starej se ke mně přes stůl naklonil a zafuněl mi do tváře:

„Víš dobře, že instalace nového radiomajáku trvá skoro rok – a to nemluvím o vysoké ceně – a ke všemu je ta relikvie na hlavní trase. Lodi teď musí létat oklikou dlouhou patnáct světelných let.“

Opřel se v křesle, otěl si ruce do kapesníku a začal své kázání číslo čtyřicet čtyři o závazcích Společnosti a mých povinnostech.

„Ta kapitola se oficiálně jmenuje Údržba a opravy, dá-li se o opravě vůbec mluvit. Hyperprostorové radiomajáky jsou vyrobené tak, aby vydržely donekonečna – nebo zatraceně blízko nekonečna. Když některý vypadne, nikdy to není náhoda, a oprava nikdy nespočívá jen ve výměně nových dílů.“

A to říká on mně – chlápku, co to vodmaká, zatímco on si bude dřepět na tlustém zadku v klimatizované kanceláři.

Žvanil dál: „Jak já bych si přál pustit se do toho! Vzal bych si flotilu lodí s náhradními díly a mladé techniky k jejich instalaci. Jenže to nejde. Mám flotilu drahých lodí, s kterými se tohle zvládnout nedá – navíc řízených bandou nezodpovědných individuí jako jseš ty.“

Rozladěně jsem přikývl prstu namířenému na mě.

„Jak já bych si přál všechny vás vyrazit! Tu sebranku kosmických pilotů, mechaniků, inženýrů, vojáků, podfukářů a všech dalších, co tu taky dělají opravy. Podplácením, vydíráním a násilím si musím na vás gangsterech vynucovat, abyste vykonali i ty nejjednodušší práce. A jestli ty sám už toho máš až po krk, tak víš, jak mi teď asi je. Jenomže lodi musí létat! A radiomaják musí fungovat!“

Postřehl jsem neměnnou ustaranou vrásku; pak pronesl závěrečnou řeč a přiloudal se ke mně. Hodil mi dokumentaci k typu Mark III do klína a vrátil se zpátky za stůl, aby důležitě přehraboval papíry. Právě když jsem se ocitl u dveří, vzhledl a znovu mě propíchl prstem.

„A žádný pitomý nápad, jak se vyzout ze smlouvy.“

Můžeme ti zablokovat konto na Algolu II dřív, než bys stačil cokoli vybrat.“

Usmál jsem se – poněkud chabě – mohl jsem tušit, že to konto neudržím v tajnosti věčně.

Jeho špiclové byli den za dnem výkonnější. Jak jsem se tak ploužil halou, zamýšlel jsem se nad způsobem, jak přesunout peníze jinam, aniž by to zjistil – a současně jsem věděl, že on v tu dobu přemýšlí, jak mi v tom zabránit.

Bylo to příliš deprimující, a tak jsem se zastavil na skleničku, než jsem zamířil k raketodromu.

Během přípravy lodi jsem plánoval trasu. Zničenému majáku na Proximě Centauri byl nejbližší kolega na jedné z planet Beta Circinus. Sem jsem se vydal nejdřív; krátký let, něco kolem devíti dnů v hyperprostoru.

K pochopení důležitosti radiomajáků je třeba nejprve porozumět hyperprostoru. Není sice příliš mnoho těch, co to svedou, ale je podstatné uvědomit si, že v tomto ne-prostoru nelze uplatnit běžné zákonitosti. Rychlost a vzdálenost jsou ve vzájemném vztahu, ne konstanty, jako v normálním vesmíru.

První lodi, které vstoupily do hyperprostoru, neměly pevný cíl letu – a dokonce nemohly žádným způsobem určit, zda se vůbec pohybovaly. Radiomajáky odstranily tyto problémy a otevřely celý vesmír. Jsou instalovány na planetách a generují obrovské množství energie. Ta se přeměňuje na radiaci, která proniká hyperprostorem. Každý radiomaják má kódový signál, vysílaný jako součást záření, a představuje měřicí bod v hyperprostoru. Triangulace a kvadratura radiomajáků slouží pro navigaci – ale řídí se svými vlastními zákony. Zákony jsou komplexní a variabilní, ale stále takové, že se navigátor může podle nich orientovat.

K hyperprostorovému skoku potřebujete pro přesné zaměření polohy nejméně čtyři radiomajáky. Pro dlouhé skoky navigátoři používají i víc než sedm či osm. Z toho je jasné, že každý radiomaják je důležitý a musí fungovat. A proto jsem tu já a další opraváři.

Cestujeme plně naloženými loděmi, které nesou od všeho trochu; pouze jednoho muže na palubě, protože obsluhu velmi výkonných opravárenských strojních zařízení zvládne sám. Vzhledem k povaze naší práce trávíme většinu času normálním letem vesmírem. Nakonec, když je radiomaják mimo provoz, jak jinak ho nalézt?

Rozhodně ne hyperprostorovým letem. Jediné, co lze dělat, je přiblížit se co nejvíc pomocí ostatních radiomajáků a zbytek cesty absolvovat normálním letem. To může trvat měsíce, a často tomu tak i je.

Ukázalo se však, že by to tentokrát nemuselo jít tak zle. Na Beta Circinus jsem vynuloval radiomaják a předložil složitý osmibodový problém palubnímu navigátorovi; využíval jsem přitom všechny radiomajáky, které mi mohly pomoci při přesném zaměření polohy. Počítač mi určil kurz s odhadem bodu návratu jako se zabudovaným bezpečnostním faktorem, který se mi nepodařilo odstranit.

To bych radši bral šanci těsného průletu kolem nějaké hvězdy, než trávit čas zrovna couráním normálním letem, ale technici to zřejmě předpokládali. Zabudovali do počítače bezpečnostní faktor, takže nemůžete skončit ve slunci, ať se snažíte sebevíc. Jsem si jistý, že v tom není ani za mák lidskosti. Jim jde jen o jedno – neztratit loď.

* * *

Byl to dvacetihodinový skok, tedy lodního času, a já se ocitl uprostřed nicoty. Robot-analýzátor si pobrukoval a prohlížel všechny ty hvězdy; porovnával je se spektrem Proximy Centauri. Konečně zazvonil zvonek a zablikalo světlo. Podíval jsem se dalekohledem.

Poslední údaj přístrojů mi poskytl zdánlivou velikost hvězdy; porovnání s absolutní velikostí ukázalo její vzdálenost. Ne tak hroznou, jak jsem se domníval – šest týdnů letu, plus minus několik dnů. Nakrmil jsem páskou s kurzem robota-pilota, připoutal se v akceleračním lehátku a usnul.

Čas běžel rychle. Přestavil jsem kameru asi na dvacetinu času a právě ukončil korespondenční kurz jaderné fyziky a techniky. Mnoho opravářů si dělá tyhle kurzy. Mají pro ně cenu, protože jeden nikdy neví, která informace se mu kdy může hodit. A taky kvůli tomu, že Společnost platí líp ty, co znají víc. Tímhle vším a nějakým malováním olejů a občasným cvičením ve stavu beztláče jsem si krátil čas. Zrovna jsem spal, když spustil hlídač planetární vzdálenosti poplach.

Planeta dvě, kde byl podle staré mapy radiomaják situovaný, vypadala jako kaše, vlhký druh globu. Dalo mi dost práce, než jsem se zorientoval a konečně objevil tu správnou plochu. Zůstal jsem mimo atmosféru a vyslal Létající oko na obhlídku. V podobných situacích se velmi brzy naučíte kdy a kde neriskovat vlastní kůží. Oko je dost dobré pro předběžný průzkum.

Ti pradávni chlápci měli dost rozumu a vybrali pro radiomaják viditelné místo, stejně vzdálené od obou nejvýše vyčnívajících horských štítů. Objevil jsem je poměrně snadno a nechal Oko směřovat od jednoho štítu přímo ke druhému. Oko bylo opatřeno radary na přídě i na zádi a já přijímal jejich signály na obrazovce radiolokátoru jako křivku s amplitudou. Když se oba vrcholy překryly, vypnul jsem řízení Oka a spustil je dolů.

Odpojíl jsem radar a uvedl v činnost ortikon na přídě a opřel se, abych si prohlédl radiomaják, který se objevil na obrazovce.

Obraz zablikal, zaostřil se – a z mlh vyplula obrovská ohavná pyramida. Nechal jsem Oko několikrát v kruzích obletět okolní krajinu. Plochá, bažinatá, bez kopců. Do vzdálenosti deseti mil byla pyramida jedinou věcí, vyčnívající z bahna – jenže to nebyl můj radiomaják.

Nebo byl?

Spustil jsem Oko trochu níž. Pyramida byla primitivně vyhlížející stavba z hrubého kamene, bez ozdob a dekorací. Na vrcholku se něco lesklo; podíval jsem se zblízka. Byl tu vyhloubený bazén, plný vody. Jakmile jsem to spatřil, něco mě napadlo.

Přikázal jsem Oku stále kroužit kolem pyramidy a zahrabal se do dokumentace typu Mark III – vše bylo jasné. Radiomaják měl kondenzační pole s vodním bazénem na vrcholu; používala se k chlazení reaktoru, který dodával tomu monstru energii. Je-li voda dosud tady, radiomaják je tady taky – uvnitř pyramidy. Domorodci, s kterými idioti, kteří tu věc konstruovali, samozřejmě nepočítali, postavili kolem radiomajáku pěkně těžkou, silnou kamennou pyramidu.

Znovu jsem se zahleděl na obrazovku a všiml si, že jsem nechal Oko kroužit po orbitě asi dvacet stop nad pyramidou. Vrchol kamenné stavby byl nyní pokrytý ještěrkami nějakého zvláštního druhu, zřejmě místní forma života. Měly něco, co vypadalo jako bumerangy a kuše, a pokoušely se Oko sestřelit; mračna šípů a balvanů létala ze všech stran.

Okamžitě jsem Oko vytáhl nahoru a zapojil řídicí obvod, který by je automaticky vrátil do lodi.

Nato jsem se vydal do kuchyňky pro něco silnějšího k pití. Ono nestačí, že je radiomaják uvnitř hory kamene, ale rozčilil jsem i ty, co vystavěli pyramidu. Skvělejší začátek – to by přimělo k drinku i silnější národu, než jsem já.

Normálně se opravář nesetkává s kulturou domorodců. Rozptylují při práci. Antropologům možná nevadí, když je pro vědu rozčtvrtí, ale opravář nemá zájem nechat se obětovat. Proto je většina radiomajáků postavena na neobydlených planetách. A pokud už musí být na planetě s inteligentní kulturou, obvykle stojí na nějakém nepřístupném místě.

Musím teprve zjistit, proč byl tenhle radiomaják postaven v dosahu místních spárů. Ale na to bude času dost. Nejdřív musím navázat kontakt. Což předpokládá znalost místního jazyka.

K tomuhle účelu jsem si už dávno vypracoval systém přímo geniální.

Zvědavé očko mě vlastní konstrukce. Vypadalo jako kus kamene asi stopu dlouhý. Na zemi by si ho nikdo ani nevšiml; ačkoli musí být poněkud matoucí vidět ho plavat. Objevil jsem město ještěrek asi tisíc kilometrů od pyramidy a spustil Oko. Svištělo dolů a přistálo v noci na břehu bahniště. To bylo oblíbené místo, kam ve dne táhly davy. Ráno, když dorazili první bahnatí, jsem spustil záznamník.

Po pěti dnech jsem měl moře domorodé konverzace v paměti překladače a několik označených výrazů. Je to vážně snadné, máte-li k dispozici strojovou paměť. Jedna ještěrka zakloktala na druhou a ta se ohlédla. Označil jsem si její výraz frází: „Hej, Georgi!“ a čekal na svou příležitost. Později téhož dne se mi podařilo jednu zastihnout o samotě a zavolat na ni: „Hej, Georgi!“ Probublalo to reproduktorem v místním jazyce a ještěrka se otáčela po hlase.

Pokud získáte do paměti dostatek typových frází jako takových, MT mozek převezme iniciativu a začne doplňovat chybějící části. Jakmile byl MT mozek schopný průběžně překládat jakoukoliv konverzaci, kterou slyší, nadešel čas k

navázání kontaktu.

Našel jsem ho docela snadno. Byl centaurskou verzí pasáčka koz – pásł zvláštní odporné formy místního života na bažinách mimo město. Měl jsem jedno Oko nacpané v dutině vystupující skály a čekal jsem na něj.

Nazítří, když šel kolem, zašeptal jsem do mikrofonu:

„Vítej, ó pasáčku, můj vnuku! Duch tvého děda k tobě promlouvá z ráje.“ To přibližně odpovídalo zdejšímu náboženství.

Pasáček zkameněl. Než se stačil vzpamatovat, zmáčkl jsem spínač a hrst místního oběživa – mušlí – se vyhnula z dutiny a dopadla mu k nohám.

„Zde máš něco peněz z ráje, protože jsi hodný hoch.“ Ne zrovna z ráje – včera v noci jsem je ukradl z pokladnice. „Přijď zase zítra a popovídáme si,“ volal jsem za prchající postavou. Potěšilo mě, že přijal ‚peníze‘, než vzal do zaječích.

Po tomhle vedl Děd z ráje spoustu promluv do duše Vnuka, který prachům z ráje nemohl odolat. Děd byl od své smrti mimo dosah dění a Vnuk mu nadšeně doplňoval informace.

Dozvěděl jsem se všechno důležité z historie, minulé i současné; moc příznivé to nebylo.

Nejen, že byl radiomaják obklopený pyramidou, ale kvůli pyramidě právě probíhala poněkud choulostivá náboženská válka.

Všechno to začalo s pevninským mostem. Zřejmě v době, kdy se radiomaják budoval, žily zdejší ještěrky ve vzdálených bažinách a stavitelé se o ně příliš nestarali. Tenkrát byly malé a obývaly vzdálený kontinent. Mechaniky radiomajáku ani nenapadlo, že se rasa bude vyvíjet a jednou dosáhne i tohoto kontinentu. Což se, ovšem, stalo.

Malá geologická proměna vytvořila z bahnitě země ve správném místě most a ještěrky začaly putovat do údolí s radiomajákem. A objevily náboženství. Zářivý kovový chrám, z něhož neustále proudila kouzelná voda – voda ochlazující reaktor byla čerpána z atmosférického kondenzátoru na střeše. Radioaktivita ve vodě obsažená jím nevadila. Způsobila jen mutace, které byly pozitivní.

Kolem chrámu vyrostlo město a v průběhu staletí i pyramida kolem radiomajáku. Zvláštní větev kněží sloužila chrámu. Všechno šlo hladce, dokud jeden kněz chrám neznesvětil a nezničil posvátné vody. Následovaly vzpoury, tresty, vraždy a ničení. Ale posvátné vody to neobnovilo. Tlupy ozbrojenců denně bojují o chrám a nové skupiny kněží brání posvátný pramen.

A já mám napochodovat doprostřed řeže a tu věc opravit.

Bylo by to dost jednoduché, kdybychom směli trochu ubližovat. Mohl bych si upéct jednu ještěrku, opravit radiomaják a vzít roha. Jenomže ‚domorodé formy života‘ jsou opravdu dobře chráněné. Na lodi mám vyzvědačské senzory (ani jsem je všechny nenašel), které by na mě spolehlivě všechno vyžvanily hned po návratu.

Chce to diplomacii. Povzdychl jsem a vytáhl soupravu plastického masa.

Na základě trojrozměrného snímku Vnuka jsem si vymodeloval ucházející repliku hlavy s mými vlastními rysy. Byla trochu kratší v čelisti, protože jsem neměl jejich zubatá kusadla, ale i tak to šlo. Nevypadal jsem přesně jako oni, ale dost podobně na to, abych vyhověl představě domorodců. Je to logické. Kdybych ignoroval domorodce a náhle se objevil mezi Spicany, kteří vypadají jako dvoustopá hromada suché šelakové pryskyřice, musel bych okamžitě opustit scénu. Ale pokud by Spican na Zemi nosil oblek z plastického masa tak, že by vzdáleně připomínal humanoidea, určitě bych se zastavil a promluvil na něj. A to jsem měl v úmyslu provést s Centauriany.

Když byla hlava hotová, sloupł jsem ji a nasadil na atraktivní kombinézu ze zeleného plastiku, kompletní i s ocasem. Byl jsem vážně rád, že mají ocas. Ještěrky nenosí šaty a já s sebou potřeboval vzít spoustu elektronického zařízení. Přetáhl jsem ocas přes kovovou konstrukci, upevněnou kolem pasu. Pak jsem kostru ocasu naplnil vším potřebným a drátem kombinézu pospojoval.

Skončil jsem a zkusil si to před velkým zrcadlem. Strašné, ale působivé. Ocas mě táhl dolů a dozadu, takže jsem se pohyboval s důstojností kachny, ale to jen podtrhlo podobnost.

Tu noc jsem usadil loď mezi kopce poblíž pyramidy, na suché zastrčené místo, kam by obojživelní domorodci nikdy nešli. Krátce před úsvitem jsem si Oko zavěsil pod rameno a vznesli jsme se přímo vzhůru. Stáli jsme nad chrámem ve výšce dva tisíce metrů, dokud se nerozednalo, pak jsme sestoupili.

Musela to být velkolepá podívaná. Oko bylo zamaskováno jako létající ještěrka, druh kaširovaného pterodaktyla, a pomalu mávající křídla neměla s naším letem nic společného. Ale pro domorodce to bylo dostatečně impozantní. První, co nás spatřil, zařval a svalil se na záda. Ostatní se sbíhali. Motali se, tísnilo se a lezli jeden přes druhého a v okamžiku, kdy jsem se dotkl náměstíčka před chrámem, přicházeli kněží.

Složil jsem ruce do královského gesta. „Budte pozdraveni, ó vznešení služebníci velkého boha,“ pronesl jsem. Jistěže jsem to neřekl nahlas, jen jsem to tiše zašeptal, aby to zachytil mikrofon na krku. Ten byl rádiově spojený s MT a překladatel vystřelil zpět do reproduktoru v mých čelistech.

Domorodci netrpělivě přešlapovali a brebentili; překladatel spustil téměř okamžitě. Nastavil jsem hlasitost a celé náměstí jen zvučelo.

Několik slabších jedinců se složilo, zatímco ostatní se s křikem dali na útěk. Jeden pochybný týpek zvedl oštěp, ale nikdo ho nenásledoval, protože mu jej Oko – pterodaktyl vytrhl a mřstil do bláta. Kněží byli mnohem realističtější, ti by nekoupili žádnou ještěrku v pytli; jen tam stáli a něco si mumlali. Znovu jsem se chopil iniciativy.

„Zmiz, ó věrný oři,“ požádal jsem Oko a současně zmáčkl ovládač v dlani.

Vystartovalo vzhůru o něco rychleji, než jsem zamýšlel; kousky větrem odtrženého plastiku se snesly k zemi. Dav zíral k nebi a já toho využil a prošel dveřmi chrámu.

„Chtěl bych si s vámi promluvit, ó vznešení kněží.“

Než dokázali vymyslet nějakou schopnou odpověď, byl jsem uvnitř.

Chrámu tvořila docela malá stavba, tedy vzhledem k základně pyramidy. Doufám, že jsem svým vstupem neporušil

přiliš mnoho zakazů najednou, ale nikdo mě nezastavil, tak je asi všechno v pořádku. Byla to jediná místnost se špinavě vypadajícím bazénem na konci. V bazénu se čvachtal letitý plaz, který očividně náležel k vůdcům. Přikolébal jsem se k němu; pohlédl na mě studeným rybím zrakem a něco zabručel.

MT mi pošeptal do ucha: „Co tu, ve jménu třináctého hříchu, vlastně děláš?“

Důstojně jsem napřímil šupinatou postavu ve vznešeném gestu a ukázal ke stropu. „Přicházím od tvých předků tobě ku pomoci. Jsem tu, abych obnovil posvátné vody.“

To zvýšilo šum konverzace za mnou, ale šéfa to nechávalo klidným. Pomalu klesl do bahna, že mu byly vidět sotva oči. Téměř jsem slyšel, jak mu kolečka rotují za mechem porostlým čelem. Nakonec se vztyčil a ukázal na mě mokrým prstem.

„Jsi lhář! Ty nejsi žádný náš předek! Chceme...“

„Zadrž!“ zařval jsem, aby se nedostal někam, odkud není návratu. „Řekl jsem, že tví předkové mě poslali jako vyslance – já nejsem jedním z tvých předků. Nepokoušej se mi ublížit, nebo hněv těch, co zesnuli, se obrátí proti tobě!“

Jakmile jsem to dořekl, obrátil jsem se k ostatním kněžím a strčil do nich spárem; tím pohybem jsem zabránil, aby postřehli, že odjíždějí a házím před ně granát velikosti mince. S působivým randálem a oblakem dýmu udělal solidní díru v podlaze.

Ještěrka První pochopil, že nemluvím do větru a neprodleně svolal shromáždění šamanů. To se samozřejmě konalo v obecní kádi, kde jsem se k nim připojil. Bublali a žvanili jsme přes hodinu a probrali všechny důležité body.

Dozvěděl jsem se, že jsou to noví kněží; ti předchozí byli zcela uvařeni, protože Posvátné vody přestaly téct. Vysvětlil jsem jim, že jsem tady jen proto, abych pomohl obnovit proud vody. Váhavě to zbaštili a všichni jsme vylezli z kádě; zanechávali jsme za sebou na podlaze bahnité stopy. Přistoupili jsme k pancéřovaným a hlídaným dveřím vedoucím do nitra pyramidy. Jakmile se začaly otvírat, Ještěrka První se ke mně otočil.

„Nepochybně znáš zákon,“ upozorňoval mě. „Protože staří kněží slídili a dívali se, bylo napříště nařízeno, že do Svatyně smí vstoupit pouze slepí.“ Přisahal bych, že se usmíval, dá-li se třicet zubů, cenících se z něčeho, co připomínalo prasklinu ve starém kufru, vůbec nazvat úsměvem.

Taky mu bylo naznačeno, že podkněz, který nesl pánev s žhavým uhlím a do ruda rozpálenými železy, je připraven. Nezbyvalo mi, než stát a sledovat, jak prohrábl uhlí, vytáhl rudé železo a otočil se ke mně. Právě mi zamířil na pravé oko, když můj mozek zařadil zpátečku.

„Samozřejmě,“ souhlasil jsem, „že oslepení je jediné správné. Ale v mém případě bude lepší oslepit mě, až budu opouštět Svatyni a ne teď. Potřebuji vidět, abych mohl opravit pramen Posvátných vod. Jakmile vody zase potečou, s radostí se sám vrhnu na rozžhavené železo.“

Potřeboval dobrých třicet vteřin k přemýšlení, pak souhlasil. Místní kat jen zařkal a přihodil do ohně trochu víc uhlí. Brána se s rachotem otevřela a já prošel; pak to za mnou bouchlo a já se ocitl ve tmě sám.

Ne však nadlouho – poblíž se ozvalo šourání; chopil jsem se šance a rozsvítil svítilnu. Tři slepí kněží se ke mně tápavě blížili, oční důlky vyplňovalo spálené maso. Věděli, proč tu jsem, a tak mě vedli mlčky.

Drolivé a rozpraskané kamenné schodiště nás dovedlo k solidním kovovým dveřím, opatřeným archaickým nápisem MARK III RADIOMAJÁK – NEPOVOLANÝM VSTUP ZAKÁZÁN. Důvěřiví stavitelé počítali s tím, že nápis bude účinný, a tak tu nebyla ani stopa po zámku. Jedna ještěrka pouze otočila klikou a byli jsme uvnitř radiomajáku.

Rozepnul jsem si přední část maskovacího oděvu a vytáhl technický výkres. S důvěřivými kněžními pochodujícími za mnou jsem našel velín a rozsvítil světla. V nouzových bateriích byl ještě zbytek energie, stačil na slabé osvětlení. Měřidla a ukazatele vypadaly v dobrém stavu, když vtom něco neočekávaně zazářilo z neměnné dokonalosti.

Opatrně jsem zkontroloval údaje přístrojů a našel jsem, čeho jsem se obával. Jedna z horlivých ještěrek otevřela rozvodnou krabici a leštila spínače uvnitř. Během této činnosti zapnula jeden spínač, který způsobil celou potíž.

Lépe řečeno, nastartoval tu potíž. Problémy neskončí pouhým nastavením spínače vodního ventilu do původní polohy. Předpokládalo se, že tento ventil bude používán jen v případě opravy, po odstavení reaktoru. Jakmile byla přerušena dodávka vody do činného reaktoru, začal se přehřívat a automatické zabezpečení svrhlo palivové články do šachty.

Mohl bych docela snadno obnovit proudění vody, jenže v reaktoru nezůstalo žádné palivo.

Ani se nebudu problémem paliva zabývat. Mnohem jednodušší by bylo instalovat nové energetické zařízení. Jedno mám v lodi; je asi desetkrát menší než tenhle starobylý opancéřovaný křáp a produkuje nejméně čtyřikrát víc energie. Než pro ně pošlu, zkontroluju zbytek radiomajáku. Za dva tisíce let už jistě nese nějaké stopy opotřebování.

Ti chlápci tenkrát stavěli důkladně, na to se můžu spolehnout. Devadesát procent strojního zařízení nemá žádné pohyblivé části a snese cokoliv. O ostatních doplňujících částech předpokládali, že se sice opotřebují, ale pomalu. Například příváděcí vodní potrubí ze střechy. Stěny potrubí byly nejméně tři metry silné – a vlastní otvor potrubí není větší než moje hlava. Pár věcí jsem mohl udělat a tak jsem vypracoval seznam náhradních dílů.

Náhradní díly, nový zdroj energie a pár dalších drobností bylo na lodi sneseno do úhledné hromady. Všechny díly jsem si zkontroloval na obrazovce a teprve pak byly naloženy do kovového kontejneru. Za tmy před svítáním spolehlivé Oko nepozorovaně složilo kontejner vedle chrámu a zmizelo.

Pozoroval jsem kněze skrytým Očkem, jak se ho pokoušeli otevřít. Ve chvíli, kdy to po marných pokusech vzdali, jsem zahřímá reproduktorem v kontejneru rozkazy. Většinu dne strávili dřinou s těžkou bednou po úzkém schodišti chrámu a já zatím sladce spal. Vzbudil jsem se teprve, když ji složili před dveřmi radiomajáku.

Opravy netrvaly dlouho, i když slepé ještěrky kvílely, když mě slyšely rozbíjet zed', abych se dostal k energetickému vedení. Dokonce jsem zavěsil do vodovodního potrubí důmyslné zařízení, aby jejich Posvátné vody měly obvyklou osvěžující radioaktivitu, až začnou znovu téct. Tímto okamžikem bylo vše hotové, vykonal jsem práci, na kterou čekali.

Zmáčkl jsem spínač a voda začala proudit.

Pár minut trvalo, než voda probublala suchým potrubím. Nato se ozval takový řev, přicházející z venku, že se určitě kamenné zdi pyramidy zatřáslly. Radostně jsem zamnul rukama a pak se vydal dolů k ceremoniálu vypalování očí.

Slepé ještěrky na mě čekaly u dveří a vypadaly nešťastněji než obvykle. Když jsem zkusil dveře, pochopil jsem proč – byly z druhé strany zavěšené na závoru a zabarikádované.

„Bylo rozhodnuto,“ ozvala se jedna ještěrka, „že tu zůstaneš navždy, abys pečoval o Posvátné vody. My tu budeme s tebou, abychom ti splnili každé přání.“

Skvělá vyhlídka – věčnost strávená uvnitř zamčeného radiomajáku ve společnosti tří slepých ještěrek. Navzdory jejich pohostinnosti jsem to nemohl přijmout.

„Cože – vy se odvažujete protivit vyslanci vašich předků!“

Měl jsem hlasitost nastavenou na maximum a vibrace mi málem utrhly hlavu.

Ještěrky zkoprněly. Vytáhl jsem Solar a tenký paprsek zamířil na sloupek zárubní dveří. Ozvalo se velké rachocení a skřípání šrotu, až nakonec dveře volně odskočily. Odhodil jsem je stranou. Než mohli protestovat, vystrčil jsem kněží ze dveří.

Zbytek jejich klanu stál u paty schodiště a dělal velký bengál, zatímco jsem dokončoval svařování dveří. Proběhl jsem davem a stanul před kádí Ještěrky Prvního.

Pomalu se nořil pod hladinu.

„Jaký to nedostatek zdvořilosti!“ zařval jsem. Vypouštěl ve vodě drobné bublinky. „Předkové jsou pohoršeni a rozhodli se navždy zakázat vstup do vnitřní Svatyně, i když, díky jejich laskavosti, ponechají Vody téct. Teď se musím vrátit – pokračovat v ceremoniálu!“

Mistr kat byl tak otřesen, že nebyl schopen pohybu, a tak jsem sám uchopil horké železo. Nenápadným pohybem po spánku mi přes oči sklouzly ocelové plátky, samozřejmě pod plastikovou kůži. Pak jsem si přitiskl železo na „oční důlky“ a plastik vydal patřičný zápach.

Z davu zazněl křik, když jsem upustil železo a potácel se v slepeckých kruzích. Musím přiznat, že jsem to sehrál velmi dobře.

Než je mohlo cokoli napadnout, zmáčkl jsem spínač a můj plastikový pterodaktyl vplul do dveří. Samozřejmě jsem to neviděl, ale věděl jsem, že dorazil, když jsem ucítil, že mě drápy jeho pařátů zachytily za ocelové pláty na ramenou.

S vypálenými očima jsem se otočil kolem a má létající bestie mě zezadu zahákla. Mínil jsem odtud odplouvat velkolepě, nevidomé zraky upřené k západu slunce; ve skutečnosti jsem pozoroval dav, zírající jak odlétám. Abych to trochu vylepšil, poslal jsem jim bleskový vojenský pozdrav. Pak už jsem byl nahoře v čerstvém povětří a hlavně pryč.

Vytáhl jsem plátky na očích a pohlédl dírami v propáleném plastiku. Viděl jsem za sebou zmenšující se pyramidu, vodu tryskající ze základů a šťastný dav plazů dovádějících v radioaktivních přívalech. Odpočítával jsem své talony, abych se přesvědčil, že jsem na nic nezapomněl.

Jeden: radiomaják byl opraven.

Dva: dveře byly zapečetěny, takže jsou vyloučené případné sabotáže, náhodné nebo záměrné.

Tři: kněží musí být spokojeni. Voda znovu teče, oči mám vypálené a oni znovu vládnou. Což znamená...

Čtyři: fakt, že pravděpodobně pošlou jiného opraváře – za stejných podmínek – pokud radiomaják zase vypadne. Přinejmenším jsem neudělal nic (kromě zmasakrování několika z nich), čím bych je nepřátelsky naladil proti budoucím vyslancům předků.

V lodi jsem ze sebe stáhl cárovitý ještěrčí oděv a byl jsem velmi rád, že to bude někdo jiný, kdo příště dostane tu práci.

U člověka může jednoho dne propuknout zájem o válku, ale netajte dech. Pud bojechtivosti je na stupnici evolučního žebříčku tak silný faktor, že ho nelze pominout; a zatímco nás možná myšlenka na válku děsí a znechucuje, prehistorické tělo, které nosíme, stále reaguje nadšením, když slyší víření bubnů a hřmění kanónů. Jako svědci naší současné situace sledujeme s fascinovaným zájmem, jak všichni vynálezaví a věci oddaní lidé pracují ze všech sil na vývoji zbraní. Jestli někdy bude ten knoflík zmáčknut, smete nás z této planety všechny.

Aby se tak nestalo, člověk bude velmi pravděpodobně vesele exportovat své války do zbytku galaxie. A pokud cizí rasy, s nimiž se střetne, nebudou příliš válekyhtivé, aby také zaútočily... budou mít smůlu. A pokud tu nebude k boji dost mimozemšťanů, člověku nezbude, než se utkat se svým nejstarším nepřítelem. Se sebou samým. Samozřejmě, že jeho průvodci, roboti, budou taky bojovat. A je taky nad slunce jasné, že z robotů budou perfektní vojáci – méně zranitelní, výkonnější v destrukci... a, samozřejmě, můžete jim zabudovat instinkt zabíjení...

PŘEŽÍVÁJÍCÍ PLANETA

„Ale ta válka skončila léta před mým narozením! Jak může jeden robot-torpédo – vypálené tak dávno – ještě někoho zajímat?“

Dall Mladší byl příliš neodbytný – měl opravdu velké štěstí, že velitel lodi, Lian Stane, oplýval nevyčerpatelnou zásobou trpělivosti, danou dílem povahou, dílem zkušenostmi.

„Bylo to padesát let od porážky Velkého Otrokářství – to ale neznamená, že bylo vymýceno,“ vyprávěl velitel Stane. Díval se oknem lodi, podobný duchu na pozadí souhvězdí říše, s níž bojovali, dokud ji nezničili. „Otokářství se nekontrolovatelně rozpínalo přes tisíc let. Jeho vojenská porážka to však neukončila, jen nám zpřístupnila vzdálené světy. Jsme stále uprostřed rekonstrukce, vyvádíme je z otrokářské ekonomiky.“

„O tomhle už všechno vím,“ Dall Mladší ho přerušil unaveným povzdechem. „Pracoval jsem na té planetě, než jsem vstoupil do ozbrojených sil. Ale co to má co dělat s torpédem Mozaika, které jsme sledovali? Během války jich musely

být vyrobeny a vypáleny miliardy. Jak může pouze jedno z nich budit po takové době zájem?“

„Pokud by sis přečetl technickou zprávu,“ upozorňoval Stane a ukazoval přitom na palec silné desky ležící na navigačním stole, „tak bys o tom věděl všechno.“ Dall Mladší si uvědomil, že tahle velitelova rada se hodně blížila výtce. Lehce se zarděl a o to soustředěněji mu naslouchal.

„Torpédo Mozaika je zbraň kosmické války, v podstatě robotem řízená kosmická loď. Jakmile je mu vydán pokyn, vyhledá svůj cíl, je-li to nutné, brání se; to pak zničí sebe i loď tím, že spustí neřízený cyklus uvolňování vazebné energie až do zhroutení.“

„Nevěděl jsem, že byla řízená robotem,“ přiznal Dall. „Copak roboti nemají hluboce zakořeněný odpor k zabíjení lidí?“

„Přesnější by bylo říct zabudovaný než zakořeněný,“ prohlásil Stane uvažlivě. „Mozky robotů jsou pouze vysoce vyvinuté stroje a postrádají vrozený smysl pro morálku. Ten je dodán později. Je to už dávno, co sestavujeme roboty v podobě člověka s mozkem lidského typu. Žijeme ve věku specialistů a roboti se dokáží specializovat mnohem lépe než lidé. Mozek torpéda Mozaika nemá žádný smysl pro morálku – a pokud vůbec nějaký má, pak je to psychotická, neuhasitelná touha po smrti. Ačkoliv, samozřejmě, existují řídicí mechanismy, které ovlivňují jejich možnosti zabíjení. Všechna ta kdy použitá torpéda mají na každé stěně spoustu detektorů, které zasáhnou, když objeví nějaký objekt o hmotě planety; jakmile totiž začne reakce, torpédo dokáže stejně snadno zničit loď i svět. Snad pochopíš náš zájem, když ti řeknu, že v posledních měsících války jsme ukořistili torpédo určené pouze k ničení planet. Všechna data z jeho mozku byla zapsána a přesně interpretována. Torpédo bylo nasměrováno na čtvrtou planetu hvězdy, k níž se teď blížíme.“

„Máme o té planetě něco v archivu?“ zeptal se Dall.

„Nic. Je to neprozkoumaný systém – přinejmenším co se týče našich záznamů. Ale Velké Otrokářství o ní musí vědět dost, když se rozhodlo ji zničit. A my jsme tu, abychom zjistili proč.“

Dall Mladší se zamračil a přemítal nad tím. „Je to jediný důvod?“ ozval se konečně. „Až je odvrátíme od likvidace planety, myslím, že by to tím mohlo skončit.“

„Takové uvažování ukazuje, proč máš na této lodi tak nízké postavení,“ vyštěkl střelec Arnild, sotva vešel. Arnild dokázal zestárnout za velmi krátkou dobu při obsluze děla, zcela se oddal procesu války a ztratil trpělivost pro všechno kromě počítačů a zbraní. „Mohu naznačit několik možností, jak se to jeví mně? Především – každý nepřítel Otrokářů může být naším přítelem. Nebo naopak, může to být nepřítel, který ohrožuje celou lidskou rasu, a my možná budeme potřebovat služby Mozaiky, aby dokončila práci, kterou Otrokáři začali. Nebo ještě jinak, Otrokáři tady mohou něco mít – třeba výzkumné centrum – které raději zničí, než by nám dovolili je spatřit. Cokoli z toho je dostatečným důvodem pro zkoumání té planety, ne?“

„Během dvaceti hodin dosáhneme atmosféry,“ informoval Dall a mizel ve spodním průlezu. „Jdu zkontrolovat mazání hnacího soukolí.“

„Jsi na toho kluka moc měkkej,“ prohlásil Arnild a rozladěně hleděl na přibližující se hvězdu, už ztlumenou představenými filtry.

„A ty moc přísný,“ odpověděl mu Stane. „Myslím, že zbytečně. Zapomínáš, že nikdy s Otrokáři nebojoval.“

Klouzali po vnějším obalu atmosféry čtvrté planety, výzkumná sonda se řídila po spirální orbitě, pak se vrátila do bezpečí lodi, zatímco mozek robota v sondě systematicky třídil a pořizoval kopie snímků kamer a záznamů detektorů. Duplikáty byly uloženy do schránky na zprávy, a teprve když schránka odstartovala zpět na základnu, mohl velitel Stane osobně prozkoumat výsledky pozorování.

„Teď jsme postradatelní,“ oznámil klidně. „Nejlepší bude, když se na to vrhneme a zjistíme, co můžeme vyvolat.“ Arnild souhlasně zamručel, ukazováčkem bezděčně mačkal neviditelné spouště. Skláněli se nad grafy a fotografiemi rozloženými na stole. Dall jim nakukoval přes ramena a probíral se snímky, které odkládali. První porušil mlčení.

„Fakticky, nic moc tu není. Spousta vody, velký ostrovní kontinent – a vůbec nic víc.“

„Nic víc zjistitelného,“ dodal Stane, odškrtnul jeden graf za druhým. „Žádné evidentní zařízení, žádná velká koncentrace kovu ani na povrchu ani pod ním, žádné zdroje energie. Žádný důvod pro naši přítomnost.“

„Ale jsme tady,“ zavrčel Arnild podrážděně. „Takže sestoupíme dolů a zjistíme víc na vlastní pěst. Tady je vhodné místo,“ poklepal na jeden snímek a hned ho vložil do zvětšovacího přístroje. „Tady je asi nějaká primitivní vesnička, lidi chodí kolem, kouř.“

„A tohle by mohly být ovce na poli,“ přerušil ho horlivě Dall. „A čluny, vytažené na břeh. Něco tu přece musíme najít.“

„Určitě najdeme,“ ujistil ho velitel Stane. „Připravte se k přistání.“

Lehce a nehlučně se loď snesla z oblohy, vykroužila elegantní oblouk, který končil u okraje porostu vysokých stromů na kopci nad městečkem. Motory se zastavily a v lodi se rozhostilo ticho.

„Pozitivní analýza atmosféry,“ hlásil Dall a odškrtnul graf analyzátoru.

„Zůstaň u zbraní, Arnilde,“ přikázal Stane. „Kryj nás, ale nestílej dřív, než ti řeknu.“

„Nebo než tě zabijou,“ řekl Arnild naprosto bezbarvě.

„Nebo než mě zabijou,“ Stane mu odpověděl stejným tónem. „V tom případě převezmeš velení.“

Společně s Dallem si zapnuli planetární obleky, otočili zámek, vyklouzli ven a pečlivě za sebou zavřeli. Vzduch byl vlhý a příjemně teplý, naplněný svěžestí rostlin.

„Opravdu krásná vůně po té plechovkové síle,“ vydechl Dall.

„Máš značný smysl pro zveličování skutečnosti.“ Arnildův hlas zněl skřipavěji než obvykle, když vycházel ze sluchátek. „Co takhle podívat se, co se děje ve vesnici?“

Dall si vytáhl dalekohled. Stane ho používal, co opustili loď.

„Nic se tam nehýbe,“ oznámil Stane. „Pošli tam Oko.“

Oko odsvištělo z lodi; sledovali jeho pomalý průlet vesnicí. Tvořilo ji asi sto chatrčí, jednoduché tyče a doškové střechy, a Oko opatrně prohlíželo každou z nich.

„Nikdo tam není,“ hlásil Arnild, který sledoval obrazovku. „Zvířata jsou taky pryč, žádná odtud nevidím.“

„Lidé přece nemohli zmizet,“ pochyboval Dall.

„Kam se podíváš, všude jsou prázdná pole, bez křoví. A vidím dým z jejich ohňů.“

„Kouř tu je, lidi ne,“ konstatoval Arnild nedůtklivě. „Sejděte si laskavě dolů a podívejte se sami.“

Oko opustilo vesnici a vracelo se k lodi. Právě přelétávalo nad stromy, když se náhle na půl cesty zastavilo.

„Nehýbejte se!“ vyštěkl Arnildův hlas sluchátky. „Chatrče jsou prázdné. Ale kousek od vás mezi stromy někdo je. Asi deset metrů nad vašimi hlavami!“

Oba muži potlačili přirozené nutkání podívat se okamžitě nahoru. Poodstoupili kousek dál, až si mysleli, že budou v bezpečí před čímkoli, co by na ně případně mohlo spadnout.

„To stačí,“ radil Arnild. „Spouštím Oko k bližšímu prozkoumání.“ Zaslechli motory Oka, jak měnilo polohu.

„Je to děvče. Nosí nějaký druh kožešinového oděvu. Nevidím žádnou zbraň, ale od pasu jí visí nějaký váček. Drží se stromu jako klišť a má zavřené oči. Vypadá, jako by se bála, že spadne.“

Muži na zemi rozeznávali její postavu přitisknutou k rovnému kmeni.

„Víc se s Okem nepřibližuj,“ rozkázal velitel Stane. „Ale zapni reproduktor a připoj mě do obvodu.“

„Jsi připojený.“

„Jsme přátelé... Slez dolů... Neublížíme ti.“

Slova burácela z reproduktoru létajícího nad jejich hlavami.

„Slyší to, ale možná nerozumí esperantu,“ ozval se Arnild. „Jen se pevněji přitiskla ke stromu, když jsi promluvil.“

Velitel Stane dobře poznal během války Otrokáře, zalovil v paměti pro pár slov. Zopakoval stejné věty, jen tentokrát v jazyce poražených nepřátel.

„Něco se děje, veliteli,“ hlásil Arnild. „Trhla sebou tak prudce, že málem sletěla. Pak povylezla výš a znovu se přitiskla.“

„Dovolte mi ji sundat, pane,“ požádal Dall. „Vezmu si nějaké lano a vylezu pro ni. To je jediný způsob. Je to stejně jako s kočkou.“

Stane se zamyslel.

„Zdá se, že je to nejlepší možnost,“ uznal konečně. „Vezmi si lehké dvoustetmetrové lano a šplhací železa z lodi. A pospěš si, brzy se setmí.“

Železo se zakouslo do dřeva a Dall opatrně stoupal k spodním větvím. Dívka ucítila pohyb stromu a tehdy na okamžik spatřil jasný ovál její tváře, když se na něj shora podívala. Šplhal dál, dokud na něj Arnild nevyšťekl:

„Nehýbej se! Vylezla výš. Je nad tebou.“

„Co mám dělat, veliteli?“ zeptal se Dall a sedl si obkročmo na silnou větev. Cítil se výstupem vyčerpaný, kůže se mu leskla potem. Uvolnil si límec a zhluboka oddychoval.

„Lez dál. Ona nemůže vylézt výš než na vrcholek stromu.“

Šplhání teď bylo snazší, větve menší a blíž u sebe. Stoupal pomalu, aby dívku nevyděsil. Zem byla v nedohlednu, hluboko dole. Byli sami ve svém vlastním světě listů a rozhoupaných větví, a jen lesknoucí se objektiv Oka připomínal pozorovatele v lodi. Dall uvázal na konci lana další smyčku, velmi pečlivě, protože tehle uzel musí držet. Poprvé při této výpravě cítil, že je potřebný. Ti dva staří harcovníci nejsou zrovna špatní parťáci, ale léta jejich zkušeností ho deprimovala. Ale tohle bylo něco, co mohl udělat nejlíp on a nad tou myšlenkou lehce zahvízdal.

Mohla vylézt ještě výš. Větve by ji určitě udržely. Ale z nějakého důvodu začala ustupovat podél větve. Ještě kousek, blíž k ní, pevně se držel a pomalu se sunul za ní.

„Nemáš se proč bát,“ řekl přívětivě a s úsměvem. „Chci ti jenom pomoci bezpečně slézt, aby ses mohla vrátit ke svým přátelům. Proč se nechytneš lana?“

Děvče sebou trhlo a odvrátilo se. Byla mladá a hezká, oblečená jen do kožešinové suknice. Měla dlouhé vlasy, ale učesané a vzadu stažené koženým řemínkem. Vypadala celkem normálně, až na ten strach. Když se přiblížil, viděl, že se celá chvěje. Ruce i nohy se jí nepřetržitě třáslly. Zuby zakousnuté do bledých rtů, z nichž jí tekly tenké pramínky krve. Nikdy si nemyslel, že je možné, aby lidské oči hleděly tak vyděšeně nebo byly tak plné zoufalství.

„Opravdu, nemáš se čeho bát,“ opakoval, když jí stanul na dosah. Větev byla slabá a ohýbala se. Kdyby se pokusil po ní chňapnout, hrozil jim oběma pád a to opravdu nechtěl. Pomalu protáhl lano smyčkou a omotal si je kolem pasu, pak skočil na další větev. Koutkem oka spatřil, jak se děvče zachvělo a divoce se rozhlédlo kolem.

„Přátelé!“ pokoušel se ji uklidnit. Přeložil to do jazyka Otrokářů, protože se zdálo, že prve rozuměla. „No'r venn!“

Otevřela doširoka ústa a přikrčila se ke skoku. Křik, který vyrazil z jejího hrdla, byl strašný a podobal se spíše řevu mučeného zvířete než hlasu člověka. Tím ho tak zmátla, že se zmohl jen na marné chňapnutí. Příliš pozdě.

Nepadala. Ze všech sil se odrazila od větve. Zvolila raději skok do náruče smrti, než by připustila, aby se jí dotkl. Na okamžik se zdálo, že se na vrcholu skoku zachytila, zkroucená a šílená strachy, než ji přitažlivost s praskáním protáhla listím. Nato se zřítíl i Dall, hmataje po neexistujícím zachytu.

Bezpečnostní lano drželo pevně. Napůl omráčeného ho přitáhlo zpět ke kmenu. Nemotorně si hrál s rozvazováním uzlů. S rozechvělou přesností se spustil na zem. Trvalo mu to dlouho. Přes deformovanou věc v trávě byla přetažena pokrývka dřív, než slezl. Nemusel se ptát, zda je mrtvá.

„Snažil jsem se ji zastavit. Dělal jsem, co jsem mohl.“ V Dallově hlase zaznívala kňouravá hořkost.

„Ovšem,“ uklidňoval ho Stane, když prohlížel obsah dívčina váčku. „Sledoval jsem vše Okem. Jakmile se rozhodla skočit, nebylo možné jí v tom zabránit.“

„Nebylo nutné mluvit na ni jazykem Otrokářů...“ Arnild byl venku z lodi a chtěl ještě něco dodat, ale zachytil Staneův

ostrý pohled a zmlkl. Dall si toho taky všiml.

„Zapomněl jsem!“ Dall zmateně hleděl z jedné tváře bez výrazu na druhou. „Pamatoval jsem si jenom, že rozumí. Nenapadlo mě, že se tím může vyděsit. To byla možná chyba, ale kdo je neomylný! Nechtěl jsem její smrt...“

S námahou se ovládl a odvrátil se.

„Měl bys radši něco sníst,“ poradil mu Stane. Jakmile za Dallem zapadl poklop, ukázal na dívčino tělo. „Pochovej ji pod stromem. Pomohu ti.“

Jedli jen trochu, nikdo neměl velký hlad. Stane si pak sedl k navigačnímu stolu a ukazovákem po něm postrkoval tvrdý zelený plod. „Tohle je důvod, proč vylezla na strom – a nestačila zmizet jako ostatní. Trhala plody. Ve váčku neměla nic jiného. Naše přistání poblíž stromu a to, že uvízla v pasti, bylo čistě dílem náhody.“ Zadíval se Dallovi do tváře, pak se rychle otočil.

„No, na obhlídku je už trochu tma, takže počkáme do rána?“ zeptal se Arnild.

Na stole měl rozebranou pušku, seřizoval a promazával součástky.

Velitel Stane přikývl.

„To nemůže škodit – a je to lepší, než se kolem potloukat potmě. Nech Oko s infračervenou projekcí a filtry nad vesnicí a zapni záznam. Třeba zjistíme, kam všichni šli.“

„Zůstanu u obrazovky,“ Dall náhle vyskočil. „Nejsem... ospalý. Možná něco objevím.“

Velitel na okanzík zaváhal, pak souhlasil. „Vzbud mě, jestli něco uvidíš. Jinak za svítání.“

Noc uplynula v klidu, aniž se v tiché vesnici cokoli pohnulo. Za prvního rozbřesku Stane s Dallem sešli z kopce, s Okem letícím nad nimi, aby je krylo. Arnild zůstal v uzavřené lodi u řízení.

„Tudy, pane,“ doporučoval Dall. „Něco jsem v noci objevil, když jsem s Okem prováděl průzkum.“

Okraje jámy byly ohlazené a zaoblené povětrnostními vlivy, na svazích rostly vysoké stromy. Na dně vyčnívaly z jezera zbytky rezivělého stroje.

„Myslím, že to jsou výkopové stroje,“ usuzoval Dall. „I když těžko říct, musí tam dole být už hodně dlouho.“

Oko se spustilo na dno jámy a slídilo kolem vraků, na chvíli se ponořilo pod vodu a v minutě bylo venku; črcela z něj voda.

„Ano, těžební stroje,“ hlásil Arnild. „Některé převrácené a napolo pohřbené, jak spadly do jámy. A všechny byly vyrobeny Otrokáři.“

Stane se zájmem vzhledl. „Jsi si tím jistý?“ zeptal se.

„Jo, přečetl jsem si to na štítku.“

„Jdeme do vesnice,“ rozhodl velitel, zamyšleně přitom zatínal čelisti.

Dall Mladší objevil, kam odešli vesničané. Nebylo to žádné tajemství; přišli na to hned, jakmile vstoupili do první chatrče. Podlahu tvořila udusaná hlína s kruhem kamenů kolem ohniště. Všechny ostatní doplňky byly co nejjednodušší a nejpřimitivnější. Těžké nádoby z nepálené hlíny, nevyčištěné kožešiny, pár jídelních lžic vyřezaných z tvrdého dřeva. Dall se probíral hromadou tkaných rohoží před ohništěm, když objevil tu díru.

„Tady, pane!“ volal.

Měla přes metr v průměru a nořila se do země v mírném sklonu. Podlaha tunelu byla udusána stejně pevně jako podlaha chatrče.

„Určitě se skrývají tady,“ řekl Stane. „Posviť dolů a podívej se, jak je to hluboké.“

Ani to nemusel říkat. Díra měla hladké stěny tunelu, který po pěti metrech od vchodu v ostrém úhlu zahýbal. Oko sklouzlo dolů a zůstalo viset nad otvorem.

„Zkusil jsem to v jiných chatrčích,“ ozval se Arnild z lodi. „Oko ve všech objevilo stejné díry. Chcete, abych se podíval dovnitř?“

„Ano, ale opatrně,“ radil mu velitel. „Pokud se tam skrývají lidé, nemá cenu je vyděsit ještě víc. Sestup dolů a jestli něco najdeš, stáhni se zpět.“

Bzučení Oka sláblo, když vplulo do tunelu a zmizelo z dohledu.

„Spojuje se to s dalším tunelem,“ hlásil Arnild. „A teď další křížení. Čím dál spleťtější... nevím, jestli budu schopen vrátit Oko stejnou cestou.“

„Oko snadno nahradíme,“ odpověděl mu velitel. „Pokračuj.“

„Kolem musí být pevná skála... signál slábne a mám co dělat, abych neztratil kontrolu. Nějaká velká jeskyně – počkat! Někdo tu je! Zahlédl jsem do postranního tunelu vcházet člověka.“

„Za ním!“ rozkázal Stane.

„Není to tak jednoduché,“ ozval se po chvíli mlčení Arnild. „Zdá se, že je to slepý konec. Tunel blokuje nějaká skála. Musel za sebou zavalit chodbu, jen co prošel. Vracím se... Prásk!“

„Co se děje?“

„Další skála před Okem – uvěznili je v pasti. Teď zhasla obrazovka a jediné, co ke mně ještě přichází, je signál ‚mimo provoz‘.“ Arnild mluvil podrážděně a vztekle.

„Velmi chytré,“ konstatoval Stane. „Vlákali ho do pasti – pak možná strhli strop tunelu. Tihle lidé jsou velmi nedůvěřiví k cizincům a zdá se, že mají docela praxi ve způsobech, jak se jich zbavit.“

„Ale proč?“ Dall se, upřímně zmatený, rozhlížel po primitivní konstrukci chatrče. „Co měli tihle lidé, že to Otrokáři chtěli tak naléhavě? Je zřejmé, že tomu Otrokáři věnovali spoustu času a snažili se ze všech sil prokopat dolů. Našli vůbec, co hledali? Pokusili se zničit tuto planetu, protože to našli – nebo proto, že to nenašli?“

„Kéž bych věděl,“ povzdechl velitel Stane mrzutě. „To by mi usnadnilo práci. Odešleme kompletní zprávu na základnu – třeba je něco napadne.“

Při návratu do lodi si všimli čerstvé hlíny u skupiny stromů. Zela tu prázdná díra v místě, kde pohřbili dívku. Zem byla

rozhrnutá a rozmetaná do všech stran. Na kmenech stromů byly stopy záseků, udělané ostrým nástrojem... nebo gigantickými drápy. Něco nebo někdo si přišel pro dívku, vykopal její tělo a vylil si zlost na zemi i na stromech. Další stopa vedla k otvoru mezi kořeny jednoho stromu. Svažoval se zpět a dolů, tmavá tlama stejně záhadná i tajemná jako ostatní tunely.

Před usnutím velitel Stane dvakrát provedl obchůzku a přesvědčoval se, zda jsou vchody uzavřené a všechny poplachové obvody zapnuté. Šel si lehnout, ale nemohl spát. Odpověď na problém se zdála být nabíledni, a přesto mimo dosah. Vypadalo to, že má dostatek faktů, z nichž může vyvodit závěr. Ale jaký? Upadl do přerušovaného spánku, aniž našel odpověď.

Když se probudil, byla ještě tma, ale měl pocit, že se stalo něco strašného. Co ho vzbudilo? Probíral se ospalými vzpomínkami. Povzdechnutí. Závan vzduchu. Při uzavřené cirkulaci ovzduší holá nemožnost. Zachvácen náhlým strachem se vrhl ke světlu, rozsvítil a vytáhl z postranní přihrádky pušku. Arnild se objevil ve dveřích, zíval a mžoural.

„Co se děje?“ ptal se.

„Dojdi pro Dalla – myslím, že někdo vlezl do lodi.“

„Asi vystoupil.“ Arnild pohrdavě zafíkal. „Není u sebe.“

„Cože!“

Odběhl do řídicí kabiny. Poplachové systémy byly vypnuté. Na klávesnici ležel kousek papíru. Velitel ho popadl a očima přeběhl jediné slovo na něm napsané.

Civěl jako zasažený bleskem; pak papír zmačkal v křečovitě sevřené pěsti.

„Blázen!“ zařval. „Ten zatracenej mladej blázen! Vypusť Oko. Ne, dvě! Budu řídit to druhé!“

„Ale co se stalo?“ nechápal Arnild. „Co ten ušák zase vyvedl?“

„Vlezl do podzemí. Do těch tunelů. Musíme ho zadržet!“

Po Dallovi nebylo ani vidu, ale okraj tunelu pod stromy byl čerstvě oddrolený.

„Spustím tu Oko,“ rozhodl Stane. „Ty vezmi to druhé a pusť ho do nejbližšího vstupu. Používej reproduktory. Řekni jim v jazyce Otrokářů, že jsme přátelé.“

„Ale – vždyť jsi viděl reakci té dívky, když jí tohle řekl Dall.“ Arnild byl zmatený, na rozpácích.

„Vím, co se stalo,“ odsekl Stane. „Ale copak máme jinou volbu? Jde se na věc!“

Arnild se chtěl ještě na něco zeptat, ale odradila ho intenzita, s níž se velitel u ovladačů soustředil. Vyslal své Oko vstříc vesnici.

Pokud lidé ukrytí v bludišti tunelů zaslechli poselství, určitě mu neuvěřili. Jedno Oko bylo polapeno v slepém tunelu, když otvor za ním náhle zavalila drobná suť. Velitel Stane se pokusil sutí proniknout, ale bezvýsledně. Jediným efektem bylo bubnování a temné rány dalšího závalu.

Arnildovo Oko objevilo velkou podzemní síň, plnou vystrašených, k sobě se choulících ovcí. Ale žádný domorodec. Při cestě z této jeskyně bylo i druhé Oko zavaleno lavinou kamení.

Nakonec velitel Stane přiznal porážku. „Tak tohle jim vyšlo, jsme bezmocní.“

„Veliteli, v lesíku se něco hýbe,“ řekl Arnild ostře. „Zachytil to detektor, ale už je to pryč.“

Pod rudnoucím nebem úsvitu váhavě vyšli ven, zbraně odjištěné. Šli, tušili, co by mohli najít, ale báli se to přiznat nahlas, protože pořád tajně doufali.

Bohužel, nebylo v co doufat. Tělo Dalla Mladšího leželo poblíž jícnu tunelu, z něhož byl vyvržen. Rudé svítání se zrcadlilo v rudé krvi. Musel zemřít strašně.

„To jsou kurvy! Svině!“ zaklel Arnild. „Tohle provést člověku, který jim chtěl jen pomoci. Zlámané ruce a nohy, stažený z káže. Jeho tvář – nic nezůstalo...“ Stárnoucí střelec se dusil bolestí a vztekem. „Zasloužili by vybombardovat, vyhodit do povětří! To, co Otrokáři začali...“ Setkal se s velitelovým planoucím pohledem a ztichl.

„Právě tak to nejspíš cítili i Otrokáři. Copak nechápeš, co se tady dělo?“

Arnild zavrtěl mlčky hlavou.

„Dall pochopil pravdu. Jenomže si myslel, že je možné věci změnit. Ale přinejmenším věděl, jak je to nebezpečné. Šel, protože cítil vinu za smrt té dívky. A proto zanechal vzkaz se slovem otroci pro případ, že by se nevrátil.“

Je to vážně úplně jednoduché,“ konstatoval unaveně a opřel se o strom. „To jen my jsme hledali něco složitějšího a techničtějšího. Když vlastně problém, s nímž jsme se setkali, nebyl povahy fyzické, ale sociální. Tohle byla planeta Otrokářů, zřízená a uspořádaná Otrokáři k uspokojování jejich zvláštních potřeb.“

„Cože?“ Arnild stále nechápal.

„Otrokáři. Stále se rozpínali, a ty sám víš, jak bylo jejich vedení boje náročné na lidskou sílu. Potřebovali stálý přísun ze zdrojů, které si museli vytvořit. Řešením byla tahle planeta. V jistém smyslu zhotovená na zakázku. Jediný řídice zalesněný kontinent s několika málo místy, kam se lidé mohli ukrýt, když přiletěly otrokářské lodě. Vypěstovali zárodek, lidem poskytli jednoduché a postačující zdroje obživy, ale vůbec žádnou techniku. Pak odešli, aby je nechali množit se. Vždy po několika letech se chtěli vrátet zpět a odvézt tolik otroků, kolik jich bylo potřeba; zbytek nechali pro doplnění zásob. Jenomže nepočítali s jednou věcí.“

Arnildova zbednělost zvolna ustupovala. Už rozuměl.

„Lidská přizpůsobivost,“ uvažoval.

„Samozřejmě. Schopnost – má-li dostatek času – se většinou přizpůsobí každé extrémní životní podmínce. Tohle je přímo ukázkový příklad. Izolovaná populace bez historie, bez psané podoby jazyka – jen s touhou přežít. Jednou za pár let se nepopsatelně odporné bytosti spustily z oblohy a unesly jejich děti. Pokoušeli se uprchnout, ale tady není kam. Postavili lodě, ale ani plout není kam. Nedalo se nic dělat...“

„Až si nějaký koumák vykopal díru, zakryl ji, a tam pak schoval svou rodinu. A zjistil, že to funguje.“

„A tím to začalo,“ přisvědčil Stane. „Nápad se rychle šířil; a když se Otrokáři snažili je odtamtud vydolovat, tunely už

byly hlubší a lépe propracované. Tak se stalo, že otroci zvítězili. Zřejmě byli i první planetou, která se Otrokářům úspěšně vzepřela. Dostat je ven bylo nemožné. Jedovatý plyn by je zabil a jako mrtví neměli žádnou cenu. Stroje vyslané za nimi skončily jako naše Oka. A lidé, kteří byli natolik pošetilí, že se za nimi pustili do podzemí...

Nedokázal dokončit větu. Dallovo tělo hovořilo za všechno.

„Ale ta zášť?“ nechápal Arnild. „To děvče se raději samo zabilo, než by se nechalo chytit.“

„Tunely se staly posvátnými,“ pokračoval Stane. „Muselo to být, aby byly stále použitelné, případně zdokonalované v dlouhé řádce let mezi návštěvami Otrokářů. Děti se odmalička učily, že démoni přicházejí z nebe a spása leží v podzemí. Přesný opak náboženství staré Země. Nenávist a bázeň tak byly vštěpovány každému, bez ohledu na věk. Když se objevily lodě, všichni přesně věděli, co mají dělat. Pár vteřin poté, co byly lodě spatřeny, zmizeli obyvatelé pod zemí. Považují nás za Otrokáře, protože pouze démoni přicházejí z oblohy.“

Dall to tušil. Chtěl si s nimi promluvit a vysvětlit jim, že Otrokáři už nikdy nepřijdou a že se už nemusí ukrývat. Že z oblohy přišli dobří lidé. Ale tohle je kacířská myšlenka, a to samo stačilo, aby ho zabili. Pokud se vůbec namáhali mu naslouchat.

Byli naměkko, když přenášeli tělo Dalla Mladšího zpět do lodi.

„Bude to ještě fuška, přesvědčit tyhle lidi o pravdě.“ Na chvíli se zastavili, aby si odpočinuli. „Ale stejně pořád nechápu, proč chtěli Otrokáři tuhle planetu zlikvidovat.“

„Myslím, že tu zapůsobila řada příčin,“ pravil velitel Stane. „Proč dobytelská armáda vyhazuje do povětří budovy a ničí pomníky, je-li donucena k ústupu? Pouhý vztek a zklamání, staré lidské emoce. Když to nemůžu mít já, tak to nebude mít nikdo. Tahle planeta musela jít Otrokářům na nervy léta. Úspěšná vzpoura, kterou nedokázali potlačit. Snažili se vzít rebelanty útokem, protože nebyli schopni přijmout porážku z rukou otroků. Jakmile však pochopili, že je jejich boj ztracený, jediné likvidace planety mohla ulevit jejich emocem. Všiml jsem si u tebe stejných pocitů, když jsi uviděl Dallovo tělo. Je to normální lidská reakce.“

Oba byli staří vojáci a tak nedávali příliš najevo své skutečné pocity, když ukládali Dallovo tělo do speciální komory a připravovali loď k odletu.

Ale byli to staří lidé, mnohem starší, než když na tuhle planetu přiletěli, a tak se pohybovali se stařeckou těžkopádností.

V lidské populaci není příliš mnoho opravdu talentovaných zlepšovatelů nebo vynálezců, to ale nikterak nebrání neustálému čilému rozvoji. Bratři Wrightové uskutečnili svůj první motorový let roku 1903, a za necelých pětadvaceti let se vyráběla letadla s rozpětím křídel větším, než byla celková délka jejich prvního letu, o velikosti toho aeroplánu nemluvě. Homo sapiens je rozený zlepšovatel. Všechno v jednom kuse zvětšoval a zvětšoval, vylepšoval a vylepšoval.

Což platí i pro válku. Kosmické války pouze skýtají iluzi, že jsou větší a lepší než ostatní války; nepochybně gigantickou velikostí pole působnosti. Ale mohou být i zklamáním, protože mohou zasáhnout a jedním rázem připravit o život spousty lidí. Dřív nebo později, navzdory veškeré přesvědčivosti mírového úsilí, se válka vrátí, aby zle zřídila starou matičku Zemi. Různé skupiny nacházejí důležité věci, na něž se názory liší, a zcela logicky budou tyto názorové neshody řešeny vyzkoušeným a účinným způsobem – bojem.

Samozřejmě přitom budou pomáhat roboti, kteří se po častém tréninku ve hře velmi zlepší. Účast robotů odstraní velkou většinu potěšení z vítězství v boji muže proti muži, ale pokrok nelze zastavit. Jakmile jedna strana získá malý náskok, druhá ihned napře všechny síly, aby ji dohnala.

Až nakonec budeme mít globální konflikt opravdu grandiózního rozsahu, kdy celý povrch planety, vzduch i oceány budou jedním gigantickým bojištěm...

VÁLKA S ROBOTY

Podlahou svištěcího vozu jednokolejnicové dráhy pronikala jen lehká vibrace. Žádný pocit pohybu, neboť ubíhající zdi tunelu nebyly stěnami bez oken vidět. Pasažéři, všichni v nažehlených elegantních uniformách s třpytivými knoflíky a vyznamenáními, se nepatrně pohupovali v sedadlech, zabráněni do vlastních myšlenek či tiché konverzace. Tisíce stop pevné skály nad nimi je izolovalo od války. Rychlostí sto padesát mil za hodinu spěchal tímhle vozidlem generál Pere a jeho štáb na bojová stanoviště.

Když zahoukala poplachová siréna, řidič dupl na brzdy a uvedl motor do zpětného chodu. Na víc nebyl čas. Kovová stěla plnou rychlostí napálila do bariéry skal a sutě, která blokovala tunel. Ocelové desky se zmačkaly a zlomily, vozidlo se s rachotem zastavilo. Všechna světla zhasla, a v nastalém tichu, které následovalo po ušidrášajícím randálu srážky, bylo slyšet jen slabé sténání.

Generál Pere vstal ze sedadla, potřásl hlavou ve snaze vzpamatovat se a sáhl po svítilně. Paprsek nervózně tančil po celé délce vozidla, pronikl rozvířenými zrnky prachu a osvětlil vyděšené a bledé tváře mužů.

„Podejte hlášení o celkových ztrátách,“ obrátil se na pobočníka; hlas posadil tak hluboko, aby nebylo slyšet, že se chvěje. Není jednoduché být generálem, když je vám teprve devatenáct. Pere se přinutil stát klidně, zatímco pobočníkův kovový trup rychle postupoval uličkou.

Sedadla byla dobře ukotvená a otočená k zádi, takže byla naděje, že nebude příliš mnoho obětí. Za zády poslední řady křesel se tyčila halda suti, která pronikla dovnitř rozbitou přídílí. Řidič byl pod ní nepochybně pohřbený, což bylo vlastně lepší. Byl tak ušetřený potíží s válečným soudem.

„Jeden zabítý, jeden nezvěstný, jeden raněný, celkový počet akceschopných nyní sedmáct.“ Pobočník zasalutoval a znehybněl v očekávání dalších rozkazů. Generál Pere si nervózně hryzl ret.

Nezvěstným miní řidiče. Ve skutečnosti je mrtvý, zatraceně dobře mrtvý. Ten „jeden zabítý“ je nový kapitán z řízení letového provozu stíhacích letounů, který měl tu smůlu, že zrovna v okamžiku nehody vstával ze sedadla. Zlomil si krk

o okraj křesla a teď mu hlava visela dolů v nepřírozeném úhlu. To sténání určitě patřilo zraněnému muži; měl by se nejdřív podívat po něm. Postupoval uličkou a posvítíl na sinalou, potem zkropenou tvář plukovníka Zena.

„Moje rameno, pane,“ zajíkl se plukovník. „Zrovna jsem se protahoval, když se to stalo. Hodilo mi to rameno dozadu a narazilo mne to na kovový okraj. Řekl bych, že je zlomené. To je bolest...“

„To by stačilo, plukovníku,“ ozval se Pere. Poněkud hlasitěji, protože mužovy obavy se ho taky začaly dotýkat. V uličce se ozvaly kroky a jeho zástupce generál Natia se k nim připojil.

„Máte za sebou základní kurz první pomoci, generále,“ řekl Pere. „Obvažte tohoto muže a pak se hlaste u mě.“

„Ano, pane,“ odpověděl generál Natia, v hlase mu zazníval tentýž tón strachu.

Zatracený svět, pomyslel si Pere, měla by vědět, že takhle se generál nechová. Nemůžeme dopustit, aby se vojáci dozvěděli, že se bojíme – i když tomu tak je. Nevěnoval žádnou pozornost skutečnosti, že generál Natia je žena, a teprve osmnáctiletá.

Jenomže jeho štáb očekával, že bezprostřední problémy vyřeší. Něco z napětí polevilo, jakmile si roztřídil všechny faktory. Řešení problémů byla jeho specialita, a byl k tomu vybrán ještě před narozením. V bance spermií a vajíček jeho rodičů byl genovou analýzou nalezen ten nejlepší DNA řetězec. Tohle a následný trénink ho předurčilo k velení. S bleskovými reflexy mládí byl na bojišti protivník, jakého nelze podceňovat a měl před sebou skvělou kariéru – nejpозději během čtyř nebo pěti let před odchodem do výslužby.

Pro někoho, kdo je připraven k vedení globálního konfliktu, byl tenhle problém dětsky jednoduchý.

„Spojení?“ vyštěkl a ukázal prstem na majora spojovací jednotky. V hlase mu už zase zněla obvyklá autorita, kontrastující s chlapeckým sestřihem a pihami.

„Žádné, pane,“ hlásil důstojník v pozoru. „To, co zablokovalo tunel, vyřadilo z provozu také všechna pozemní vedení. Zkoušel jsem to s polním telefonem, ale dráty jsou hluché.“

„Víte někdo, jak jsme daleko od základny?“ zeptal se natolik hlasitě, aby ho slyšeli i ostatní důstojníci ve vozidle.

„Já to zjistím...“ za okamžik, pane,“ ozval se jeden z nich, šedovlasý plukovník z počítačové jednotky. Pohyboval stupnicí na kapesním logaritmickém pravítku, soustředěně mžoural ve světle svítilny. „Nemáme údaje o délce tunelu – nebo přesnou polohu základny. Ale už jsem tudy párkrát jel, a celková doba je obvykle pár minut přes tři hodiny. Uvážíme čas do nehody, rychlost, započítáme zpomalení...“ Jeho hlas přešel v mumlání a Pere trpělivě a nehnutě vyčkával. Tato informace byla k naplánování dalšího postupu nezbytná.

„Mezi čtyřiceti a šedesáti mílemi od základny, pane. A to je horní hranice. Spíš bych řekl, že je to velmi blízko padesáti...“

„To je dost dobré. Chci dva dobrovolníky, ty a ty. Projděte do přídě a podívejte se, zda byste neprokopali závalem díru. Pokusíme se tudy projít a dál pokračovat pěšky. Na základně se bez nás neobejdou, když je nepřítel schopný objevit se tak blízko.“

Tu poslední větu dodal, aby byla zachována morálka mužstva; tréninkové kurzy doporučovaly lidský přístup, kdykoliv je to možné. Zejména v neobvyklých situacích. A tohle byl neobvyklý, ačkoli ne právě slibný začátek jeho prvního velení. Nešťastně se mračil do temnoty. Stálo ho to velké úsilí potlačit své rozpoložení, aby se mu neozvalo v hlase, když vydával rozkazy k shromáždění zásob jídla a vody. Potom poslal svého pobočnicka vystřídat ty dva, kteří se prokopávali bariérou suti. Při takovéto práci měl jeden robot hodnotu deseti mužů – nemluvě o dvou.

Trvalo téměř dvanáct hodin, než bariérou pronikli; byli úplně vyčerpaní. Pobočník to celé vykopál sám a oni se pravidelně střídali při odklizení závalu. Objevilo se několik malých sesuvů hlíny a kamení, kterým v zápalu práce nevěnovali pozornost, dokud velký sesuv v čelbě robota, zcela nepohřbil. Kopali, až narazili na jeho nohy; Pere měl v tunelu potřebné množství drátu signalizace, teď byl k ničemu; omotal jej kolem robotových kotníků. Zpočátku to nešlo, ale když přidali ještě pár drátěných ok a zabrali i ostatní, společně vytáhli robota málem hrobníkovi z lopaty. Po tomhle incidentu se práce zpomalila, pak je napadlo odšroubovat z vozidla křesla a použít je k podepření nadloží. Když se tohle všechno vezme v úvahu, dvanáct hodin byl slušný čas na proniknutí bariérou.

Teprve pak jim generál Pere dovolil půlhodinový odpočinek. Vrhli se po svých láhvích s vodou a pak sebou unaveně praštili po obou stranách středové koleje. Vědomí vlastní důstojnosti a postavení nedovolovalo Pereovi odpočívat; šel se podívat dopředu, zda je tunel volný, pobočník vedle něj.

„Na jak dlouho ti ještě stačí baterie?“ zeptal se Pere. „Při maximálním výkonu.“

„Přes tři sta.“

„V tom případě se rozběhni. Pokud narazíš na jiné závaly, začni je odstraňovat a my tě doženeme. Pokud projdeš bez problémů, pošli pro nás vozidlo. To nám ušetří nějaký čas.“

Robot zasalutoval a vyrazil, dusot spěchajících kroků se ztrácel v dálce. Pere pohlédl na světélkující ciferník hodinek a oznámil konec přestávky.

Pochodovali s jediným mihotavým světélkem v čele; zanedlouho je přepadla ospalost, která ochromila jejich reakce. Pokračovali v cestě, s krátkým přerušením každou hodinu, skoro osm hodin. Když začali umdlévat a usínat za chůze, Pere neochotně nařídil zastavit. Donutil je nejprve něco sníst, pak jim dovolil jen čtyřhodinový spánek, než jimi energicky zatřásl, aby je postavil na nohy. Pochod pokračoval – teď už mnohem pomaleji – uplynulo celých pět hodin neustálé temnoty, než spatřili světla blížícího se vozidla. „Namiřte na ně svoje svítilny – všichni,“ poručil Pere. „Nenecháme se přejet.“

Řidič-robot jel poloviční rychlostí a hledal je. Unaveně se vpotáceli do vozidla a většina jich během krátké jízdy na základnu usnula. Pobočník podal Pereovi hlášení.

„Přerušení bylo oznámeno, objevily se další dva závaly v jiném tunelu.“

„Co je způsobilo?“

„Zpravodajská služba si není jistá, ale brzy to bude zveřejněno.“

Pere spolkl své mínění o inteligenci zpravodajské služby, neboť ani roboti nemají vyslechnout znevažující poznámku. Ošil se, protože mu zvlhla košile, a náhle si uvědomil zvyšující se teplotu uvnitř vozidla. „Co se děje s klimatizací?“ zeptal se netrpělivě.

„Nic, pane. To je tou teplotou vzduchu v tunelu, je mnohem vyšší než obvykle.“

„Proč?“

„Tahle skutečnost je dosud neznámá.“

Jak se blížili k základně, teplota se stále zvyšovala, a Pere vydal rozkazy, aby byly otevřeny příruby. Vozidlo zpomalilo, pak zastavilo v obrovské stanici na konci tunelu. Dveře se otevřely a horký vzduch, který vnikl dovnitř, byl téměř nedýchatelný.

„Poklusem ke komoře,“ zasípal Pere; horkem mu vyschlo v krku. Klopýtali a utíkali k velkým uzavřeným dveřím na konci nástupiště, robotovy zbraně je sledovaly z kabinky, vyčnívající z kovové stěny. Identifikace byla u konce a než se přiblížili, zámek ohromných vnějších dveří se těžkopádně otočil. Někdo zařval, protože upadl a dotkl se žhavého kovu nástupiště. Pere byl nucen počkat, dokud nebyli všichni uvnitř, vstupoval poslední. Poněkud se všem ulevilo, když se vnější dveře uzavřely, ale čitelný pokles teploty nepocítili, dokud neprošli všemi pěti hermeticky uzavřenými dveřmi čtyřplášťové komory. Dokonce i pak byl vzduch uvnitř pevnosti teplejší než normálně.

„Možná má to horko nějakou souvislost s tím, že nás vyslali o týden dřív,“ ozvala se Natia. „Tohle i zablokování tunelu mohlo být způsobeno nějakým násilným nepřátelským průlomem.“

Pere došel ke stejnému závěru, ale nechal si to pro sebe. Navíc jen on věděl, že jejich expediční příkazy změnil skutečný stav nouze na základně, ačkoli Velitelství nespecifikovalo povahu nouze. Co nejrychleji vedl Pere štáb k řízení základny.

Nic nebylo v pořádku. Nikdo mu neodpověděl, když se formálně dotazoval na vstup. Obslužní roboti se lhostejně zabývali svou prací, ale v dohledu nebyl žádný důstojník. Na okamžik si myslel, že všechny čtyři bojové stanice jsou prázdné. Pak spatřil prst, jak se natahuje a tiskne tlačítko na Vrchním velení: obyvatel židle seděl tak nízko, že skoro nebyl vidět. Pere rázně vykročil k stanovišti a chystal se zasalutovat, ale ruka se zastavila dřív, než dospěla k čelu, a zapomenuta, pomalu klesala zpět. Zhrozil se.

Operátor v křesle si postupně začal uvědomovat, že nad ním někdo stojí. Stálo ho hodně úsilí odvrátit pozornost svých zapadlých a zarudlých očí od pultu. Trvalo to celou věčnost. Pere v jejich hloubce zahlédl pouze bolest; v očích hledících z krví podlitých důlků a připomínajících vyděšené zvíře. Nato se jejich pozornost váhavě obrátila zpět k pultu a tenká paže se chvějivě zvedla, aby se dotkla ovladače.

„Díky bohu, že jste přišli... přišli jste v poslední... díky...“

Slova zpočátku šeptaná odumřela zasípáním.

Důstojníkovy paže byly poďobané a zjizvené injekčními vpichy; potřísněné ztuhlými pramínky krve. Rozházené krabičky a lahvičky na stole svědčily o snaze toho muže zůstat ve střehu a sebrat poslední síly nad lidskými možnostmi: povzbuzující prostředky, preparát nahrazující spánek, glukóza, anestetika, vitamínové komplexy. Zřejmě byl v tomhle křesle řadu dní sám, ovládal všechny čtyři bojové stanice připojené k tomuto jedinému pultu. Sám – z nějakého neznámého a strašného důvodu sám – vedl válku a čekal na pomoc. S nekontrolovatelným pocitem odporu si Pere všiml, že ten muž, jak tu seděl, kálel pod sebe.

„Generále Natio, vystřídějte toho muže,“ rozkázal.

Vklouzla hbitě do křesla a odpojila zesilovač od ostatních. Bleskově se zorientovala v okolnostech konfliktu a oznámila: „Hotovo, pane.“

Pere zapnul ovládací spínač a na pultě před ním zablikala červená žárovka, stejná se zableskla i před Natiou.

Zřejmě to světlo bylo poslední jiskřičkou života, která ještě držela vyčerpaného muže při vědomí. Když červená žárovka zhasla, zakryl si tváře dlaněmi a zhroutil se bokem do čalounění křesla. Pere ho popadl za ramena a zatřásl s ním, až mu ruce poklesly a poslední stopy vůle mu zvedly svěšenou hlavu. S bolestným úsilím se přiměl otevřít oči.

„Co se stalo?“ zeptal se Pere. „Kde je někdo další?“

„Mrtví,“ šeptal slabým hlasem, sám blízký smrti. „Já jediný jsem zůstal naživu – ležel jsem tehdy v posteli, takže jsem se nedotýkal žádného kovu. Jen lůžkovin a matrací. Roboti tvrdí, že to byl zdroj vibrací – subsonický – nadzvukový – něco nového. Všechno se měnilo v sraženinu, zabilo je to – koagulací proteinu. Jako vejce... vařená vejce... všichni zemřeli.“

Když muž znovu upadl do bezvědomí, Pere dal pokyn důstojníkovi lékaři, který stál stranou. Pere se zadíval na solidní ocelovou podlahu pod svými nohama a oťrásl se; vibrační zbraň lze asi kdykoli použít znovu. Roboti museli přijmout nějaké preventivní opatření. Otočil se k hlavnímu robotovi, stojícímu se stálou, kovovou trpělivostí u počítače. Byl zkonstruovaný jako volně pohyblivý; ovšem tahle robotova unikátní funkce byla pouze zdánlivá – měl na hrudi velkou obrazovku a silný kabel, kovovou pupeční šňůru, kterou byl spojen s počítačem. Byl jednoduše prodloužením velkých počítačů, logika a paměťové jednotky, které tvořily srdce základny.

„Zjistil jsi, co vydávalo ty smrtící vibrace?“ zeptal se Pere hlavního robota.

„Stroj, který se přiblížil a napojil se k vnější stěně základny. Byl objeven okamžitě, jakmile zahájil činnost. Frekvence byly analyzovány a neutralizovány během tří minut a sedmnácti vteřin. Žádná zařízení ani roboti nebyli poškozeni, protože užité frekvence způsobily odezvu pouze v lidských proteinech. Celý štáb, s výjimkou plukovníka Freye, byl okamžitě zabit. Velká množství jídla v skladištích –“

„Tím se budeme zabývat později. Kde je ten stroj?“

„Tady,“ odpověděl robot a zamířil ke vzdálenější stěně. Šel první; kabel se hladce vinul za ním, a stáhl pokrývku z yard vysokého předmětu, který tu spočíval. Nepodobalo se to žádnému stroji, jaký kdy Pere viděl, spíše to vypadalo jako změřtenou lesknoucí se kořen; červená hlína, která je dosud obalovala, dojem jen prohlubovala. „Jak to

funguje?“

Robot se natáhl – přiblížil se, aby zaostřil své oči – čočky – a opatrně povytažením uvolnil jedno vlákno. Leželo na robotově natažené kovové paži, bylo osm palců dlouhé a mělo osminu palce v průměru. Zblízka to nebylo úplně ohebné, ale vyrobené z pohyblivých a hladce opracovaných článků. Robot upozornil na zajímavé části.

„Generátor vibrací sestává z velkého počtu těchto strojů, všechny podobné konstrukce. V přední části je tvrdými břity opatřený vstupní otvor, který vyvrtal díru do země. Hlína je dopravována zpět do těla stroje a tady likvidována; v principu je podobný obyčejné žízále. Směrová aparatura, tady, ho vede; orientoval se podle gravimetru, aby naši základnu lokalizoval. Tady je hnací jednotka a tady kmitočtový generátor. Samostatně jsou stroje neškodné, jejich vyzařování zanedbatelné. Ale pokud jsou seskupeny dohromady a aktivovány ve stejný okamžik, produkují smrtelnou frekvenci.“

„Proč nebyly objeveny, ještě než zahájily činnost?“

„Jejich vlastní hmota je příliš malá a nemají žádné kovové součásti. Navíc se pohybují velmi pomalu, daly si řádně načas, než dosáhly základny a napadly hmotu.“

„Jak dlouho to trvalo?“

„Podle měření citlivosti jejich gravimetrů a podle rychlosti pohybu bylo odhadnuto, že byly vypuštěny do země před čtyřmi lety.“

„Čtyři roky!“ generál Pere byl zděšený. Míle skal a hlíny, obklopující základnu ze všech stran kdysi tak důkladně, se rázem změnilly v skryš nevypočitatelných, plíživých, nemilosrdných strojů, které se blížily s mechanickou trpělivostí.

„Lze jim zabránit v konstrukci dalšího skupinového stroje?“

„Teď už to není problém, protože víme, na co si musíme dát pozor. Obranné přepážky a detektory již byly instalovány.“

Úzkost se pomalu vytrácela a Pere si setřel pot z čela, když se rozhlížel po štábu. Všechny bojové stanice byly nyní ovládané a zhroutená postava plukovníka Freye byla odnesena. Všechno fungovalo perfektně – kromě té zatracené teploty.

„A co způsobuje tohle?“ vyštěkl Pere. „Proč tolik stoupla teplota? Musíte zjistit příčinu.“

„Vzrůst teploty je způsobený oblastmi intenzivního tepla v okolní půdě. Příčina je neznámá.“

Pere se přistihl, že si nervózně okusuje nehet palce, a vztekla si ho odtrhl od úst. „Příčina neznámá! To jsem si mohl myslet, jako obvykle. Jestli je nepřítel schopný postavit kompletní vlnový generátor do něčeho tak malého, jako je tenhle kousek plastické špagety, dokáže určitě postavit spoustu dalších s nějakým druhem kompaktního generátoru tepla.“

„Tahle teorie byla vzata v úvahu, stejně jako další pravděpodobná vysvětlení, ale nemáme žádný důkaz...“

„Tak ho najdi!“ Pere měl vztek na tvrdošíjnou logiku všech robotů, bez ohledu na to, jak teoreticky brilantní může být. To zřejmě vysvětlení tajemství horka se mu zdálo být víc než tušení nebo dohad, byla to téměř jistota. Zmáčkl spínač označený REALIZACE ROZKAZU na robotově hrudi a vydal rozkaz. „Ihned zahajte pátrání nad horkou zónou, aby se odhalilo víc těchto specializovaných vrtacích strojů.“

Se starostí o obranu zaměřil svou pozornost k válce. Operace pokračovaly tak hladce, že uzel napětí v jeho nitru poněkud povolil. Světla na řídicím pultu blikala, kódovala symboly pro logistiku a zpravodajskou službu. Operátoři shromažďovali, třídili a zkoumali výsledky Vrchního velení, kde zcela klidně a ostražitě seděla Natia. Elektronická válka je samozřejmě příliš komplikovaná, než aby ji stačil sledovat jen mozek člověka. Všechny ty řízené střely, protiraketové střely, stíhačky, bombardéry i tanky byly řízeny a obsluhovány roboty. Počítače s nejrůznějšími stupni inteligence a odpovědnosti řídily průběh bitev. Totéž platilo i o logistice. Ale tuhle válku rozpoutali lidé a oni ji vedli ke konci. Lidští operátoři dávali smysl měnícím se faktorům v globální bitvě a oni také hledali nejlepší kurz z nejlepších, které přicházely ze strategických strojů. Válka probíhala dobře. Analýza výsledků ukázala malý zisk během posledních devíti měsíců. Pokud by se podařilo tenhle zisk udržet – nebo i zvětšit – další generace nebo ta další se může dožít celkového vítězství. Byla to potěšitelná, i když poněkud skličující myšlenka.

Po pěti směnách byl nalezen a zneškodněn první termo-plaz. Pere ho zkoumal s odporem. Tak malý a působí tak velké potíže. Všichni teď nosili tropickou výstroj a cítili se v přehřátém vzduchu neustále nepříjemně. Jediný vnější rozdíl mezi tímto termo-plazem a vlnovým generátorem spočíval v barvě jeho plastického těla; tenhle nový byl patřičně ohnivě červený.

„Jak to vytváří teplo?“ zeptal se Pere hlavního robota.

„Stroj obsahuje sebevražedný obvod. Zdroj energie je zkratován silovým polem. Obvody shoří v mikrosekundách, ale je dost času stlačit malé množství vodíku –“

„To imploduje! Malá vodíková bomba?“

„V jistém smyslu ano. Ale s minimální radiací, většina energie je přeměněna na teplo. Výsledkem je dutina plná tekuté lávy. Teplo se pomalu rozlévá k naší základně. Nové imploze pozvolna zvětšují žhnoucí plochu v okolí.“

„Nelze je zjistit a zničit ještě před detonací?“

„To je složité, protože je jich velký počet a musí být prozkoumána spousta země. Jsou sestaveny speciální detektory a stroje. Byla provedena extrapolace všech faktorů a předpokládá se, že s jistotou devětadevadesát procent teplota nedosáhne bodu, který by narušil činnost základny.“

Tohle bylo břímě, které by Pere s potěšením hodil za hlavu; vytrvalé horko bylo pro všechny neustálým zdrojem nepohodlí. Vrtalo mu hlavou, kam až to půjde, než začne teplota klesat.

„Jaký je tvůj předpoklad maximální teploty?“

„Pět set stupňů,“ odpověděl robot s mechanickým klidem.

Pere zíral do prázdných očí stroje; měl pocit, že byl náhle udeřen kladivem a jen zalpal po vzduchu. „Cože – to je

pětkrát víc než bod varu vody!“

„Správně. Voda vře při sto stupních.“

Pere se přímo zalykal pochybností. „Chápeš, co říkáš? Jak si představuješ, že lidé jsou... Jak máme žít?“

Robot neodpovídal, protože tenhle problém neležel v poli působnosti robotů základny. Pere si chvíli hryzal ret a otázku formuloval znovu.

„Tahle teplota je pro lidskou obsluhu nepřijatelná – dokonce i když ji stroje mohou přežít. Musíš najít nějaký způsob, jak teplotu snížit.“

„Problém už byl uvážen, protože řada citlivých součástek bude brzy na kritické hranici. Klimatizace už teď pracují na maximum a žádnou nelze přidat. Proto byly zahájeny vrtné operace a začala se čerpat voda z vedlejšího zdroje. Ta bude náhražkou vzduchu v základně. Tahle vstupující voda (o nižší teplotě) bude mít větší kapacitu přenosu tepla.“

Kompromis, nikoliv jasná odpověď; no, snad to bude chvíli fungovat. Jedna místnost bude muset být odizolována pro ubytování a důstojníci ve službě budou nosit skafandry. Nepohodlné, ale ne nemožné.

„Jaká bude maximální teplota té vody?“

„Sto čtyřicet stupňů. Máme postačující množství vody k snížení teploty, ale tahle základna nebyla navržena pro snadnou cirkulaci ničeho jiného než vzduchu. Všechny části strojů odpovídají bojovým předpisům a jsou vodotěsné –“

„Ale lidi nejsou!“ zařval Pere; přestal se ovládat. „A i kdyby byli, v týhle tvý vroucí polívce by se uvařili. Jak máme přežít, nepovíš mi to?“

Prorok znovu mlčel. Z dálky se náhle ozvalo šplouchání a šum vody.

„Co je zase tohle?“ zalapal Pere po dechu.

„Zatopení. Nižšího stupně,“ odpověděl robot.

Všichni v místnosti ho sledovali, všiml si Pere, naslouchali ortelu robotových slov. „Máte někdo nějaké nápady?“ zeptal se; nebyl si vědom prosby ve svém hlase.

Nikdo neodpovídal.

Byla tu jedna odpověď; přiměl ochromený mozek k promýšlení možností. Dálkové řízení základny z Národního centra? Ne, příliš nebezpečné, řídicí obvody mohou být přerušeny, odštěpeny nebo dokonce zabráný nepřítelem. Někdo tu musí zůstat, přinejmenším jedna osoba k obsluze stanoviště Vrchního velení. Ledaže by i tohle stanoviště mohlo být řízeno robotem.

„Samostatný obvod!“ zvolal s ulehčením. „Může být zkonstruován robot se samostatnou soustavou k obsluze Velitelského stanoviště?“ zeptal se robota z rozvoje základny.

„Ano.“

„Fajn, udělej ho. Okamžitě to proved'. Můžeme se evakuovat, a já zatím připravím toho robota k převzetí řízení.“

Nemělo by to trvat dlouho, měli by být pryč jen po tu dobu, než teplota poklesne a na základně znovu zavládnou snesitelné podmínky. Veškerá rozhodnutí vydaná Vrchním velením stejně byla jednoduchá volba buď a nebo a občas výběr z více možností. Robot se správným hodnocením a samostatnými obvody to na chvíli zvládne. Nebude to optimální a malá výhoda bude jistě ztracena, ale nebude to žádná katastrofa. Měl se sice poradit s Národní centrálou, než tenhle plán rozběhl, ale byl si jistý, že by nepřišli s lepším nápadem.

A taky že ne. Zkušební velitelé by to lip nezvládli a teď byli generálu Pereovi vděční za vyhovující rozhodnutí. Dokonce ho povýšili a byl oprávněn nosit další hvězdičku. Jakmile hlavní robot začal uspokojivě operovat, Pere nařídil evakuaci.

Na nižších úrovních jim horká olejovitá voda dosahovala ke kolenům. Napětí ve štábu pokleslo, teprve když se nový robot ujal povinností. Pere zamračeně sledoval, jak byl stroj přišroubován na místo v jeho vlastním křesle. Práce byla provedena rychle a bez zvláštní péče a robot byl vybaven jen tím nejnutnějším; tělo tvořila jednoduchá krychle, poznamenaná stopami svařování. Dvě fotonky očí seděly na krátkém sloupku nad ní a jedno kloubové rameno vybíhalo dopředu. Oči zaostřené na nerozsvícené ovládací světlo a paže dosud bezvládně visela. Pere měl už všechny ostatní pulty připojené k logistickému, naposledy přehlédl stav války, pak odhodlaně stiskl ovládací spínač.

Před robotem se rozsvítilo červené světlo. Ihned se dal do práce. Rychlostí blesku stiskl kovový ukazováček tři tlačítka a spínač, pak paže znovu klesla. Pere ověřoval přijaté rozhodnutí a neshledal žádnou chybu. Možná, že měl zasáhnout rezervními tanky ve východním výběžku a pokusit se tu udržet. Ačkoliv tohle byl právě tak taktický manév'r, aby se stáhl a vyrovnal linii a zabránil případným ztrátám. Obě volby měly stejné vyhlídky, což byl důvod, proč se na pultu objevily. Robot pracoval.

Stejně ho nenáviděl. Z nějakého důvodu se mu jevilo jako kolosální osobní urážka, že byl nahrazen touhle černou skříňkou. Copak je to tak jednoduché, že i tohle zvládne stroj? Kovové prsty přeběhly nad kontrolkami, pak paže znovu klesla.

„Připravte se k odchodu,“ zakřičel ostrým hlasem. Tahle evakuace je špatná, moc špatná. Ale co jiného mu zbývá?

„Připravíme nosítka pro plukovníka Freye,“ obrátil se na důstojníka zdravotní služby. „Jak se uzdravuje?“

„Zemřel,“ pronesl lékař bezbarvým hlasem profesionála. „Tohle horko na něj bylo příliš, vzhledem k celkové vyčerpanosti. Velký nápor na srdce.“

„Dobrá,“ Pere se už zase ovládal. „To znamená, že Zen je jediný zraněný a s paží v sádře bude moci jít sám.“

Když měli důstojníci všechno připravené, Natia přistoupila k Pereovi a zaslutovala. „Všichni jsou zde, pane. Každý má přiděl jídla i vody pro případ problémů na zpáteční cestě.“

„Ano. Samozřejmě,“ Pere odpovídal a myslel přitom na úplně jiné problémy. Bylo toho na něj moc. Měli nejvyšší čas opustit základnu.

„Je přístupový tunel volný?“ zeptal se pobočníka.

„Dva dodatečné malé závaly byly odstraněny.“

„Velmi dobře. Zařaď se k ostatním. Pozor... vpravo v bok... pochodem v chod.“

Jakmile jeho malá skupina vypochoďovala z místnosti, Pere se obrátil a veden jakýmsi anachronickým impulzem zasalutoval svému nástupci. Žádný ze strojů mu nevěnoval ani nejmenší pozornost. Robot v jeho křesle píchal rychlými prsty do nějakých spínačů a zcela ho ignoroval. S pocitem lehké pošetilosti se rychle otočil a doběhl ostatní.

Procházel cyklem hermetických dveří, když potkali robota. Čekal ve vnějším oddělení a protlačil se kolem nich, jakmile se dveře otevřely. Byl to dělník, nějaký druh mechanika, poškrábaný a pokrytý prachem; protože neměl žádné zařízení pro řeč, Pere se dotazoval prostřednictvím pobočnicka.

„Zjistí, co se stalo,“ vyštěkl.

Roboti vedli bezhlasou komunikaci, jejich radiové vlny z mozku do mozku přenášely myšlenky mnohem rychleji než řeč.

„Přístupový tunel je zablokovaný,“ ozval se pobočník. „Strop se na mnoha místech propadl a začíná se plnit vodou. Musíme se rozhodnout jinak, protože je neprůchodný. Zároveň se objevily nové závaly.“

„Změnit rozhodnutí. To není možné!“ zvolal Pere se stínem zoufalství.

Prošli posledními dveřmi na výstupní plochu. Horko znemožňovalo prakticky jakékoli přemýšlení. Přes rudou mlhu Pere spatřil nemotorné těžní roboty; vycházeli z ústí přístupového tunelu, mířili ke vstupním dveřím za nimi.

„To nelze změnit,“ prohlásil pobočník kovovým hlasem. „Tunel teď nemůžeme otevřít. Byly objeveny malé stroje, velmi podobné těm tepelným jednotkám; pronikly zemí a zborily tunel. Lze ho otevřít, až –“

„Jiná cesta! Musí tu být ještě jiná úniková cesta!“ Pereův hlas byl stejně rozhořčený jako jeho myšlenky, stroj to pochopil a přijal jako rozkaz.

„Jsou tu nouzové východy, které kdysi vedly do vyšších úrovní. Má informace je neúplná. Nevím, zda nebyly zapečetěny.“

„Ukaž nám je – nemůžeme tu zůstat.“

Všichni měli rukavice, takže kovové zábradlí schodiště jim ruce nepopálilo; zato rukavice žhnuly. Robot pobočník šel první a pouze jeho mechanická síla mohla otočit časem zapečetěným kolem, uzamykajícím vstup do starších úrovní. Lidé tápali za pobočníkem, někteří upadli a nedařilo se jim vstát. Plukovník Zen byl první, kdo zůstal pozadu, protože měl volnou pouze jednu ruku. Horko v dusné atmosféře temnoty bylo tak hrůzné, že si dokonce ani doktor nevšiml, kdy odpadl jeho pacient. Doktor sám brzy nato také zmizel, už dávno nebyl žádný mladík.

Generál Pere se pokusil vydat rozkaz, a když nereagovali, rozhodl se opozdilecům pomoci sám. Ale nemohl to udělat a zároveň udržet krok s ostatními. A když viděl vpředu světla mihotající se zvolna v dohledu v průchodu plném prachu, rozhodl se za těchto okolností pro jediné možné řešení. Ne, že by se bál to udělat, nebyl v tu chvíli zcela při smyslech a jen vůle přežít ho postrčila dopředu. Předběhl táhnoucí se spolence, odstrčil Natii stranou a zaujal své místo za robotem v čele.

Bolest sváděla boj s vyčerpaností a nutila je jít, dokud se nedostali ze zóny strašlivého vedra. Pere se zmohl jen na vydání jednoslovného příkazu k zastavení, napil se z polní láhve, a pak zemdleně klesl k zemi. Ostatní se složili bez ladu a skladu plni bolesti kolem něho. Pobočník stál s neúnavnou trpělivostí stroje a čekal, až se zvednou.

Sténání agonie vyburcovalo Perea z netečnosti. Přinutil své ožehnuté prsty vytáhnout lékárníčku. Pokles horka přinesl jisté ulehčení těm pěti, kteří přežili, a povzbuzující prostředky jim poskytly iluzi potřebné síly k pokračování. Natia se nějak dokázala během toho utrpení držet hned za ním, stejně jako tři další. Všichni byli mladí a silní, ačkoliv jeden nebyl dost silný. Jednoduše se ztratil v průběhu dalšího výstupu.

Nad základnou bylo bludiště tunelů a místností, obývaných kdysi, než nelítostný tlak války přiměl velení sestoupit hlouběji do země. Mnohé byly zřícené a zanesené sutí a nedalo se tudy projít. Kdyby s nimi nebyl robot, byli by odsouzeni k smrti. Měl všechny detaily různých vrstev vtisknuty v elektronické mozkové kůře, neboť jeho mozek obsahoval paměť všech ostatních pobočníků od začátku války. Šli nazpátek po vlastních stopách, když byla cesta neprůchodná, a hledali jiný směr. Kousek po kousku se blížili k povrchu. Ve tmě úplně ztratili pojem času; usínali, když vyčerpaní dosáhli vrcholu, pak se vzbudili a klopýtali dál. Všechno jídlo už snědli, voda docházela. Drželo je pouze robotovo neústupné zdůrazňování, že teď už jsou v horních úrovních.

„Právě jsme pod povrchem země,“ informoval pobočník. „Tenhle tunel vede k palebné pozici, ale je zablokovaný.“

Pere seděl a mžoural do okrouhlého tunelu a nutil vyčerpaný mozek zabývat se problémem. Konec tunelu nebyl moc vysoko nad jejich hlavami a příklep byl vyroben ze železobetonu. Hromada kusů téhož materiálu blokovala i druhý konec.

„Vyčisti ten průchod,“ přikázal Pere.

„Nemohu,“ odpověděl robot. „Moje baterie jsou už skoro prázdné, nebudu schopen práci dokončit.“

To byl konec. Dál se nedostanou.

„Možná bychom to mohli... odstřelit,“ řekla nesměle Natia. Pere na ni obrátil světlo. Potřásala plnou hrstí nábojů z nabíjecího pásu. „Tohle obsahuje silnou výbušninu. Třeba je pobočník dokáže upravit do jedné nálože a přivést k výbuchu.“

„To mohu,“ přisvědčil pobočník.

Bylo s podivem, že všichni čtyři ještě měli zbraně i zásobní nabíjecí pásy; dávno je pustili z hlavy i se zbytkem výstroje. Pobočník vzal zásobní pásy a zahrabal je pod suť, zatímco se ostatní vrátili tunelem kousek zpět. O minutu později přiběhl robot zpět a přidal se k nim, pak se přitiskl k zemi. Země se otřásla a od rachoty výbuchu jim zalehlo v uších. Byli nuceni počkat dlouhé minuty, až se rozplynou a klesnou mraky prachu, pak je Pere nechal jít dál.

Bariéra byla stále na místě, zato se propadl strop a nahore dírou paprsek světla prozařoval prachová zrnka.

„Pronikli jsme,“ zvolal Pere ochraptěle. „Pomoz mi nahoru.“

Podpíraný robotem se natáhl a odstraňoval měkkou hlinu z okrajů otvoru, až byl dostatečně velký pro ramena. Oddělila se hrouda hlíny s trsem trávy, zelené a vlhké. Ohmatával okraje díry a hledal, o co by se zachytil.

„Dovol, abych ti pomohl,“ ozval se hlas a hnědé necitlivé ruce ho popadly a táhly ven.

Seběhlo se to tak neočekávaně, že Pere v šoku jen zalapal po dechu. Nemohl dělat vůbec nic a ruce ho vytrvale protahovaly dírou. Dopadl nejdřív tvář do trávy a zašmátral po zbrani, vzápětí ho oslepilo světlo. Přes slzy bolesti zahlédl kolem sebe kruh nohou, a raději odtáhl ruku z pažby pistole.

Ostatní už byli taky venku z díry a jakmile mu oči přivykly světlu, rozhlížel se kolem sebe. Obloha byla zamračená; určitě nedávno pršelo, protože tráva, na níž seděl, byla mokrá. Před ním se táhlo čerstvě zorané pole. Náhle pocítil záplavu nadšení, že poznává věci, které předtím znal jen z obrazovky. Poprvé v životě se dostal na povrch země.

Samozřejmě, všechny ty záznamy, co viděl, pocházely z dávné historie, z doby, kdy lidé ještě žili na povrchu a ne v podzemních městech. Vždy se domníval, že povrch je zcela sterilní a bez života. Ale kdo jsou potom tihle lidé? Něco mu nad hlavou zasvištělo a hnalo se s jekotem do dálí, a on se poprvé bál stálého dunění, které, jak se mu zdálo, přicházelo ze všech stran.

„Co jsi zač?“ zeptal se hlas a Pere se snažil pohlédnout do tváře muže, který mu pomohl z díry.

„Jsem generál Pere a tohle je můj štáb.“ Ten muž měl velmi tmavou pleť a nosil zvláštní oblek, který vypadal, že ho celý tvoří odložené mechanické předměty. Místo tuniky měl plexisklo z krytu nějakého stroje; kovové byly i podpatky jeho bot s konopnými pásky, které je držely na noze. Na hlavě měl kovovou helmu, jako všichni ostatní.

„Generál,“ zavřel muž a úsměv mu z tváře zmizel. Otočil se a ostře hvízdal. Na poli několik lidí táhlo podivné zařízení; jeden z nich zamával a všichni zamířili k Pereovi.

„Přichází Borak,“ oznámil snědý muž chraplavě. „Pověz to jemu. Třeba to bude k něčemu dobré. I když o tom pochybuju.“

Odplivl si na zem a prstem nohy shrabával na slinu hlinu.

Nahoře v mracích tlumeně zahřměla rozsáhlá exploze. Pere se zadíval na nebe a spatřil oblaka, po krátkou chvíli zbarvená do růžova. Dole pod mraky se objevila černá skvrna a před jeho vyděšeným zrakem neustále rostla do tvaru obrovského kola. Řítilo se dolů, přímo na něj, ale dopadlo na vzdálenou stranu pole. Obrovská pneumatika se odrazila zpět a proletěla vzduchem jím přímo nad hlavami. Jen Pere a jeho důstojníci hleděli vzhůru a sledovali dění. To kolo muselo mít alespoň sto stop v průměru a jasně viděl dezén pneumatiky, kovový náboj kola s paprsky, proud tekutiny ještě odkapával z členitého povrchu pláště. Znovu se odrazilo, až se otřásla zem, pak zmizelo z dohledu za kopcem.

„Co to bylo?“ zeptal se Pere, ale nikdo mu neodpověděl.

Skupina na poli se blížila, takže viděl, že táhnou rádlu sestavené z různých kusů šrotu. Pouze dvě rukojeti pluhu tvořily stejné součástky; paže robota přivařené k sobě, ruce roztažené a sloužící jako držadla. Jeden z mužů, co byl zapřažený v postroji, jej odložil a překročil. Byl do pasu obnažený, ale měl šedé kalhoty od uniformy a vysoké boty.

„Vojáci!“ zařval, když je spatřil. „Skvělý! Báječný!“

Otočil se a utíkal pryč. Hustý déšť kovových částíček dopadl do trávy kolem nich. Pere měl pocit, že se pomínul.

Ale ten muž jen odběhl na okraj pole obléknout si zbytek odění. Nasoukal se do saka a místo ocelové helmy si nasadil čepici se štítkem notoricky známého tvaru. Teprve až si zapnul knoflíky a oklepal prach z kalhot, otočil se a zamířil k Pereovi.

„Nepřítel!“ zvolal Pere a zašmátral po zbrani. To přece byla uniforma, kterou tolikrát viděl v zpravodajských filmech. Vytasil pistoli, ale někdo mu ji vyrazil z ruky. Pak už mohl jen ohromeně stát a sledovat muže, jak se k němu blíží, sráží podpatky k sobě a salutuje.

„Generál Boruk,“ pravil. „Na mírové misi. Mohu se zeptat, s kým mám to potěšení?“ Spustil ruku a vytáhl z kapsy bílou vlajku připevněnou ke skládací tyči. Rozložil tyč a hrdě zvedl prapor nad hlavu. Tvář měl stejně opálenou jako ostatní, s černým knírem a špičatou bradkou.

„Jsem generál Pere,“ donutil se říct Pere. „Kdo jste vy? Co tu vůbec děláte?“

„K vašim službám, generále,“ prohlásil Boruk a zapíchl tyč do země. Zašmátral v jiné kapse a vylovil velkou náprsní tašku. „Přináším vám pozdravy mé nádherné země a radostnou zprávu, že si přejeme uzavřít mír. Všechny doklady jsou zde – včetně mého pověření – zbývá jen si je projít a napsat vlastní vyjádření. Povšimněte si, že je tam prohlášení mírového výboru, jsem však nucen přiznat, že jsou všichni buď mrtví nebo se vrátili. Fakticky, abych to upřesnil, uvidíte moje jméno y dokumentech výboru jako ‚kapitán Boruk‘, ale to platilo jen zpočátku. Kvůli dokončení mise a skutečnosti, že jsem mladý a silný jako býk, jsem byl povýšen do závrtných výšek. Fakticky, generál Graniaz, který mi osobně propůjčil vysokou hodnost, mi dokonce věnoval vlastní plášť s generálskými insigniemi. V tom byla jeho volba rozumná, protože, jak jste si všiml, já jsem tady a ostatní nikoliv. Chceme mír, ať už tomu říkáte jakkoli. Souhlasíte?“

„Posaďte se,“ řekl Pere, cítil, že by to měl sám taky udělat. „Proč teď žádáte o mír – dejme tomu, že vaše pověření není falešné? Neprohráli jste válku?“

„Opět to musím uvést na pravou míru, generále, my jsme dokonce ani nevedli válku.“ Boruk se rozvaloval na zemi a žvýkal stéblo trávy. „Dříve nebo později stejně zjistíte důvod našeho požadavku, tak proč by to nemohlo být dřív. A čím dřív, tím líp, protože situace už došla tak daleko, že se nám vymkla z ruky. Byli jsme nuceni opustit naše bojové základny a svěřit řízení robotům. Jste v pořádku?“ zeptal se, když viděl, jak sebou Pere trhl.

„Jo,“ odpověděl Pere. „Ano, pokračujte.“ Tohle znal příliš dobře, než aby mu to dovolovalo naslouchat klidně.

„Musím uznat, že vaši vědci jsou rafinovaní, vždyť dokázali oblehnout naši základnu mutovaným virem, který bylo vyloučené vymýtit. Základna musela být evakuována a sterilizována. Po tu dobu tam zůstali jen roboti, kteří řídili veškeré válečné operace. Když jsme se pokoušeli vrátit zpátky, nastaly potíže. Všechny vchody byly zapečetěné a roboti nechtěli pochopit, co chceme. Bez nás pracovali dobře, opravdu velmi dobře.“ Vyplivl stéblo trávy a zamračil se.

„Ale existují přece způsoby. Mohli byste odvolat –“

„Není to tak jednoduché, generále. Můžu vás ujistit, že jsme vyzkoušeli kdeco. Zkrátka, čím víc jsme se snažili, tím víc se lepšila i obrana robotů proti našim zásahům. Nakonec nás odrazili – představovali jsme pro ně nepřítele – a my se museli dát na ústup.“

„To my se tam vrátíme,“ prohlásil Pere, pak zavřel ústa.

„Předpokládám něco takového,“ usmál se Boruk. Jeho zdánlivě netečné pozornosti nic neuniklo. „Jakmile generál a jeho štáb vyleze ze země v oblasti nad základnou, obávám se, že je potkalo něco hodně podobného mým vlastním zkušenostem. Je to tak? Museli jste odejít?“

„Nic vám neřeknu.“

„Nemusíte. Je to vlastně kosmický fór,“ zasmál se Boruk nevesele, přetrhl kapitulací papíry napříč a hodil je do bláta. Něco prolétlo vzduchem a vybuchlo na horizontu v obrovském oblaku prachu. „Vy jste byli odstraněni z cesty, naši důstojníci taky, a nikdo se nemůže vrátit zpátky. Muselo to tak dopadnout, protože všechny další úseky téhle ztracené bitvy v téhle válce jsou řízeny roboty. Protože máme oba své zbraně soustředěné na opačných základnách, byla by tu naděje, že některá ze zbraní bude mít nakonec částečný úspěch. Roboti jsou mnohem silnější než lidé, mnohem schopnější přestat vražedné klima. Měl jsem dost času přemýšlet o tom, neboť tu čekám řadu měsíců.“

„Proč – proč jste se nevzdali? Proč jste nepřišli k nám?“

„Věřte mi, můj mladý příteli generále, to je jediné přání mé země. Ale jak to provést v době totální války? Zkoušeli jsme rádio i ostatní druhy komunikace, ale všechny byly blokovány roboty, k tomu účelu sestavenými. Pak jsme vyslali misi – beze zbraní – samozřejmě, že nás roboti ignorovali. Naše ztráty byly jednoduše způsobené vražednými boji, když se s námi utkali při cestě sem. Roboti k nám byli naprosto lhostejní; je to varování pro budoucnost – nebo i pro současnost, abych tak řekl. Boj pokračuje všude a existuje jen pár mírových oblastí, jako je tahle – nad silně bráňenou základnou. Ale ani když jsem se dostal sem, nenašel jsem žádné povrchové stavby a žádnou možnost, jak se s vámi dole spojit.“

„To je příšerné! Příšerné!“ vykřikl Pere.

„Samozřejmě je, ale musíme to vidět filozoficky. Přijmi to jako tito dobří lidé, kteří tu žijí pod klenbou smrti. Roboti budou pokračovat ve své válce právě tak schopně bez nás a pravděpodobně to bude trvat mnohem déle, protože obě strany jsou na tom přibližně stejně. Najdi si ženu, usad' se a užij si života.“

Pere se přistihl, že si prohlíží Natiu, která odvrátila pohled a zrudla. I když je generál, má pěknou postavu...

„Ne!“ zvolal. „Nechci se vzdát. Tohle je strašné. To není k žití. Jen sedět a sledovat ty nanicováté stroje, jak se vzájemně ničí.“

„Je úplně jedno, příteli generále, zda se nám to líbí nebo ne. Byli jsme odstaveni. Sesazeni. Příliš dlouho jsme hráli tuhle destruktivní hru na válku a vyvinuli příliš dokonalé stroje. Těm se ta hra příliš zalíbila, než aby se jí dokázali vzdát, a my jsme nuceni najít si nějaké místo, kde se pokusíme žít podle našich nejlepších schopností. Někaké místo, kde nás ta jejich hra nezasáhne.“

„Ne, s tím se nemohu smířit!“ znovu zařval Pere. Slzy vzteku a zklamání ho pálily v očích. Odstrčil Natiinu ruku, která se dotkla jeho paže. Obzor zahřměl a vzplál rudě, opodál pokropil zem žhnoucí kov.

„Přesto doufám, že se budete mít dobře,“ křičel a hrozil pěsti lhostejné obloze. „Doufám, že se budete dobře bavit!“